

Diplomová práce

Financování rozvojových aktivit měst a obcí v České republice

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

Regionální studia

Autor práce:

Bc. Pavel Jiříčka

Vedoucí práce:

Ing. Jana Šimanová, Ph.D.

Katedra ekonomie

Liberec 2023

Zadání diplomové práce

Financování rozvojových aktivit měst a obcí v České republice

Jméno a příjmení:

Bc. Pavel Jiříčka

Osobní číslo:

E18000236

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

Regionální studia

Zadávací katedra:

Katedra ekonomie

Akademický rok:

2019/2020

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Rešerše možnosti financování rozvojových aktivit měst a obcí v ČR.
3. Komparativní analýza financování rozvojových aktivit ve vybraném mikroregionu.
4. Dotační audit vybraných rozvojových projektů v konkrétní obci mikroregionu.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 65 normostran
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: Čeština

Seznam odborné literatury:

- JÁČ, Ivan, et al. 2011. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7434-038-6.
- MAATYOVÁ, Alena, et al. 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5561-8.
- PEKOVÁ, Jitka. 2011. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788073576141.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. 2015. *Financování měst, obcí a krajů – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0.
- PROQUEST. 2019. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Konzultant: Ing. Bc. Radek Mydlář

Vedoucí práce: Ing. Jana Šimanová, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce: 31. října 2019
Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2023

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

L.S.

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Financování rozvojových aktivit měst a obcí v České republice

Anotace

Diplomová práce se zabývá financováním rozvojových aktivit měst a obcí v České republice. Práce je rozdělena do třech dílčích cílů, které jsou postupně řešeny. První dílčí cíl je zaměřen na problematiku veřejných rozpočtů měst a obcí o velikosti 500-3000 obyvatel. Druhý dílčí cíl je rešerše možnosti financování rozvojových aktivit obcí 1. stupně a posledním dílčím cílem je komparativní zhodnocení úspěšnosti vybraných obcí Královéhradeckého kraje v získávání prostředků z dotačních titulů na své rozvojové aktivity. Na závěr jsou navržena doporučení, na které dotační tituly by se mohly vybrané obce zaměřit, aby získali nové prostředky na jimi vymyšlené projekty.

Klíčová slova

Financování, dotační titul, obce, rozvojové aktivity.

Financing Development Activities of Cities and Municipalities in the Czech Republic

Annotation

The diploma thesis deals with the financing of development activities of towns and municipalities in the Czech Republic. The work is divided into three sub-objectives, which are gradually addressed. The first sub-objective focuses on the public budgets of cities and municipalities with a size of 500-3,000 inhabitants. The second sub-objective is the research for the possibility of financing the development activities of municipalities of the 1st degree, and the last sub-objective is a comparative evaluation of the success of selected municipalities in the Hradec Králové region in obtaining funds from grant titles for their development activities. Finally, recommendations are proposed on which grant titles the selected municipalities could focus on in order to obtain new funds for their devised projects.

Key Words

Financing, title of grants, municipality, developing activities

Poděkování

Rád bych upřímně poděkoval vedoucí diplomové práce Ing. Janě Šimanové Ph.D. za odborné vedení, pomoc, trpělivost a vstřícné jednání při vedení této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat městu Vysokému Veselí a zejména místostarostovi Ing. Radku Mydlářovi a starostovi Luboši Holmanovi za konzultace, které mi pomohly tuto práci zkompletovat. V neposlední řadě děkuji své rodině, přátelům a všem, kteří mě při psaní této práce podpořili.

Obsah

Seznam ilustrací (obrázků).....	13
Seznam tabulek.....	14
Seznam použitých zkratk, značek a symbolů.....	15
Úvod.....	16
1 Cíle a metodologie diplomové práce.....	18
2 Veřejné rozpočty měst a obcí.....	20
2.1 Působnost obce.....	21
2.2 Orgány obce.....	22
2.3 Rozpočet obce.....	24
2.3.1 Majetek obce.....	27
2.3.2 Rozpočtová skladba.....	27
2.3.3 Příjmy.....	30
2.3.4 Výdaje.....	32
3 Možnosti financování rozvojových aktivit obcí.....	34
3.1 Vlastní zdroje obce.....	35
3.2 Dotace z rozpočtu Evropské unie.....	35
3.2.1 IROP.....	40
3.2.2 OP Životní prostředí.....	43
3.2.3 OP Zaměstnanost.....	45
3.2.4 Program rozvoje venkova.....	47
3.3 Dotace ze státního rozpočtu.....	47
3.4 Dotace z rozpočtu krajů.....	50
4 Využití externích zdrojů financování rozvojových aktivit vybraných obcí v Královéhradeckém kraji.....	54
4.1 Demografická a socio-ekonomická charakteristika vybraných obcí.....	57
4.2 Vysoké Veselí.....	64
4.2.1 Evropské fondy.....	65
4.2.2 Dotace ministerstev.....	67
4.2.3 Ostatní projekty.....	68
4.3 Smidary.....	70
4.3.1 Evropské Fondy.....	71
4.3.2 Dotace ministerstev.....	72

4.3.3 Ostatní projekty	73
4.4 Ostroměř	75
4.4.1 Evropské fondy.....	76
4.4.2 Dotace z ministerstev	78
4.4.3 Ostatní projekty	79
4.5 Lužany	80
4.5.1 Evropské fondy.....	81
4.5.2 Dotace z ministerstev	82
4.5.3 Ostatní projekty	83
4.6 Chomutice	84
4.6.1 Evropské fondy.....	85
4.7 Komparativní zhodnocení financování rozvojových aktivit vybraných obcí z externích zdrojů.....	87
Závěr.....	96
Seznam použité literatury	99

Seznam ilustrací (obrázků)

Obrázek 1 Porovnání programů OP Z a OP Z+	46
Obrázek 2 Programové dotace do odvětví 2020.....	52
Obrázek 3 Programové dotace do odvětví 2021	53
Obrázek 4 Krajské programové dotace Životní prostředí a zemědělství 2020 a 2021	53
Obrázek 5 Vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích mezi lety 2010-2022	57
Obrázek 6 Průměrný věk obyvatelstva ve vybraných obcích mezi lety 2010-2022 ..	58
Obrázek 7 Míra nezaměstnanosti ve vybraných obcích v letech 2014-2022	59
Obrázek 8 Daňové příjmy na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022	60
Obrázek 9 Nedaňové příjmy na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022....	61
Obrázek 10 Přijaté transfery na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022....	62
Obrázek 11 Poskytnuté dotace z Evropských fondů vybraným obcím v letech 2014-2021.....	87
Obrázek 12 Poskytnuté dotace z Evropských fondů na obyvatele v období 2014-2021.....	88
Obrázek 13 Dotace získané od ministerstev ve vybraných obcích v letech 2014-2021.....	89
Obrázek 14 Dotace od ministerstev na obyvatele ve vybraných obcích v letech 2014-2021.....	90
Obrázek 15 Dotace od krajů a ostatních subjektů ve vybraných obcích v letech 2014-2021.....	91
Obrázek 16 Dotace od krajů a ostatních subjektů na obyvatele ve vybraných obcích v letech 2014-2021.....	92
Obrázek 17 Celkový příjem z dotací na obyvatele ve vybraných obcích.....	93

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva obce	23
Tabulka 2 Druhové třídění příjmů a výdajů	28
Tabulka 3 Struktura obecního rozpočtu: běžná a kapitálová část	29
Tabulka 4 Běžné a kapitálové výdaje územních rozpočtů	33
Tabulka 5 Informace o vyčerpaných prostředcích za roky 2014-2020	40
Tabulka 6 Porovnání ekonomických ukazatelů vybraných obcí v mil. Kč v letech 2019-2020.....	63
Tabulka 7 Seznam projektů Vysokého Veselí spolufinancovaných Evropskou unií. .	66
Tabulka 8 Seznam projektů obce Smidary spolufinancovaných Evropskou unií.....	71
Tabulka 9 Seznam projektů obce Ostroměř spolufinancovaných Evropskou unií.....	77
Tabulka 10 Seznam projektů obce Lužany spolufinancovaných Evropskou unií.....	81
Tabulka 11 Seznam projektů obce Chomutice spolufinancovaných Evropskou unií.	86
Tabulka 12 Součet všech dotací ve vybraných obcích za období 2014-2021	93

Seznam použitých zkratk, značek a symbolů

a.s.	Akciová společnost
ESI	Evropské strukturální a investiční fondy
ESF	Evropský sociální fond
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FS	Fond soudružnosti
IROP	Integrovaný regionální operační program
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MF	Ministerstvo financí
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP D	Operační program doprava
OP PIK	Operační program podnikání a inovace
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VVV	Operační program výzkum, vývoj, vzdělávání
OP Z	Operační program zaměstnanost
OP ŽP	Operační program životního prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SMOCR	Svaz měst a obcí České republiky
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným

Úvod

Obce a města mají za úkol věnovat se rozvoji služeb v různých oblastech od technické infrastruktury, přes zajištění záchranných složek, základních služeb po svůj rozvoj. Veřejná správa tedy ovlivňuje každodenní život všech občanů. Vzhledem k předpokladu, že veřejné statky a služby, které jsou poskytovány skrze místní úroveň jsou efektivnější a hospodárnější než centralizované řízení, stát převádí část kompetencí a pravomocí na územní samosprávy, kterými jsou obce a kraje. Územní samosprávné celky jednají v zájmu svém a svých občanů. Základní charakteristikou veřejných rozpočtů je, že volení zástupci rozhodují o tom, jak budou zacházet s penězi daňových poplatníků. Volení zastupitelé jsou tedy odpovědní za to, jak nakládají s veřejnými prostředky, proto je kladen důraz na vysokou míru transparentnosti, např. zveřejňování veškerých dokumentů na úřední desku, veřejná jednání zastupitelstva atd.

Tato diplomová práce se zabývá financováním rozvojových aktivit měst a obcí v České republice. První část práce přináší teoretický pohled na hospodaření měst a obcí, kde budou čtenáři seznámeni s podobou veřejných rozpočtů, rozpočtovým procesem a strukturou příjmů a výdajů. Vzhledem k hlavnímu tématu práce je další část zaměřena na příjmy obcí z Evropských strukturálních a investičních fondů, národních dotačních programů a krajských fondů na své rozvojové aktivity. Právě rozvojové aktivity jsou velice důležité k vylepšování kvality života občanů. Volení zastupitelé obcí mají plnou kompetenci v oblasti rozvoje obce oproti aktivitám, které jim jsou uloženy ze zákona.

Čerpání dotací je velmi aktuální problematikou pro řadu obcí, které využívají nástroje dotační politiky k vlastnímu rozvoji. Obce mohou narážet na různé bariéry, které musí řídicí orgány eliminovat a pokud možno jim co nejvíce předcházet. Záleží tedy na schopnostech představitelů obcí, jak se v dotační problematice vyznají a jak jsou schopni zpracovat investiční plán a rozpracovat jej do žádostí o dotace.

Diplomová práce se bude zabývat obcemi, které se nachází v Královéhradeckém kraji v okruhu 20 km. Autor práce byl v době psaní diplomové práce zastupitelem jedné z vybraných obcí, a proto měl snadnější přístup k některým informacím, a to přímo od dalších volených orgánů. Těchto 5 obcí bylo vybráno na základě společné socio-

ekonomické charakteristiky. Vzhledem k tomu, že všechny vybrané obce mají do 3 000 obyvatel a jsou i v mnoha dalších aspektech srovnatelné, mohou využívat obdobné zdroje pro financování rozvojových aktivit.

Výstupy práce mohou využít poté zastupitelé vybraných i jiných obcí do 3 000 obyvatel, kteří se zajímají o hospodaření obcí, získávání dotačních titulů a chtějí se aktivně zapojit do chodu obcí.

1 Cíle a metodologie diplomové práce

Hlavním cílem diplomové práce je identifikovat možnosti financování rozvojových aktivit malých obcí do 3 tisíc obyvatel a na příkladu vybraných obcí z Královéhradeckého kraje zhodnotit využití externího financování rozvoje obcí v letech 2014–2020. Dále budou formulována doporučení pro financování rozvojových aktivit v následujícím období.

V předkládané práci jsou řešeny dvě výzkumné otázky:

VO1: Jakých dotačních titulů z regionálních, národních i evropských zdrojů mohou využít obce o velikosti do 3 tisíc obyvatel pro své rozvojové aktivity? Otázka je řešena v rámci dílčího cíle 2 v kapitole 3.

VO2: Jak, tj. v jaké míře a rozsahu, obce zájmového mikroregionu využívají regionálních, národních i evropských zdrojů pro svůj rozvoj v rámci konkrétních projektů? Výzkumná otázka je řešena v rámci dílčího cíle 3 v kapitole 4.

V diplomové práci jsou použity metody kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V oblasti kvalitativního výzkumu je to zejména literární rešerše a případová studie, tj. podrobný popis a rozbor několika případů ve vybraných obcích. V rámci kvantitativního výzkumu jsou využity metody popisné statistiky souborů dat a komparativní analýzy dat.

Hlavní cíl práce bude plněn pomocí dílčích cílů (DC):

DC1: První dílčí cíl je zaměřen se na problematiku veřejných rozpočtů měst a obcí o velikosti 500 – 3 000 obyvatel. Analýza bude zaměřena na vývoj a strukturu příjmů veřejných rozpočtů.

DC2: Druhým dílčím cílem je rešerše možnosti financování rozvojových aktivit obcí 1. stupně. Obce mohou financovat své inovativní projekty různými způsoby v podobě vlastních zdrojů, dotací z rozpočtů krajů, ministerstev, Evropské unie a poslední možností, jak financovat rozvojové aktivity jsou zdroje z fondů a nadací. Konkrétní dotační tituly budou představeny v kapitole 3.

DC3: V rámci kapitoly 4 bude představeno zájmové území. Třetím dílčím cílem je komparativní zhodnocení úspěšnosti vybraných obcí Královéhradeckého kraje v získávání prostředků z dotačních titulů na své rozvojové aktivity.

První kapitola popisuje cíle a metodologii diplomové práce. Druhá kapitola se věnuje veřejné správě, samostatné a přenesené působnosti obce, rozpočtu obce, konkrétně příjmům a výdajům. V první kapitole je zároveň plněn i DC1 za pomoci metody literární rešerše příslušných legislativních předpisů a relevantních odborných zdrojů o veřejné správě a veřejných rozpočtech.

Třetí kapitola pojednává o možnostech financování rozvojových aktivit obcí prvního stupně. Další metodou, která se v této práci objevuje je rešerše možností financování rozvojových aktivit v rámci samosprávy obcí z externích zdrojů. Díky tomu je tato kapitola zaměřena na dotace z rozpočtů krajů, ministerstev a Evropské Unie. Zároveň jsou v této kapitole popsány vlastní zdroje obce, kterými mohou obce vypomáhat k regionálnímu rozvoji.

Čtvrtá kapitola se zabývá vybranými obcemi Královéhradeckého kraje, konkrétně na získávání finančních prostředků na rozvojové aktivity. První část třetí kapitoly se zabývá socioekonomickou a demografickou analýzou obcí v Královéhradeckém kraji. Autor za pomoci této metody popisuje podobné charakteristiky vybraných obcí. Další, stěžejní částí této kapitoly je komparativní analýza získaných financí z externích zdrojů ve vybraných obcích. Tato metoda byla využita i pro splnění hlavního cíle.

V závěru práce jsou formulována doporučení pro vybrané obce Královéhradeckého kraje pro další programovací období, což by mohl být další krok k regionálnímu rozvoji.

2 Veřejné rozpočty měst a obcí

Veřejnou správu lze definovat jako správní činnost s poskytováním veřejných služeb, řízením veřejných záležitostí ve veřejném zájmu. Prostřednictvím veřejné správy stát řídí veřejný sektor, který zahrnuje aktivity národního hospodářství vyvolané nedostatky tržního systému. Cílem je uspokojit potřeby celého obyvatelstva skrze služby, které neposkytuje soukromý sektor. Potřebné orgány, které zajišťuje a organizuje státní aparát, jako je policie, vojsko, hasičské sbory, finanční a kontrolní úřady a další, jsou pro širokou veřejnost nezbytnou součástí životů. Jde o veřejné statky, které charakterizuje nevylučitelnost ze spotřeby, nedělitelnost spotřeby a nulové mezní náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele. Je takřka jisté, že soukromý sektor by jen velmi těžko dokázal na tyto činnosti vybírat poplatky, a možná ještě daleko hůře by organizoval práci těchto složek. Především z jednoho důvodu – finanční ztrátovost. Veřejný sektor je financován z veřejných rozpočtů. Obyvatelstvem volení zástupci rozhodují o tom, jak budou hospodařit s penězi ostatních (Sedmihradská, 2015) (Peková a kol., 2008).

Veřejná správa se dělí na **státní správu**, která je realizována státem (přímo nebo zprostředkovaně přes územní samosprávu) a **státní samosprávu**, která je uskutečňována pomocí složek nepodřízených přímo státu (veřejnoprávní korporace). Státní samospráva se dle autorů rozděluje na samosprávu zájmovou, což je např. Notářská komora České republiky, Česká lékařská komora, Česká advokátní komora aj. a samosprávu územní, což je obec (Peková a kol., 2008).

Definicí územní samosprávy je celá řada, avšak autoři se shodují na podstatě problematiky. Největší shodou je právo na samostatné spravování věcí veřejných na menším území, než je stát, na základě zákonem stanovené působnosti (Peková, 2011). Od poloviny 19. století se datuje vznik územní samosprávy, která se členila se na obec, okres a zemi a tyto celky měly funkce obdobné těm dnešním. Dle Pekové dříve okresy a země hospodařily s výsledky rozpočtů a samostatných aktivit, což je rozdíl oproti nynější situaci, kdy jsou rozpočty přerozdělovány. Základní stupeň územní státní správy je tvořen obecními zřízeními neboli takzvaným obecním úřadem. Tato zřízení mají udělené své pravomoci a povinnosti, kterými musí zajišťovat chod obce. V zásadě lze dělit obce, které se mohou rozkládat do více obecních částí, na několik základních druhů:

- Obce, které mají méně než 3 000 obyvatel a nemají statut města.
- Obce, které mají více než 3 000 obyvatel a jsou městem.
- Města, která mají tento statut na základě listiny, která dokazuje, že byla městem před rokem 1954.
- Městysy, která mají tento statut na základě listiny, která dokazuje, že byla městysem před rokem 1954,
- Statutární města.
- Hlavní město Praha (Peková, 2011).

Dalším ze stupňů územní samosprávy je krajské zřízení. Kraj má za úkol zajišťovat výkonnou samosprávu na svém územním obvodu. Stát vymezuje pouze práva a povinnosti, ovšem do činnosti územní správy již nezasahuje, pokud kraj či obec nepřekračuje hranu zákona (Peková, 2011).

2.1 Působnost obce

Obce jsou z hlediska působnosti rozděleny dle toho, jaké funkce plní. Všechny obce musí plnit samosprávu samostatné působnosti, ale pokud vykonávají i další služby státní správy, tak jsou to obce s tzv. rozšířenou působností (Peková a kol., 2012).

Obce, které mají samostatnou působnost, zajišťují podmínky pro rozvoj sociální péče a uspokojení základních potřeb svých občanů jako je bydlení, doprava, ochrana zdraví, vzdělání a kulturní rozvoj. Pravomoc na zajištění těchto podmínek je dána zastupitelstvu, které je voleno občany dané obce. Zastupitelstvo má za úkol dále dle zákona schvalovat program rozvoje obce a schvalovat rozpočet obce. Do samostatné působnosti obcí se ze zákona řadí hospodaření obce, rozpočet a závěrečný účet, peněžní fondy, právnické osoby a organizační složky obce, osobní a věcné výdaje na činnost orgánů obce. Samostatná působnost také zahrnuje vydávání vyhlášek, zřízení obecné policie, ukládání pokut za správní delikty a vyhlašování místního referenda. Obec by měla mít územní a regulační plán, program rozvoje územního obvodu aj. Z těchto příkladů vyplývá, že obec samostatně pracuje tak, aby uspokojila zájmy svých občanů, pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce. Pokud zákon nestanoví, o jakou působnost obce se jedná, jde zpravidla o samostatnou působnost (Maatyová, 2015).

Přenesená působnost obce má orgány, které spravují svůj obvod. Dle výkonu obce s přenesenou působností členíme na:

- Obce provádějící základní výkon státní správy.
- Obce s matričním úřadem.
- Obce se stavebním úřadem.
- Obce s pověřeným obecním úřadem (zároveň má matriční a stavební úřad).

Obec s rozšířenou působností je zároveň obec s pověřeným obecním úřadem (Provazníková, 2015).

Obce rozlišujeme na 3 základní typy. Prvním typem je obec I. stupně, mezi které se řadí vesnice s nízkým počtem obyvatel. Vedení tohoto typu obce má jako hlavní úkoly starat se o organizaci a hospodaření. Na obec II. stupně je přenesena část pravomocí, tudíž se stará o svůj obvod, kdy například stavební úřad obce zajišťuje stavební povolení. Po zrušení okresů, mají obce III. stupně největší pravomoci ze všech třech typů. Tyto obce mají v popisu činnosti například vydávání cestovních a osobních dokladů, živnostenských oprávnění, evidenci motorových vozidel aj. (Maatyová, 2015).

Zákon č.314/2001 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem určil obce, které realizují státní správu pro sebe i obce, které spadají do jejího správního obvodu. Obce s pověřeným obecním úřadem mají kompetence jako zajišťování voleb do Parlamentu ČR, zastupitelstev krajů a obcí a do Evropského parlamentu, rozhodují o poskytování půjček, a rozhodují v prvním stupni ve správním řízení o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob aj. Obce s rozšířenou působností v přenesené působnosti zajišťují vedení registru a evidenci obyvatel, živnostenský úřad, vydávání občanských a cestovních dokladů, souhlas k vodním stavbách, státní správu lesů, rozhodování na úseku rybářství a myslivost aj. (Provazníková, 2015).

2.2 Orgány obce

V každé obci je nutné mít zvolené orgány. Základním orgánem je zastupitelstvo, které je voleno každé 4 roky, pokud není stanoveno jinak. Zastupitelstvo určuje po zvolení svého starostu, radu města a kontrolní a finanční výbor, což jsou orgány kontrolní.

Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem obce, které má hlavní rozhodovací pravomoc v samostatné působnosti. Zastupitelstvo se dle Zákona č. 128/2000 Sb. O obcích se musí scházet alespoň jednou za tři měsíce. Pokud se zastupitelstvo nesejde alespoň jednou za 6 měsíců, vláda ho může rozpustit. Jednání jsou dle zákona veřejná a řídí se schváleným jednacím řádem obce. Aby bylo zastupitelstvo usnášeníschopné, musí se sejít nadpoloviční většina všech členů. K přijetí usnesení musí být pro schválení více jak polovina přítomných členů. Počet zastupitelů se volí podle toho, kolik lidí je přihlášeno k trvalému pobytu v obci, číselně přesněji to vyjadřuje tabulka 1.

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva obce

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
500 a méně	5-9
501 – 3 000	7-1
3 001 – 10 000	11-25
10 001 – 50 000	15-35
50 001 – 150 000	25-45
Více než 150 000	35-55

Zdroj: vlastní zpracování dle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů.

Zvolení zastupitelé si na první veřejné schůzi zvolí svého **starostu** a **místostarostu**, kterých může být zvoleno více. Starosta zastupuje obec navenek, svolává a řídí schůze zastupitelstva, případně rady obce a podepisuje usnesení z jednání těchto orgánů. Starosta není v pracovním poměru k obci. Místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti. **Rada obce** je zřizována právě tehdy, když zastupitelstvo má nejméně 15 členů. Jde o výkonný orgán obce, který podléhá zastupitelstvu, jež zvolí do rady své členy. Jednání rady jsou neveřejná a pro přijetí usnesení musí být nadpoloviční většina všech členů. Počet členů rady musí být lichý a členem je vždy starosta, jeho zástupci a další zvolení radní. Každá obec má ze zákona povinnost zřídit **kontrolní a finanční výbor**. Počet členů je zpravidla lichý a počet určuje zastupitelstvo obce. Finanční výbor má v pravomoci kontrolu hospodaření s majetkem, kontrolní výbor dohlíží na dodržování právních předpisů a usnesení zastupitelstva a rady obce (Provazníková, 2015).

2.3 Rozpočet obce

Rozpočet obce je základním nástrojem hospodaření obcí a je upravován zákonem č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Samotná obce by si nebyla schopna zabezpečit z vlastních zdrojů všechny nezbytné výdaje na svou činnost, proto jsou tyto výdaje kryty z veřejných příjmů. V rozpočtu obce jsou zahrnuty všechny příjmy obce, které jsou nástrojem k zabezpečení financování obce a výdajů obce. Zpravidla je rozpočet určen na jeden kalendářní rok a obec je povinná sestavovat takzvaný rozpočtový výhled, z něhož pak vychází následující rozpočty. Tomuto rozpočtovému výhledu se říká střednědobý finanční plán obce a zahrne informace o příjmech a výdajích obce na následujících 2-5 let (Zákon 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech).

Existují tři základní funkce územních rozpočtů:

- Alokační – rozhodování o struktuře a financování veřejných statků.
- Redistribuční – přerozděluje finanční prostředky z rozpočtu regionů do rozpočtu obcí a ovlivňuje rovnoměrný sociální rozvoj v obcích.
- Stabilizační – využívání prostředků ke stabilizaci lokální ekonomiky a kvality života.

Dle Pekové je rozpočet obce decentralizovaný peněžní fond, který zahrnuje příjmy, které se rozdělují na financování veřejných statků. Stejná autorka dále uvádí, že rozpočet je finanční plán, dle kterého obec hospodaří v rozhodovacím období a dle tohoto plánu prosazuje cíle obecní politiky. Peková a kol. také tvrdí, že rozpočet obce je bilance, která vyhodnocuje příjmy a výdaje za kalendářní rok (běžný rozpočet) nebo za delší období (kapitálový rozpočet). Rozpočet obce lze vyjádřit matematickým vztahem dle Provazníkové i Pekové takto:

$$F_1 + P - V = F_2$$

- F_1 ... Stav finančních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období
- P ... Příjmy
- V ... Výdaje
- F_2 ... Stav finančních prostředků na konci rozpočtového období.

V případě, že je F_1 větší než F_2 , tak obec hospodařila v kalendářním roku s určitým schodkem, který může dofinancovat za použití rezerv z minulých let, případně například pomocí úvěrů, aby došlo k vyrovnání rozpočtové bilance. Pokud by naopak F_2 bylo větší než F_1 , tak se obci povedlo mít v daný kalendářní rok více příjmů než výdajů. V tomto případě jde o přebytek hospodaření, což znamená vytvoření finanční rezervy pro další roky.

Rozpočet obce musí být z hlediska účetní bilance veden jako vyrovaný, ale mohou nastat situace, které jsou odlišné. Pokud jsou příjmy rovny výdajům, tak je rozpočet **vyrovaný**. Pokud jsou na konci účetního období příjmy vyšší než výdaje, pak se rozpočet stává **přebytkovým**. Přebytek v tomto případě je převeden z hlediska účetní bilance do rezerv a využívá se pro financování budoucích investic či ke splácení úvěrů z minulých let. Může nastat i situace, kdy příjmy jsou nižší než výdaje a v tomto případě je rozpočet označován jako **schodkový**. Obec je nucena rozpočet vyrovnat pomocí finančních rezerv z let minulých, úvěrem, smluvně zabezpečenou půjčkou nebo návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z komunálních dluhopisů (zákon č.250/2000 Sb.). Dle Národní rozpočtové rady je možné, že Česká republika bude nucena vyhlásit „dluhovou brzdu,“ což by znamenalo že dluh veřejných institucí je vyšší než 55 % HDP. V tomto případě by schodkový rozpočet dle zákona č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů mohl být jen v případě, že schodek by byl hrazen pomocí finančních prostředků z let minulých nebo návratnou finanční výpomocí. Využití úvěru nebo zabezpečené půjčky k uhrazení schodku rozpočtu je dovoleno pouze v případě, že jde o projekty, které jsou předfinancovány nebo spolufinancovány z rozpočtu Evropské unie.

V rozpočtech je nutno uplatňovat zásady, které vycházejí ze zákona. Jde například o zásady:

- Každoročního sestavování a schvalování rozpočtu: rozpočtový rok = kalendářní rok. Zásada je upravována zákonem č. 250/2000 Sb.
- Reálnosti a pravdivosti rozpočtu: odhad rozpočtu by měl být co nejpřesnější na straně příjmů i na straně výdajů. V průběhu roku je nutné předkládat výkaz pro hodnocení plnění rozpočtů, kde jsou ukazovány reálné změny oproti odhadům.
- Úplnosti a jednotnosti rozpočtu: předpoklad zahrnutí všech finančních vztahů.

- Dlouhodobé vyrovnanosti: obec by se měla snažit, aby byl rozpočet v průběhu let co nejvíce vyrovnaný. Prakticky to znamená, že pokud je jeden rok schodkový rozpočet, následující roky by se obec měla snažit mít rozpočet přebytkový.
- Publicity: informování veřejnosti o hospodaření s veřejnými financemi má být transparentní. Veřejnost je informována na schůzích a může se k hospodaření vyjádřit.
- Účelovosti rozpočtu: prostředky, které jsou uvedeny v rozpočtové skladbě mohou být použity pouze na tyto účely. Obec toto musí zajistit, a pokud tak neučiní zejména v případech přijatých dotací EU, prostředků ze státních a krajských fondů nebo uzavřených smluv, tak jde o porušení rozpočtové kázně.
- Zásada efektivnosti a hospodárnosti: obec se musí snažit, aby s prostředky, které získá, nakládala efektivně a hospodárně (Zastupitel v kurzu, 2019).

Důležitý při sestavování rozpočtu je také jeho proces. Ten je upraven zákonem č. 250/2000 Sb. O rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Proces má jasně dané etapy a trvání je delší než rozpočtové období. Etapy tohoto procesu jsou následující:

- Analýza minulých let a sestavení priorit pro rozpočtové období.
- Návrh a sestavování rozpočtu finančním odborem.
- Projednávání rozpočtu radou obce a zastupitelstvem.
- Schválení rozpočtu zastupitelstvem.
- Kontrola plnění v rozhodovacím období finančním výborem a zastupitelstvem.
- Závěrečný účet, zahrnující přehled o skutečném plnění.
- Další kontrola finančním výborem a zastupitelstvem.
- Aktualizace rozpočtového výhledu (Provazníková, 2015).

Peková (2011) uvádí, že nejdůležitější etapou je sestavování rozpočtu, kdy obec musí co nejpresněji předvídat a plánovat příjmy a výdaje svého rozpočtu. Tudiž musí vycházet ze své analýzy, kdy odhaduje plánované investice a zároveň příjmy ze státního rozpočtu, ale i dotací z krajských a státních účelových fondů. Obec musí dodržovat výše zmíněné zásady. Finanční výbor obce je výkonným orgánem, který nejčastěji sestavuje rozpočet a rozpočtový výhled. Pokud tento dokument sestaví, je orgán povinen ho zveřejnit minimálně na 15 dní, aby se k němu vyjádřili občané. Následně dojde k projednání a schválení rozpočtu na veřejném jednání obce. Rada

a finanční odbor obce poté sestavuje přehled o skutečném plnění rozpočtu a vypracují závěrečný účet, který obsahuje údaje o použití fondů a dalších finančních operacích. Závěrečná kontrola zkoumá, zda jsou údaje pravdivé.

2.3.1 Majetek obce

Nedílnou součástí hospodaření obce je majetek. Jde o velmi důležitý ekonomický aspekt k fungování územní samosprávy. Obecní orgány jsou zodpovědné za veškeré hospodaření s majetkem, z něhož plynou příjmy do veřejného rozpočtu. Orgány tedy musí nakládat s majetkem obce tak, aby byl využíván účelně a hospodárně v souladu zájmů obce. Pečovat o zachování a rozvoj majetku je obec povinná, stejně jako chránit majetek před poškozením či zneužitím. Obec by měla koncepčně majetek využívat dle plánu rozvoje obce, přičemž koncept by měl být průběžně aktualizován. Pokud obec prodá přebytečný majetek, měla by rozhodnout, co udělá s finančními prostředky získaného z takového prodeje, případně z pronájmu. (Zastupitel v kurzu, 2019)

Peková uvádí, že obecní majetek je tvořen z:

- Nemovitých věci – budovy, pozemky, stavební parcely
- Movitých věci – stroje, zařízení, (např. vybavení škol, úřadu).
- Majetkových práv (pohledávky), cenných papírů (směnky), peněžních prostředků (hotovost) a nehmotných aktiv (majetek).

Majetek obce je využíván k výkonu veřejné správy, k zabezpečení veřejných statků a v neposlední řadě také k podnikání. Při rozhodování o využití majetku je důležité vzít v potaz, jak zacházení s majetkem bude mít vliv na atraktivnost obce, příliv obyvatelstva, růst soukromého podnikání atd. (Provazníková, 2015).

2.3.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je upravována vyhláškou Ministerstva financí České republiky č. 323/2002 Sb. O rozpočtové skladbě. Jedná se o strukturu rozpočtu, jež zachycuje hospodaření s rozpočtovými prostředky. Porovnávají se tedy příjmy a výdaje, saldo

hospodaření a celkové financování v soustavě veřejných rozpočtů. Mezi zásady rozpočtové skladby se řadí:

- Jednotnost – každá položka je identifikovatelná na všech úrovních.
- Závaznost – třídění položek je závazné pro jednotlivé úrovně rozpočtu.
- Stabilita – sloužící k analýzám veřejných rozpočtů.
- Srozumitelnost – přesně definovaná pravidla třídění položek.

Rozpočtová skladba se dle vyhlášky 323/2002 Sb. O rozpočtové skladbě rozděluje podle třídění příjmů a výdajů na druhové, odvětvové, konsolidační, zdrojové a transferové. Základní třídění je druhové, kde se rozlišují příjmy, výdaje a financování. Definici příjmů lze označit jako nenávratně inkasované prostředky, výdaje jsou naopak nenávratné platby a poskytované návratné půjčky. Financování je přímo navázáno na saldo územního rozpočtu, které musí být financováním vybalancováno. Jde změnu stavu návratných finančních prostředků, které souvisí se zabezpečením finančních zdrojů a se zhodnocením dočasně volných finančních prostředků. Tabulka 2 rozděluje druhové třídění příjmů a výdajů.

Tabulka 2 Druhové třídění příjmů a výdajů

Příjmová část	
Třída 1	Daňové příjmy, správní a místní poplatky
Třída 2	Nedaňové příjmy z vlastní činnosti, ze sankcí, splátky půjček
Třída 3	Kapitálové příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, darů a příspěvků
Třída 4	Přijaté transfery – investiční a neinvestiční
Výdajová část	
Třída 5	Běžné výdaje obecné
Třída 6	Kapitálové výdaje
Třída 7	Financování

Zdroj: vlastní zpracování dle Provazníkové, 2015

Důležité je sledovat běžnou a kapitálovou část veřejných rozpočtů. **Běžný rozpočet** zpravidla funguje jako bilance běžných příjmů a běžných výdajů. Jde o transakce, které se opakují každý rok a není těžké je plánovat. Úkolem obcí je běžnými příjmy krýt běžné výdaje, tudíž by tato část rozpočtu měla být sestavována jako vyrovnaná.

Dlouhodobý schodek v běžné části rozpočtu by znamenal špatné hospodaření obce. Pokud vznikne saldo rozpočtu, je vyrovnáván kapitálovým rozpočtem, pokud je tedy určen k poskytování krytí. Kapitálový rozpočet ukazuje takové příjmy a výdaje, které přesahují jeden kalendářní rok. Příjmy mají obvykle investiční povahu a jsou většinou jednorázové. Tyto transakce fungují na principu přepisování či odepisování z bankovního účtu (Peková, 2011). V tabulce 3 je popsána struktura obecního rozpočtu.

Tabulka 3 Struktura obecního rozpočtu: běžná a kapitálová část

Běžný rozpočet	
Běžné příjmy	Běžné výdaje
<u>Daňové:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Svěřené daně • Sdílené daně • Místní poplatky • Správní poplatky 	Mzdy, platy, pojistné za zaměstnance
	Materiál, energie
	Služby, nájemné
	Sociální dávky
	Běžné dotace vlastním organizacím a jiným subjektům
<u>Nedaňové:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Poplatky za služby • Příjmy z pronájmu majetku • Příjmy od vlastních neziskových organizací • Dividendy z akcií 	Neinvestiční příspěvky příspěvkovým organizacím
	Neinvestiční výdaje na sdružování finančních prostředků
	Placení daně
	Placené pokuty
	Placené úroky
Ostatní běžné příjmy (dary, sankce)	Ostatní výdaje (poskytnuté dary)
Neinvestiční přijaté transfery (dotace)	Poskytnuté krátkodobé půjčky
Neinvestiční úvěry a půjčky	Sankce z porušení rozpočtové kázně
Kapitálový rozpočet	
Kapitálové příjmy	Kapitálové výdaje
Z prodeje dlouhodobého majetku (movitého i nemovitého)	Pořízení dlouhodobého majetku (hmotného i nehmotného)
Z prodeje akcií a majetkových podílů	Na nákup cenných papírů
Investiční přijaté transfery (dotace)	Investiční dotace organizačním složkám
Splátky dříve poskytnutých půjček	Splátky dříve přijatých investičních úvěrů
Ostatní kapitálové příjmy	Ostatní kapitálové výdaje
Investiční úvěry a půjčky, příjmy z emise komunálních obligací	Investiční půjčky poskytnuté jiným subjektům

Zdroj: vlastní zpracování dle Pekové, 2011

2.3.3 Příjmy

Dle předchozí uvedené tabulky 3 se příjmy dělí na běžné a kapitálové. Dále dle Pekové můžeme příjmy dělit na návratné a nenávratné. Daňové, nedaňové příjmy, dotace a transfery jsou nenávratné. Naopak návratnými příjmy jsou úvěry a půjčky, protože ty musí obec splatit. V roce 2019 dle Ministerstva financí bylo v obecních příjmech 68 % daňových příjmů, 21 % transferů, 9 % nedaňových příjmů a pouze 2 % kapitálových příjmů.

Daňové příjmy jsou tedy nejvýznamnější představitelem na straně příjmů obcí. Tyto příjmy zajišťují finanční stabilitu obce a její soběstačnost. Do této skupiny řadíme daně svěřené, kam se řadí pouze daň z nemovitosti a daně sdílené, kam patří daň z příjmu právnických osob, daň z příjmu z fyzických osob ze závislé činnosti (případně samostatné výdělečné činnosti) a kapitálových výnosů. Podíl těchto daní spravuje zákon č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Od začátku roku 2021 došlo k navýšení podílu sdílených daní vzhledem ke zrušení superhrubé mzdy.

- Daně z nemovitých věcí – 100 % příjmů náleží obci, kde se nemovitost nachází.
- Daň z přidané hodnoty – 25,84 % z celostátního hrubého výnosu.
- Daň z příjmů fyzických osob –
- 25,84 % z celostátního hrubého výnosu DPFO + 1,5 % dle počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v dané obci.
- 25,84 % z celostátního hrubého výnosu DPFO vybírané srážkou.
- 25,84 % z celostátního hrubého výnosu DPFO ze samostatné výdělečné činnosti.
- Daň z příjmů právnických osob – 25,84 % z celostátního hrubého výnosu bez daně placené obcemi nebo kraji a 100 % DPPO placené obci.

Další příjmy spadající do daňových příjmů jsou místní a správní poplatky. Je pouze na konkrétních obcích, jestli poplatky začne vybírat, rozhodnutí případně vydává závaznou vyhláškou. Nejčastějším poplatkem je poplatek ze psů, který má za cíl udržet čistotu ve veřejných místech obce a dále se také reguluje počet psů. Poplatek za lázeňský a rekreační pobyt je další z řady místních poplatků. Tento má za cíl pokrýt náklady na údržbu lázeňských a rekreačních míst, která jsou navštěvována především za těmito účely. Další poplatky jsou například za využití veřejného prostranství, kdy občan platí například za vyhrazení trvalého parkovacího místa, poplatek ze

vstupného, kdy je část vstupného na kulturní či sportovní akce odvedeno do rozpočtu města.

Nedaňové příjmy jsou skupinou, která naplňuje obecní rozpočty dle Ministerstva financí o 59 % méně než daňové příjmy. Tyto příjmy může na rozdíl od příjmů daňových obec ovlivňovat. Záleží pouze na obcích, jak moc využívá vlastního podnikání, uživatelských poplatků a jak je ochotna vymáhat sankční pokuty. Příjmy z vlastního podnikání má obec v případě prodeje či pronájmu majetku, případně z podílu na zisku podniků s majetkovou účastí obce nebo tyto příjmy získá z finančního investování. Pokud má obec volné prostředky a investuje je dočasné do obchodovatelných cenných papírů nebo termínovaných vkladů, může si tímto napomoci při vyrovnávání hospodaření. Co se týče uživatelských poplatků, o nich rozhodují volené orgány obce. Jde nejčastěji o poplatky za svoz komunálního odpadu, vodné a stočné. Sankční pokuty vybírá obec pouze pokud na to má oprávnění, a jde především o pokuty za nepořádek a přestupky (Peková a kol., 2012).

Transfery a dotace jsou po daňových příjmech nejvýznamnější položkou příjmů obecních rozpočtů. Transfery ukazují existenci přerozdělovacích procesů uvnitř rozpočtové soustavy, naopak dotace směřují od vyšší vládní úrovně k nižším, čímž lze spatřit propojení mezi rozpočty nadnárodními, státními, krajskými a obecními. Existují transfery běžné (investiční) a transfery kapitálové (neinvestiční), dále dotace účelové a neúčelové, nárokové a nenárokové. O posledně jmenované je obec nucena žádat, přičemž musí splňovat daná kritéria, a ne všem žádostem je vyhověno. Peková a Provazníková uvádí, že existují dotace:

- Schválené zákonem o státním rozpočtu.
- Z kapitoly Všeobecné pokladní správy státního rozpočtu.
- Z resortních kapitol státního rozpočtu v rámci grantových programů ministerstev.
- Ze státních fondů.
- Z jiných územních rozpočtů.
- Z Evropské unie.

Podrobnější možnosti financování rozvojových aktivit obcí přinese kapitola 3. Jak bylo výše v této kapitole zmíněno, obec může využít také návratných příjmů. U každého

takového příjmu má obec povinnost splatit věřitelům ve stanovený čas poskytnutou půjčku.

Provazníková (2015) uvádí tyto zdroje návratných příjmů:

- Úvěry a půjčky od peněžních ústavů – krátkodobý, střednědobý, dlouhodobý.
- Komunální obligace (emise obligací a akcií).
- Návratné finanční výpomoci a půjčky ze státních fondů.

Dle autorek Pekové (2011) a Provazníkové (2015) mají obce volnou ruku na to, kde a za jakých podmínek úvěr nebo půjčku uzavřou. Pokud nemá obec dočasně finanční prostředky, lze využít krátkodobý úvěr. Střednědobé a dlouhodobé úvěry jsou využívány ke krytí kapitálových výdajů a obce jsou nuceny ručit za ně majetkem. Je možné také využít nízkourokových půjček ze Státního fondu životního prostředí a Státního fondu rozvoje bydlení.

2.3.4 Výdaje

Správné fungování veřejné správy a zabezpečování potřeb občanů plní obec tak, že rozděluje výdaje na ty účely, které napomáhají k rozvoji území. V současnosti je trend takový, že veřejná správa přenáší kompetence na nižší stupně územní samosprávy, což znamená neustálý nárůst výdajů samosprávních celků. Rozdíl mezi vyššími a nižšími výdaji ovlivňuje výše příjmů, velikost pravomocí a odpovědnosti za poskytované veřejné služby. Podobně jako příjmy se i výdaje dělí dle dalších hledisek. Dle výše zmíněné rozpočtové skladby a tabulky 2 lze třídit výdaje na běžné a kapitálové (Provazníková, 2015).

Běžné výdaje jsou podobně jako běžné příjmy určeny na každoroční potřeby územní samosprávy. Tyto výdaje se označují jako provozní, případně neinvestiční. Jde o největší skupinu výdajů, které zajišťují nezbytnější veřejné statky pro občany. Vedle toho jsou naopak **kapitálové výdaje** využívány k financování dlouhodobých a neopakujících se záměrů. Jde tedy o výdaje investiční, které přesahují rozpočtové období. Kapitálové výdaje jsou využívány u investic, které jsou často spolufinancovány dotacemi ze státního rozpočtu, případně dalších fondů. Níže uvedená tabulka 4 ukazuje konkrétní případy běžných a kapitálových výdajů.

Tabulka 4 Běžné a kapitálové výdaje územních rozpočtů

Běžné výdaje		
Neinvestiční výdaje	Neinvestiční transfery	Neinvestiční půjčky
Platy, povinné pojistné	Obyvatelstvu – dary	Soukromým organizacím
Nákupy – materiál, voda, energie, úroky a kurs. Ztráty	Podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím	Podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím
Nákupy – služby, nájemné, výdaje na opravy a údržbu	Vlastním fondům, příspěvkovým organizacím	Veřejným rozpočtům, příspěvkovým organizacím
Běžné výdaje		
Investiční nákupy	Investiční transfery	Investiční půjčky
Pořízení DHM majetku – hmotného, nehmotného a pozemků	Podnikatelským subjektům, neziskovým a soukromým organizacím	Podnikatelským subjektům, neziskovým a soukromým organizacím
Nákupy akcií, majetkových podílů	Vlastním fondům, příspěvkovým organizacím	Veřejným rozpočtům, příspěvkovým organizacím

Zdroj: vlastní zpracování dle Pekové (2011)

Funkce výdajů jsou stejné jako funkce územních rozpočtů, dělí se na alokační, redistribuční a stabilizační. **Alokační** výdaje slouží k zabezpečení veřejných statků a služeb, přičemž některé tyto výdaje splňují i definici **stabilizačních** výdajů. To jsou výdaje využity pomocí veřejných zakázek, čímž proudí finance i do soukromé sféry. Dále lze označit některé výdaje jako **plánované**, u nichž je předvídatelný vývoj ve vybraném rozpočtovém roce a **neplánované**, které jsou pouze nahodilé. Ve veřejných financích se lze setkat s pojmy **mandatorní** a **nemandatorní** výdaje. Vynakládání těchto výdajů je buď stanoveno zákonem nebo závisí pouze na politické vůli zastupitelstva, zda tyto výdaje využije. Na mandatorní výdaje by měli mít nárok všichni občané nebo blíže specifikované skupiny. Pro analýzu a plánování je důležité výdaje rozdělit na návratné, nenávratné, plánované a neplánované. Plánovaných výdajů je většina, naopak neplánované jsou nahodilé a obec by měla mít rezervy na takové výdaje (Peková, 2011).

3 Možnosti financování rozvojových aktivit obcí

Územní samosprávy mají svůj majetek, o který se starají stejně jako o zabezpečování veřejných statků a služeb pro své občany. Zabezpečení veřejných služeb, navyšování či modernizace majetku vyžaduje jisté investice, na které je potřeba získat prostředky pro financování. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje uvádí podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji, koordinaci a realizaci hospodářské podpory, a dále například územní spolupráci v návaznosti na předpis Evropské unie. V zákoně je také uvedena strategie regionálního rozvoje a postup pro sestavení takové strategie. Obec dle zákona by měla spolupracovat s krajem, na jehož území se nachází, při přípravě a realizaci strategie rozvoje územního obvodu kraje. Zároveň v další části zákon ustanovuje, že obec zabezpečuje nebo podporuje aktivity zaměřené na rozvoj územního obvodu obce, a to dle místních podmínek samostatně nebo v kooperaci s jinými obcemi. Nastavení cílů regionální politiky musí podléhat hlavním problémům daného území, jež chce obec vyřešit. Ke stanovení cílů může pomáhat například strategické plánování obce.

Obce získávají finanční prostředky z několika zdrojů. Provazníková (2015) uvádí, že na rozvojové aktivity obcí jsou poskytovány dotační tituly jednotlivých ministerstev. Obce musí podat žádost a samotné přidělení dotací je v kompetenci ministerstev. Další dotace získávají obce ze státních mimorozpočtových fondů jako je například Státní fond životního prostředí, Státní fond rozvoje bydlení a jiné. Další dotační tituly poskytují kraje, jde například o podporu rozvoje cestovního ruchu.

Důležitým aspektem při úspěšném financování rozvojových aktivit obcí je kvalita regionální správy a schopnost orgánů obcí. Jde o významný ukazatel správné výkonnosti politiky soudržnosti s ohledem na finanční soulad, čerpání dotací a dosahování plánovaných cílů. Dle výzkumu Mendeze a Bachtlera z roku 2022 je kvalita veřejné správy klíčovým faktorem při aplikování politiky soudržnosti, a to především u dodržování všech předpisů. Cílem všech orgánů veřejné správy by mělo být, aby zlepšovali kvalitu správy za účelem zlepšení financování rozvojových aktivit.

Města a obce vedle národních a krajských dotačních zdrojů často využívají programy podpory financované z prostředků Evropské unie. O možnostech financování rozvojových aktivit měst a obcí v ČR pojednávají následující kapitoly.

3.1 Vlastní zdroje obce

Obce mohou financovat rozvojové aktivity svépomocí, kdy si v podstatě na investiční výdaje vydělají pomocí příjmů do svého rozpočtu. Tzv. analýza zdrojů je proces, kde se vyhledávají zdroje pro potenciální krytí financování rozvojových aktivit obcí. Během procesu musí být prověřeny všechny dostupné zdroje a zároveň musí probíhat analýza, jak se s těmito zdroji bude přesně nakládat. Příjmy rozpočtu jsou uvedeny podrobněji v kapitole 1.3.3., ovšem pro připomenutí řadíme v rozpočtové položce příjmy z vlastního majetku, z výsledku hospodaření vlastní činnosti, výnosů z místních poplatků a daní a dalších. Případným příjmem mohou být i úvěry a půjčky, ovšem za předpokladu, že výše dluhu koresponduje s rozsahem vlastních příjmů obce v alespoň střednědobém hledisku (Zastupitel v kurzu, 2019).

3.2 Dotace z rozpočtu Evropské unie

Operační programy zpracovávají členské země EU. Tyto programy jsou dokumentem pro vybranou oblast jako je například doprava, životní prostředí aj. V operačních programech jsou definované cíle, které chce země v dané oblasti splnit v daném programovacím období. V OP jsou všechny aktivity financované z níže uvedených fondů.

Evropská unie zřídila 5 strukturálních a investičních fondů (ESI). Tyto fondy mají napomáhat k naplňování cílů Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Dalším účelem fondů je investovat do tvorby nových pracovních míst, do udržitelnost a vyspělosti ekonomiky a životního prostředí. ESI fondy se zaměřují na oblasti výzkumu, digitální technologie, podporu nízko uhlíkových ekonomik, udržitelného řízení přírodních zdrojů a na malé podniky.

Evropský fond pro regionální rozvoj je značen zkratkou EFRR. Z těchto 5 strukturálních fondů je ERFF nejvýznamnější, co se týče alokovaných peněz do české ekonomiky v letech 2014-2020, a to konkrétně 11,94 mld Euro. Pro programové období 2021-2027 bylo EFRR přiděleno přibližně 200,36 miliard EUR (včetně 8 miliard EUR na Evropskou územní spolupráci a zvláštních přidělů ve výši 1,93 miliardy EUR pro nejvzdálenější regiony). Méně rozvinuté regiony budou mít prospěch z míry spolufinancování až do výše 85 % nákladů na projekty. Míra spolufinancování pro přechodové regiony a pro rozvinutější regiony bude činit až 60 %, resp. 40 %. Cílem Evropského fondu pro regionální rozvoj je vyrovnat rozdíly v rozvoji jednotlivých regionů. Lze konstatovat, že má za úkol napomoci zaostalejším regionům, kteří jsou znevýhodňovaní. Jde o regiony, které mají nevhodné demografické podmínky, případně se nachází v horských či severních oblastech, kde je nižší hustota zalidnění. EFRR se dále snaží investovat do sektorů, které ekonomicky rostou, stávají se konkurenceschopnějšími a vytváří nová pracovní místa (Evropský parlament, 2022).

Fond soudržnosti, značený písmeny FS vydal do české ekonomiky 6,25 mld. € v období 2014-2020 což z něj dělá druhý nejvýznamnější ESI fond. Tento fond se zaměřuje především na projekty z oblasti dopravy a ochrany životního prostředí v členských státech EU, jejichž hrubý domácí produkt per capita byl nižší než 90 % průměru EU. V letech 2014-2020 šlo například o země uskupení V4 mezi něž se řadí ČR, Slovensko, Polsko a Maďarsko, dále o Chorvatsko, Bulharsko, Rumunsko, ale i třeba o Portugalsko aj. Pro programové období 2021-2027 přidělí Evropská unie na FS 42,6 miliard EUR (v cenách roku 2018). Míra spolufinancování může dosáhnout opět až 85 % hodnoty projektů. Konkrétní výška rozpočtu pro Českou republiku z Fondu soudržnosti bude 7,39 miliard EUR (Evropský parlament, 2022).

Do **Evropského sociálního fondu** (ESF) bylo vloženo a následně přerozděleno do české země 3,43 mld. €. Jak název napovídá, tak tento fond podporuje projekty, které jsou zaměřeny na rozvoj lidských zdrojů. Mezi hlavní investice se řadí projekty zaměřující se na rekvalifikaci nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, etnické menšiny a občany ohrožené chudobou či sociálním vyloučením.

Z názvu **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** lze opět odvodit, že se tento fond zaměřuje na problémy kvality života ve venkovských oblastech. EZFRV, jak je

tento evropský fond značen, napomáhá ke zvyšování konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví. Do tohoto fondu bylo alokováno 2,3 mld Euro v letech 2014-2020.

Evropský námořní a rybářský fond je z těchto fondů pro české země nejzanedbatelnější. Rybolov je zařazen v zemědělské politice Evropské unie a fond se má starat o trvale udržitelný rozvoj této činnosti. Finančně je podporován jak vnitrozemský, tak mořský rybolov. V České republice jde nejčastěji o pomoc v odbahňování rybníků (Zastupitel v kurzu, 2019).

Existují i další programy, které zajišťuje Evropská unie v období 2014-2020. Spoluúčast obcí při financování projektů z těchto programů se pohybuje mezi 25-60 %. Rozdíl oproti ESI fondům je, že o tyto tzv. komunitární programy mohou být žadatelé z vícero členských zemí. Příkladem může být program Horizont 2020, který měl rozpočet téměř 80 miliard EUR pro všechny členské státy. V rámci tohoto programu byla podpořena věda a výzkum skrze investice do nových technologií, kapitálu a řešení udržitelné dopravy, změny klimatu. Dalším z programů byl Erasmus + díky kterému mohlo více než 4 milionů studentů získat podporu na studium nebo práci v zahraničí. Programem, který podporoval Evropskou kulturu byla tzv. Kreativní Evropa, která měla rozpočet pro členské státy 1,5 mld. euro. Program na podporu konkurenceschopnosti malých a středních podniků a růstu zaměstnanosti v Evropě se nazývá COSME. Šlo o první program Evropské unie, který byl zaměřen na malé a střední podniky. Všechny nástroje k alokování peněz byly zavedeny ve spolupráci s Evropskou investiční bankou, Evropským investičním fondem a národními podpůrnými bankami (European Commission, 2020).

Politika hospodářské a sociální soudržnosti neboli také kohezní politika je financována všemi členskými zeměmi, které přispívají do rozpočtu úměrně dle svého HDP. Dá se tedy tvrdit, že vyspělejší státy pomáhají těm méně vyspělým zvyšovat životní úroveň tamních občanů. Co se týče České republiky, taky zde Evropská unie pomohla ke zvýšení HDP k průměru zemí EU. V roce 2014 bylo díky kohezní politice HDP v ČR o 4 % vyšší, než kdyby se zde evropské fondy nepodílely na rozvojových aktivitách (Vláda ČR, 2014).

Správa strukturálních fondů Evropské unie napomohla k územní reformě v České republice. Velký počet malých obcí totiž brání systematickému a efektivnímu regionálnímu rozvoji a díky tomu proběhla mobilizace slabších obcí, které se dobrovolně sdružovali do tzv. mikroregionů, což umožňoval i Zákon o obcích. Dále narůstal i počet Místních akčních skupin, které jsou popsány níže v této kapitole. Lysek a Ryšavý uvádí ve svém článku z roku 2020, že jeden z hlavních důvodů pro založení mikroregionu a MAS byla větší šance na získání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. Bez ESI fondů by slabé obce zůstaly závislé pouze na státních dotacích a byly by velmi omezeny v regionálním rozvoji. Lysek s Ryšavým mají dále polemizují nad tím, že k předpokládané nižší alokaci peněz skrze strukturální fondy ubude počet mikroregionů a MAS.

MAS neboli Místní akční skupina je uskupení neziskových organizací, soukromých podnikatelských subjektů a veřejné správy, které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství. Díky této spolupráci je možno získat větší finanční podporu z Evropské unie, národních programů pro vybraný region a také od soukromých dárců. Cílem MAS je zlepšení kvality života a životního prostředí na venkově. Dalšími cíli je vyrovnávání se s místními i celosvětovými trendy a hrozbami v těchto oblastech. Celkem je v České republice 168 místních akčních skupin, propojuje nad 2 800 podnikatelů, 2 167 zástupců neziskových organizací a 5 504 zástupců obcí a veřejných institucí. Financování místních akčních skupin je řešeno hrazením poplatků. Na získání těchto poplatků dohlíží kontrolní orgány MAS.

Metoda LEADER je používání od roku 1991 a klade důraz na zapojení a spolupráci místních aktérů. Ti mohou nejlépe analyzovat silné a slabé stránky dané oblasti a dle toho řešit společné problémy. Za pomoci CLLD, což je nástroj založený na přístupu „zdola-nahoru“ připadá řízení nižším subjektům, a ne nadřazené krajské či státní správě. Díky této strategii jsou poté vybírány projekty, které Místní akční skupiny finančně podporují. Do MAS se seskupují takové subjekty, které jsou soudržné geograficky, ale zároveň mají společné problémy a potenciál, jak se mohou rozvíjet. CLLD v programovacím období 2014-2020 byl realizován pomocí Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropským sociálním fondem, v předchozích obdobích byl prováděn s podporou Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. V České republice je CLLD vnímán jako jeden z hlavních nástrojů k dosažení socioekonomické konvergence, ovšem MAS jsou rozloženy po celé ČR, což znamená, že není rozdíl

mezi lépe situovaným a okrajovým regionem, což může být diskutabilní vzhledem k cílům jako je zmenšování regionálních rozdílů. Jedna ze studií Blažka a Maceškové poukazovala například na to, že největší podíl veřejných kapitálových výdajů za sledované období získal nejrozvinutější region Praha (Nosek, 2017).

Schvalování žádosti v Místních akčních skupinách probíhá následovně: Řídící orgán vyhlásí výzvu a Místní akční skupina vyhlašuje tzv. „podvýzvu,“ na jejímž základě žadatel předloží kompletní žádost o podporu. MAS vyhodnotí tuto žádost v návaznosti na integrovanou strategii celého uskupení a pokud jí schválí, tak žádost získává doporučení, v opačném případě je žádost vyloučena. Následně se projekty vyhotoví a jsou předloženy příslušnému řídicímu orgánu. Ten provede hodnocení projektů dle předem stanovených pravidel je schválí. V takovém případě je projekt možno vybrat k realizaci, což jde ruku v ruce s vydáním právního aktu o poskytnutí podpory. Nejčastěji MAS alokuje finance z OP Zaměstnanost, OP Životní prostředí, IROP a právě PRV. Čerpání financí probíhá z různých fondů, nejvyužívanější jsou např. EFRR, ESF, aj. (NS MAS, 2021).

Tabulka 5 uvádí informace o vyčerpaných příspěvcích z Evropské unie za roky 2014-2020. Z tabulky 5 je patrné, že nejvíce bylo alokováno přes programy IROP a Operační program Doprava, kde bylo v součtu alokováno 40 % všech prostředků za roky 2014-2020. Nejvíce projektů s vydaným právním aktem v letech 2014-2020 bylo v Programu rozvoje venkova, konkrétně šlo o 292 993 projektů, což činí 81,6 %. Ač nejvíce programů bylo vedeno přes PRV, tak nejvíce finančních prostředků projektů s právním aktem bylo využito v programu IROP. Tento program využil finanční prostředky ve výši 143,3 mld. Kč. Druhým nejvýznamnějším programem byl operační program Doprava, který vyinkasoval 19,4 %, v korunách to bylo 127,9 miliard. V následujících podkapitolách bude pozornost věnována operačním programům, které města a obce využívají pro financování svých rozvojových aktivit nejvíce. Jsou jimi Integrovaný operační program (IROP), Program rozvoje venkova (PRV), Operační program Životní prostředí (OP ŽP) a Operační program Zaměstnanost (OPZ).

Tabulka 5 Informace o vyčerpaných prostředcích za roky 2014-2020

Program	Alokace (mln. Kč.)	Počet projektů s vydaným právním aktem	Finanční prostředky projektů s pr. aktem (v mln. Kč.)	Řídící orgán
OP PIK	99,7 (15,2 %)	12 161 (3,4 %)	103 (15,6 %)	MPO
OP VVV	71,6 (10,9 %)	20 112 (5,6 %)	78,5 (11,9 %)	MŠMT
OP Z	61 (9,3 %)	9 403 (2,6 %)	68,3 (10,4 %)	MPSV
OP D	118,3 (18 %)	305 (0,1 %)	127,9 (19,4 %)	MD
OP ŽP	72 (10,9 %)	9 358 (2,6 %)	66,9 (10,2 %)	MŽP
IROP	144,5 (22 %)	11 682 (3,3 %)	143,3 (21,8 %)	MMR
OP PPR	5,2 (0,8 %)	1 422 (0,4 %)	5,2 (0,8 %)	Mag. hl.m. Praha
OP TP	5,5 (0,8 %)	226 (0,1 %)	6,2 (0,9 %)	MMR
PRV	79,8 (12 %)	292 993 (81,6 %)	58,6 (8,9 %)	MZ
OP R	0,8 (0,1 %)	1 086 (0,3 %)	0,8 (0,1 %)	MZ
Součet	657,6	358 748	658,7	

Zdroj: vlastní zpracování dle webového portálu Dotace EU, 2021.

3.2.1 IROP

Dle Lyska a Ryšavého byl integrovaný regionální operační program vytvořen sloučením regionálních operačních programů a integrovaného operačního programu nařízením centrální vlády. IROP se zaměřuje především na dotační programy pro obce, kraje, nemocnice, sociální služby, veřejné subjekty a neziskový sektor. Cílem tedy je zvýšit kvalitu veřejné správy a služeb, infrastruktury a zajistit udržitelný rozvoj ve všech obcích, městech, krajích a regionech. IROP zaštiťuje Ministerstvo pro místní rozvoj, které spravuje i vlastní webové stránky, na kterých lze vyhledat jednotlivé termíny výzev pro možné čerpání financí. Žadatelé o podporu mohou být všechny obce a kraje v České republice vyjma hlavního města Prahy. Na IROP bylo alokováno 144,5 mln Kč v letech 2014-2022, což bylo nejvíce peněz ze všech operačních programů. Tento program využilo 11 682 projektů, na které byl vydán právní akt.

Mezi žadatelé o podporu z IROP spadají:

- Kraje, obce a případně organizace zřizované těmito 2 složkami.
- Nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace, církve.

- Malé a střední podniky.
- Společenství vlastníků bytových domů i jednotlivý vlastníci.
- Zařízení péče pro děti do 3 let, školská zařízení.
- Vlastníci památek, muzeí a knihoven.
- Subjekty, které poskytují veřejnou služby v oblasti zdravotní péče a další.

Na webovém portálu IROP nalezneme konkrétní oblasti, které pomáhají k naplňování definovaných cílů.

- a) **Silnice** – Na tuto oblast IROP vyčlenil v letech 2014-2020 celkem 25 mld. Kč. Jde o specifický cíl, který má přispět ke zvýšení regionální mobility skrze modernizaci a rozvoje silniční infrastruktury. Podpora je určena na rekonstrukce, modernizaci a výstavbu silnic II. A III. Třídy na prioritní silniční síti, dále na rekonstrukci mostů u těchto silničních stříd a na výstavbu obchvatů. Celkem oblast Silnice podpořila 476 projektů.
- b) **Doprava** – Je cílem, který je označen jako: „Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy.“ Podpora je určena na nákup nízkoemisních a bezemisních vozidel pro veřejnou dopravu, modernizaci a výstavbu přestupních terminálů a parkovacích systémů. Významným pro malé obce jsou podpory na rekonstrukci a výstavbu chodníků, bezpečnostních opatření pro chodce. Podpory směřují i na výstavbu cyklostezek a cyklopruhů. IROP vydal na oblast Doprava celkem 15,8 mld. Kč a celkem bylo podpořeno 534 projektů.
- c) **Integrovaný záchranný systém** – Je podpora zaměřená na připravenost k řešení a řízení rizik a katastrof. Celkem bylo podpořeno 294 projektů z této oblasti a prostředky z Evropské unie byly ve výši 4,9 mld. Kč. Cílem podpory je vyšší připravenost záchranných složek na mimořádné události s ohlednutím na havárie nebezpečných látek. Konkrétně jde o projekty, kdy se pořizují cisternové automobilové stříkačky, osvětlovací soupravy, terénní ambulance. Díky podpoře z těchto programů se modernizují a nově vybavuje hasičské zbrojnice a další.
- d) **Sociální integrace** – Má za úkol zvýšit kvalitu a dostupnost služeb, které vedou k sociální inkluzi. Cílem je tedy snížit počet osob sociálně vyloučených, postižených chudobou a dalších. Například jde o výstavbu chráněných bytů a nové zázemí pro poskytování návazných služeb. Dále z podpory mohou být vybudovány ambulantní sociální služby s terénní péčí. Za pomoci 8,9 mld. Kč z Evropské unie bylo podpořeno 734 projektů v oblasti Sociální integrace.

- e) **Sociální podnikání** – Na oblast sociálního podnikání IROP vyčlenil 663 mil. Kč za které podpořil 156 projektů. Vznik sociálního podnikání je cílem této oblasti podpory. Jde v podstatě o vytvoření pracovních pozic pro sociálně vyloučené osoby a je ohrožené. Může se tedy jednat o různé kavárny, minipivovary, zahradnické služby, údržbu nemovitostí a jiných prací.
- f) **Zdravotnictví** – Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb je označováno jako další cíl IROP. Na tuto oblast bylo přiděleno 9,3 mld. Kč a podpořilo se těmito finančními prostředky 166 projektů. Podpora se zaměřuje na zlepšení systému zdravotní péče, zkrácení doby mimo domácí prostředí a zkrácení doby pracovní neschopnosti. Kvalitní zdravotní služby by měly být dostupné ve všech regionech, tudíž se tato oblast zaměřuje na nezvýhodněné regiony. Podpora tedy cílí na pořizování přístrojového vybavení jako je laparoskopická věž, operační stůl, ultrazvuk, defibrilátory a další. Podpora směřuje i na psychiatrické pomoci, vybudování psychiatrických ambulancí a oddělení v nemocnicích.
- g) **Vzdělávání** – Program vzdělávání určuje podporu na zvyšování kapacit mateřských škol, budování odborných učeben na základních, středních a vyšších odborných školách pro přírodní vědy, technické a řemeslné obory, cizí jazyky, digitální technologie. V zájmu je nejenom výstavba, ale i modernizace těchto školských zařízení. Celkem bylo podpořeno 1 776 projektů za finanční pomoci EU v hodnotě 17,4 mld. Kč.
- h) **Zateplování** – Na oblast zateplování bylo vyčleněno 8,7 mld. Kč a podpořilo se 2 994 projektů. Cílem této podpory je snížení energetické náročnosti bytových domů na nákladově optimální úroveň. Další z cílů je zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie. Díky tomu pak ČR více bude plnit závazek podle směrnice o energetické náročnosti budov a o energetické účinnosti. Programy podporují zateplování obvodových stěn, stropů, podlah, střech a vnitřních konstrukcí a konstrukci solárních fotovoltaických soustav, a dalších.
- i) **Kultura** – Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví, jak je tento cíl nazýván, podporuje revitalizaci památek a zefektivnění ochrany a využívání sbírkových fondů muzeí případně knihovnických fondů knihoven. Pro představu jde tedy o obnovu památek a jejich parků, obnovu a tvorbu nových expozic, digitalizaci památek, odstraňování přístupových bariér a zvyšování

zabezpečení. Finanční prostředky poskytnuté na kulturu činily 11 mld. Kč. a bylo podpořeno 230 projektů.

- j) **eGovernment** – Jde o zvýšení transparentnosti a efektivity veřejné správy. IROP alokoval od EU finanční prostředky ve výši 9,6 mld Kč a bylo realizováno 322 projektů na oblast eGovernmentu. Konkrétně jde o úpravu, konfiguraci a vybudování informačního systému pro veřejnou správu, což znamená i řešení technických opatření vůči kybernetickým útokům.
- k) **Územní rozvoj** – Na podporu pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje bylo vynaloženo 183 milionů Kč z Evropské unie a podpořilo se tím 184 projektů. Města a obce díky tomu pořizují územní a regulační plány a územní studie.
- l) **CLLD** – Je zkratka pro komunitně vedený místní rozvoj. Cílem je posílení komunitně vedeného místního rozvoje a posílení jeho kapacit za účelem zvýšení kvality života, resp. Za účelem zlepšení řídicích a administrativních schopností Místních akčních skupin (MAS). IROP na CLLD vydal 10 mld. Kč, z toho 2,2 mld. Kč na podpůrné činnosti MAS. Podpora se zaměřuje na dopravu, především pěší a cyklistickou, IZS, Sociální podnikání a integraci, vzdělávání, zdravotnictví, územní rozvoj a další. Celkem bylo podpořeno 3 131 projektů, z toho 301 byly projekty MAS (Dotace EU, 2019).

3.2.2 OP Životní prostředí

Další operačním programem podporující regionální rozvoj je OP Životního prostředí. Ta podporuje celkem 5 základních oblastí. Jde o Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní, Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika, Ochrana a péče o přírodu a krajinu, Energetické úspory. V OP bylo alokováno 72 miliard Kč (5. nejlepší z programů) na 9358 projektů s vydaným právním aktem (6. nejlépe postavený z OP).

První tzv. Prioritní osou je oblast Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní. Finance poskytnuté obcím z tohoto program jsou směřovány na snížení znečištění povrchových a podzemních vod, na zajištění dodávek pitné vody v odpovídající jakosti, zajištění povodňové ochrany a podporu preventivních protipovodňových opatření. Příklady podporovaných projektů obcí:

- Výstavba, modernizace a intenzifikace čistíren odpadních vod.
- Výstavba kanalizace, modernizace a intenzifikace ČOV.
- Výstavba a dostavba přivaděčů a rozvodních sítí pitné vody.
- Budování a rozšíření varovných a výstražných systémů v rámci hlásné povodňové služby na státní, regionální a místní úrovni, tvorba digitálních povodňových plánů.

Druhou prioritní osou je Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, kde lze získat finanční prostředky na projekty zlepšující kvality ovzduší a omezující emise znečišťujících látek do ovzduší. Podporované oblasti slouží ke snížení emisí z lokálního vytápění domácností a stacionárních zdrojů, které se podílejí na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek. Jde např. o projekty:

- Výměna zdrojů tepla na pevná paliva za tepelné čerpadlo, kotel na pevná paliva nebo plynový kondenzační kotel.
- Instalace solárně-termických soustav pro přitápění nebo přípravu teplé vody.
- Omezování prašnosti z plošných zdrojů (vodní clony, skrápění atd.)
- Integrované systémy a budování společné infrastruktury pro sledování kvality ovzduší.

Třetí prioritní osa se nazývá Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika. Finance jsou poskytovány na prevenci vzniku odpadů, na zvýšení podílu materiálového a energetického využití odpadů, na rekultivaci staré skládky, prevenci environmentálních rizik a k odstraňování starých ekologických zátěží. Příklady projektů jsou:

- Budování míst pro předcházení vzniku komunálních odpadů.
- Zavádění systému předcházení vzniku domovních odpadů u občanů.
- Budování nových a modernizace stávajících sběrných dvorů.
- Budování kompostáren a svozu gastroodpadů.
- Výstavba bioplynových stanic pro zpracování bioodpadů a další.

Čtvrtá prioritní osa Ochrana a péče o přírodu a krajinu zajišťuje finanční prostředky na zajištění příznivého stavu předmětu ochrany náhodně významných chráněných území, posílení biodiverzity, ochraně ohrožených rostlin a živočichů, zlepšení kvality prostředí v osídlených oblastech. Mezi konkrétní podporované projekty se řadí:

- Plánování péče o chráněná území NP, CHKO, NPR, NPP a lokality soustavy území Natura 2000.
- Zajišťování péče o vzácné druhy rostlin a živočichů a jejich biotopů.
- Zpracování plánu Územního systému ekologické stability.
- Opatření k překonávání migračních bariér, např. výstavba a rekonstrukce rybích přechodů a další.

Pátá prioritní osa se nazývá Energetické úspory. Financování projektů je využívání na snížení energetické náročnosti veřejných budov s cílem na zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie. Do podporovaných oblastí dále patří dosažení vysokého energetického standardu nových veřejných budov. Konkrétně jde o projekty:

- Zateplení obvodového pláště budovy, výměna či repase oken, dveří a dalších otvorových výplní.
- Výměna původního zdroje tepla s výkonem nižším než 5 MW využívajícího fosilní paliva nebo elektrickou energii za zdroj na biomasu, tepelné čerpadlo, plynový kondenzační kotel nebo zdroj s kombinovanou výrobou elektřiny.
- Instalace solárních termických či fotovoltaických systémů.
- Podpora výstavby nových veřejných budov v pasivním energetickém standardu (OP ŽP, 2021).

3.2.3 OP Zaměstnanost

Operační program Zaměstnanost zastřešuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento program se zaměřuje na oblasti v podpoře zaměstnanosti, na rovné příležitosti žen a mužů, adaptabilitu zaměstnanců a zaměstnavatelů. Mezi další oblasti spadá sociální začleňování a boj s chudobou, což je problém velký problém venkova a z celého programu bylo na sociální začleňování věnováno více než 1/3 celkové alokace mezi lety 2014-2020. Operační program Zaměstnanost pokrývá i oblast modernizace veřejné správy a veřejných služeb a podporu mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti. V těchto letech bylo na OP Z alokováno 61 mld Kč (10,9 % ze všech peněz OP,) což je o 12 mld. Kč více než bude v programu OP Z 2021-2027. Téměř polovina ze 49 miliard Kč z let 2021-2027 bude věnováno na

podporu zaměstnanosti a rovnosti žen a mužů, a přes 40 % celkové alokace bude směřovat na financování sociálních služeb a sociální začleňování. Obrázek 1 porovnává OP Z, který alokoval finanční prostředky v letech 2014-2020 a program OP Z+, který bude alokovat finanční prostředky v letech 2021-2027.

Obrázek 1 Porovnání programů OP Z a OP Z+
Zdroj: ESF ČR, 2021

Z obrázku 1 lze vyčíst, že OP Z plus navazuje na OP Z ve 4 základních bodech, a to konkrétně v budoucnosti práce, sociálním začleňování, sociální inovace a technické pomoci. Upustilo se od bodu Efektivní veřejná správa a nahradil ho bod Materiální pomoc nejchudším osobám.

Další program, který se zaměřuje na obce o 500–3000 obyvatelích je OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, konkrétně prioritní osa 3 s názvem Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Tento program je zaměřen na vzdělávání k sociální integraci žáků se speciálním vzdělávacími potřebami, na zvýšení kvalitu předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ. Dále je program zaměřen na rozvoj strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání, zlepšení přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků. Příkladem dotační výzvy mohou být často využívané „Šablony,“ jejichž cílem je podporovat základy vzdělávání rozvojem čtenářské a matematické gramotnosti, podporování kvalitnějšího vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem a podporovat dále i osobnostní a sociální rozvoj pedagogů (OP VVV, 2021).

3.2.4 Program rozvoje venkova

Jedním z nejznámějších programů Ministerstva pro místní rozvoj je Podpora obnovy a rozvoje venkova, který má za cíl podpořit obnovu a rozvoj obcí do 3 000 obyvatel a zvýšit tak kvalitu života obyvatel těchto měst a obcí. Konkrétnějším cílem je podporovat bydlení sociálně slabších skupin, rozvoj venkovských oblastí a cestovního ruchu a další. Další z cílů je snížení regionální disparity. Podporují se obnovy místních komunikací, sportovní infrastruktury, rekonstrukce a přestavba veřejných budov, obnova a budování míst aktivního a pasivního odpočinku a další rozvojové aktivity. Nejvýznamnějším poskytovatelem dotačních prostředků je každoročně **Podpora obnovy a rozvoje venkova**. Cílem tohoto podprogramu je podpořit obnovu a rozvoj obcí do 3 000 obyvatel, zvýšit kvalitu života občanů a navýšit atraktivitu obecního prostoru. Realizací projektů za pomoci spolufinancování MMR je podporován dynamický rozvoj obcí. Například v roce 2020 tento program rozdělil finance do 5 odvětví. Podpora obnovy sportovní infrastruktury, která se zabývá budováním a rekonstrukcemi víceúčelových hřišť, stavebními úpravami tělocvičen a školních hřišť, rozdělila v roce 2020 dotace ve výši 362,7 milionů Kč. Podpora vítězů soutěže Vesnice roku, která zlepšuje podmínky pro kulturní a sociální vyžití v oceněných obcích získala dotační podporu ve výši 33 milionů Kč. Podpora budování a obnovy míst aktivního a pasivního odpočinku se zabývá budováním dětských, víceúčelových, sportovních hřišť workoutových cvičišť. Pro tento podprogram bylo doporučeno 490 projektů, na které bylo vyčleněno 362,7 milionů Kč. Podpora dostupnosti služeb je jeden z nejmenších podprogramů a bylo na něj vyčleněno 4,3 milionů Kč. Na podporu venkovské pospolitosti a spolupráce získaly MAS a mikroregiony 4,5 milionů Kč na 28 projektů (MMR, 2021).

3.3 Dotace ze státního rozpočtu

Získáním a plněním národních dotačních titulů jednotlivých ministerstev může obec plnit své priority a cíle. Státní sféra tyto tituly rozděljuje tak, aby byla nápomocna pro znevýhodněné nebo jinak postižené regiony, které nedosáhnou na dotační tituly Evropské unie nebo nemohou svépomocí financovat rozvojové aktivity. Každé ministerstvo vyhláší několik dotačních titulů, nejvíce Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy (62 dotačních titulů), Ministerstvo zemědělství (58 dotačních titulů) a Ministerstvo kultury (50 dotačních titulů).

Dotace, které obce získávají ze státního rozpočtu se dělí na běžné a kapitálové dotace. Kapitálové dotace jsou využívány na investiční projekty, většina připadá ovšem běžným dotacím, které jsou účelové. Takzvané účelové dotace znamenají, že obce prokazuje, na jaký přesný účel dotační titul použila, bez čehož nemá na čerpání dotace nárok. Všeobecné dotace mohou obce využít v podstatě na cokoliv dle svého uvážení. Dalším typem jsou nárokové dotace, na které obec musí splnit předem dané zákonné předpisy, ovšem o takovou dotaci nežádá. Opakem je nenároková dotace, o kterou obec musí požádat a zde musí splnit určitá kritéria.

Přehled programů nejvýznamnějších poskytovatelů dotačních prostředků z národních zdrojů:

- Ministerstvo pro místní rozvoj – Státní fond rozvoje bydlení:
  - Územní plán.
  - Podpora vítězů spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova.
  - Národní program podpory cestovního ruchu v regionech.
  - Podpora vítězů soutěže Vesnice roku.

- Ministerstvo životního prostředí – Státní fond životního prostředí:
  - Zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, a zlepšení kvality dodávek jakostní pitné vody pro obyvatelstvo.
  - Využití srážkových vod a ČOV na území obce včetně udržitelných koncovek, odstraňování nelegálních odpadů a sanace havarijních stavů.
  - Národní síť EVVO (Enviromentální vzdělávání, výchova a osvěta) – podpora výukových programů zabývajících se ekologického vzdělávání.
  - Podpora sídelní zeleně.

- Ministerstvo zemědělství – Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond:
  - Podpora prevence před povodněmi.
  - Výstavba a technické zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací, úpraven vod, ČOV a dalších souvisejících vodárenských objektů.
  - Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích.

- Ministerstvo kultury:
  - Regenerace městských památkových rezervací a památkových zón.
  - Podpora obnovy kulturních památek s pomocí obcí s rozšířenou působností.
  - Podpora regionálních kulturních tradic.

- Ministerstvo vnitra:
  - Prevence kriminality, Bezpečnostní dobrovolník.
  - Účelové neinvestiční dotace jednotkám SDH.

- Ministerstvo průmyslu a obchodu:
  - Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury.
  - Opatření ke snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí:
  - Neinvestiční nedávkové transfery na podporu rodiny.
  - Příspěvek na výkon sociální práce (s výjimkou sociálně-právní ochrany dětí).

- Ministerstvo dopravy – Státní fond dopravní infrastruktury:
  - Poskytování příspěvků na: cyklostezky, křížení místních a veřejně přístupných účelových komunikací, a dále také na bezpečnost.

- Ministerstvo zdravotnictví:
  - Národní program zdraví – podpora zdraví.
  - Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením.

- Ministerstvo zahraničních věcí:
  - Globální rozvojové vzdělávání.
  - Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích ZRS ČR.

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:
  - Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných v letech 2017 až 2018 územně samosprávnými celky.
  - Rozvojový program na podporu vybavování škol kompenzačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením.

3.4 Dotace z rozpočtu krajů

Kraje vyhláší vlastní dotační programy, tudíž se tyto tituly liší dle aktuálních i dlouhodobých potřeb vybraného kraje. Pro příklady dotací si autor práce vybral kraj, ve kterém žije – Královéhradecký kraj. Z tohoto kraje je následně vybráno i 5 obcí, které v tomto kraji leží a jsou si podobné v několika aspektech jako je například správa Základní a Mateřské školy.

Královéhradecký kraj měl schválenou dotační strategii na roky 2017-2020. Dotační strategie vycházela ze strategických cílů kraje, na jehož základě byl definován cíl a dle něj se stanovily dotační oblasti, které měly svůj vlastní primární cíl. Dotační oblastí bylo vytvořeno celkem 12 a nyní budou postupně popsány. První dotační oblastí byl „**Regionální rozvoj**,“ jehož cílem bylo podporovat aktivity, které měly přispět ke zvýšení kvality života, čímž by byl podporován ekonomický rozvoj. Tento program podporoval zázemí hasičských sborů v obcích, a dále například výstavbu cyklostezek pro rozvoj turistiky v regionu. Stejný cíl jako oblast regionálního rozvoje měla i dotační oblast **Inovace**. Další oblastí bylo **Vzdělávání**, které mělo být nápomocno ke zkvalitnění vzdělávání ve školách. Dílčím cílem bylo zvyšování zdravého životního stylu dětí a mládeže. Kraj v tomto ohledu podporoval inteligentně výjimečně nadané děti a snažil se rozvinout jejich potenciál, ale zároveň dbal na výchovu dětí, které potřebovali speciální vzdělávací potřeby. Podporují se obnovy místních komunikací, sportovní infrastruktury, rekonstrukce a přestavba veřejných budov, obnova a budování míst aktivního a pasivního odpočinku a další rozvojové aktivity. **Prevence rizikového chování** je další dotační oblastí, kterou Královéhradecký kraj zajišťoval. Cíle je obdobný jako u vzdělávání, ale tato oblast se zaměřovala na naplnění Národní strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže, což by mělo přispět k lepšímu vzdělávání. Dotační oblast **Zemědělství** mělo za cíl zlepšit kvalitu životního prostředí a napomoci k rozvoji environmentálního vzdělávání. Za pomoci těchto programů bylo cílem i zvýšit konkurenceschopnost zemědělské výroby. Konkrétně šlo o zkvalitňování vodohospodářské infrastruktury, obnovu vodních útvarů, podporu hospodaření v lesích a ochranu přírody a krajiny. **Kulturní a památková péče** je další dotační oblastí, které se zabývá obnovením kulturního dědictví v regionu a podporu kulturních aktivit, a to jak profesionálního, tak neprofesionálního charakteru. V pořadí sedmou dotační oblastí je **Cestovní ruch**,

který se zaměřil na zkvalitnění turistické infrastruktury. To mělo podpořit posílení cestovního ruchu jakožto hospodářského odvětví. Šlo také o podporu marketingu různých turistických oblastí v kraji, což mělo vylepšit informovanost a propagaci směrem k turistům. **Program obnovy venkova** je asi jednou z nejznámějších dotační oblastí. Tento program podporuje regionální rozvoj ve venkovských oblastech, čímž se zde vylepšuje i kvalita života. Jde o podporu bydlení, infrastruktury, občanské vybavenosti a dostupnosti dopravy, což jsou největší problémy na venkově. Dotační oblast **Sport a tělovýchova** je zaměřena na rozvoj sportovních a tělovýchovných aktivit, což by mělo vést ke zvýšení pohybové gramotnosti všech věkových skupin. **Volnočasové aktivity** jsou další oblastí, které by měly napomáhat k racionálnímu a rozmanitému trávení volného času, především skupin dětí a mládeže. Dotační oblast **Sociální bydlení** se zabývá hrozbou sociálního vylučování a snaží se napomoci k sociálnímu začlenění a podporu rodiny. O zajištění kvalitní a dostupné zdravotní péče se stará program **Zdravotnictví**. Mezi největší hrozby této oblasti patří personální nedostatečnost, proto kraj nabízí dotační programy pro budoucí zdravotnický personál.

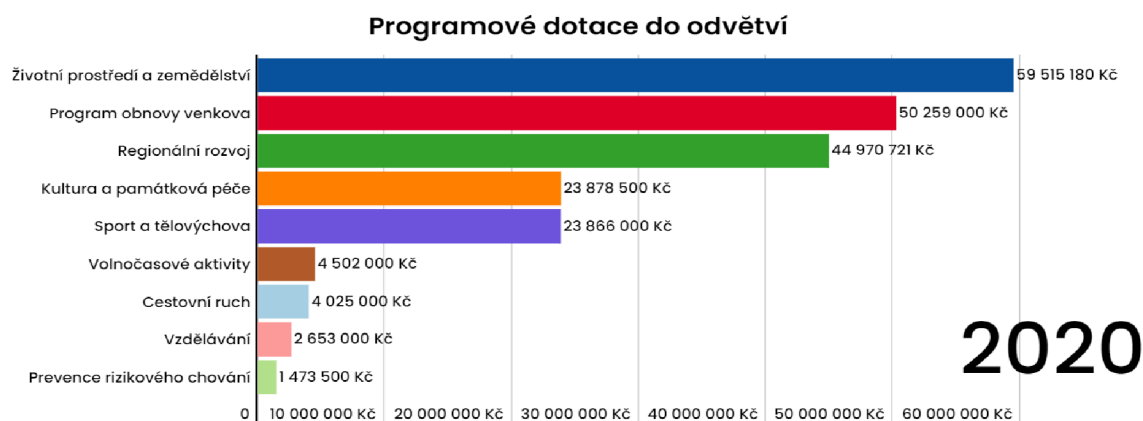
Například mezi lety 2021-2022 mohou obce žádat o dotace v 9 oblastech:

- Kulturní a památková péče.
- Sport a tělovýchova.
- Volnočasové aktivity.
- Prevence rizikového chování.
- Program obnovy venkova.
- Životní prostředí a zemědělství.
- Cestovní ruch.
- Regionální rozvoj.
- Vzdělávání.

V roce 2019 bylo celkem vypsáno 33 dotačních programů, nejvíce na sport a volný čas. Celkově v tomto roce bylo alokováno přes 159 milionů Kč. V roce 2020 bylo dotačních titulů vypsáno 52 v celkovém rozpočtu 171 milionů Kč. Nejvíce se v těchto letech financovali volnočasové aktivity, životní prostředí, cestovní ruch a IZS. Na rok 2021 bylo vypsáno 49 dotačních titulů s alokací 1268 milionů Kč, z toho 1,1 milionů Kč

případlo na sociální služby včetně ubytování a infrastruktury pro seniory a znevýhodněné osoby.

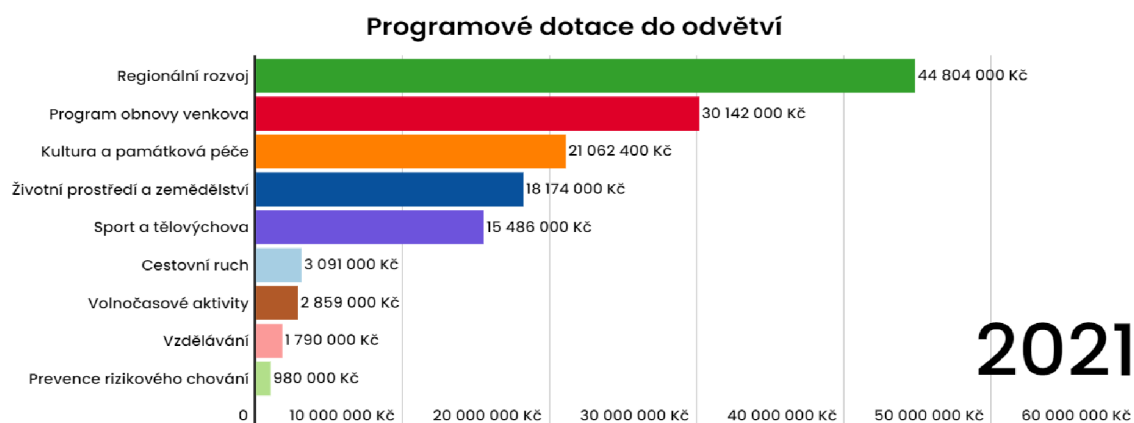
Na následujících 2 obrázcích je porovnání v letech 2020 a 2021, na které programové dotace Královéhradecký kraj nejvíce přispíval. V roce 2020 bylo nejvíce podporováno Životní prostředí a zemědělství, kam bylo alokováno 59,5 milionů Kč. Na podporu program obnovy venkova bylo vyčleněno lehce před 50 milionů Kč, na Regionální rozvoj 44 milionů Kč. Kultura a památková péče, Sport a tělovýchova byly podporovány podobnou částkou pohybující se okolo 23,8 milionů Kč. Nejméně podporovány byly odvětví Volnočasové aktivity, Cestovní ruch, Vzdělávání a Prevence rizikového chování. (Data KHK, 2021)

Obrázek 2 Programové dotace do odvětví 2020

Zdroj: Data KHK, 2021

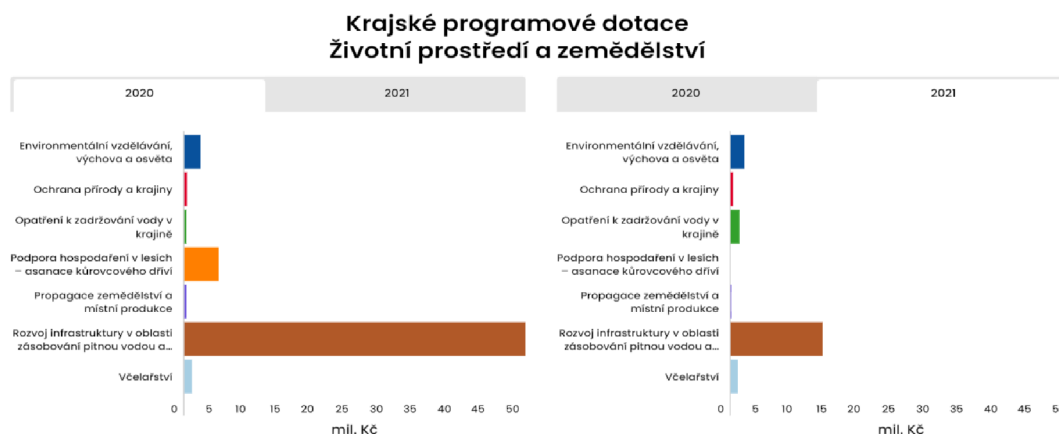
Na obrázku 2 jsou vidět programové dotace do odvětví v roce 2021. Jak lze vidět, tak oproti roku 2020 je nejvíce podporováno odvětví Regionálního rozvoje, ačkoli Královéhradecký kraj ho podporoval částkou o 100 000 Kč menší než v předchozím roce. Podpora programu obnovy venkova klesla o 20 milionů Kč a je druhým nejvíce podporovaným programem v roce 2021. Životní prostředí a zemědělství bylo podporováno dokonce částkou o 41 milionů menší než v předchozím roce a dělá z něj až 4. nejpodporovanější program. 4 nejméně podporované programy jsou opět Cestovní ruch, Volnočasové aktivity, Vzdělávání a Prevence rizikového chování (Data KHK, 2021).

Obrázek 3 Programové dotace do odvětví 2021

Zdroj: Data KHK, 2021

Jak lze vidět na předcházejících obrázcích 2 a 3, tak největší rozdíl je v programu Životní prostředí a zemědělství. Konkrétnější porovnání programové dotace mezi roky 2020 a 2021 je zobrazeno na obrázku 4, kde jsou porovnávány odvětví, které Královéhradecký kraj podpořilo.

Obrázek 4 Krajské programové dotace Životní prostředí a zemědělství 2020 a 2021

Zdroj: Data KHK, 2021

Na obrázku 4 je velmi patrný rozdíl v programové dotaci Rozvoj infrastruktury v oblasti zásobování pitnou vodou a odvádění odpadních vod, kdy v roce 2021 byla zafinancována částka 13,4 milionů Kč, což je velký rozdíl oproti roku 2020, kdy bylo vyčleněno na tento program 49,4 milionů Kč. V roce 2020 byla vyšší podpora hospodaření v lesích vůči roku 2021, ostatní programové dotace byly víceméně na podobné úrovni (Data KHK, 2021).

4 Využití externích zdrojů financování rozvojových aktivit vybraných obcí v Královéhradeckém kraji

Tato kapitola se bude zabývat 5 vybranými obcemi z Královéhradeckého kraje. Autor si tyto obce vybral na základě podobnosti technické a občanské vybavenosti, geografické poloze a také kvůli osobní znalosti základních informací o těchto obcích. Jedná se o obce Vysoké Veselí, Smidary, Chomutice, Lužany, Ostroměř. Všechny tyto obce mají svého „uvolněného“ starostu, který vykonává práci na plný úvazek. V kapitole 4 bude postupně porovnávána technická vybavenost obcí, školství, infrastruktura, a především dotační příjmy. Co se týče základní vybavení technické infrastruktury, tak každá z vybraných obcí má vybudovaný veřejný vodovod, kanalizaci a ČOV, poštu a sbor dobrovolných hasičů. Pouze obec Lužany nemá vybudovanou plynofikaci, ostatní obce mají plyn zabudovaný na svém území. Každá z obcí má zřízenou Základní a Mateřskou školu, což jsou příspěvkové organizace obce. Všechny obce mají zároveň počet obyvatel do 3000 obyvatel, což byl předpoklad, který musí splňovat pro poskytnutí dotací z některých dotačních titulů (ČSÚ, 2022).

Co se týče další infrastruktury obcí, tak Lužany a Chomutice mají vybudované fotbalové hřiště, na kterých se hraje Okresní přebor, zbytek obcí mají pouze víceúčelové hřiště, na kterém se dají provozovat sporty jako: fotbal, tenis, volejbal, nohejbal, basketbal aj. Obce Smidary a Ostroměř mají na svém území ordinace praktického lékaře, Smidary navíc nabízí i zubního lékaře. Lékárnu na svém území provozují město Vysoké Veselí a obce Smidary a Ostroměř. Obec Smidary se může pyšnit i Domem s Pečovatelskou službou, obec Chomutice spravuje Domov důchodců ve své části Obora. Vysoké Veselí nabízí dům s chráněnými byty pro sociálně slabší skupiny a byl také zrealizován projekt Sociální bydlení.

Vybrané obce nejvíce čerpají z evropských fondů a fondů ministerstev. Nejvíce využívané fondy jsou Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj a další. Podpora obnovy a rozvoje venkova z Ministerstva pro místní rozvoj je další možností, kterou využívají vybrané obce pro financování jejich rozvojových aktivit. Dále obce využívají Operační programy Životního prostředí, různé fondy ministerstev aj. Část svých projektů obce řeší skrz MAS. Obce Vysoké Veselí,

Chomutice a Ostroměř spadají do Místní Akční Skupiny Podchlumí. Lužany a Smidary spadají do jiných MAS, konkrétně jde o MAS Brána do Českého ráje a MAS Společnou Cidlinu. Vybrané obce leží všechny v nebo blízkém mikroregionu Podchlumí.

Obec, kterou se autor práce chce nejvíce zajímat – Vysoké Veselí, je jedním z 26 členů mikroregionu Podchlumí, který je situován v podhůří Krkonoš. Místní akční skupina Podchlumí, z. s. byla založena na konci roku 2005 a celkově čítá 42 obcí z tohoto regionu, z něhož 3 jsou města, konkrétně Hořice, Miletín a Vysoké Veselí. Tato MAS vznikla na základě iniciativy různých představitelů mikroregionu Podchlumí na základě principu LEADER. V letech 2007–2013 spolupracovali na strategii „Zlepšení kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech“. V následujícím sedmiletém období 2014–2021 vznikla Strategie komunitně vedeného místního rozvoje.

Vysoké Veselí je jednou ze 13 obcí, která je vybavena vodovodem, plynem, kanalizací i čističkou odpadních vod. Ostatním 29 obcím chybí vždy jedna z technické infrastruktury, což je většinou ČOV nebo kanalizace. V MAS se nachází celkem 40 školních zařízení, z nichž necelá polovina jsou mateřské školy. Dále se na území tohoto regionu nalézají 14 základních škol, 3 střední školy, 2 základní umělecká škola a 1 vyšší odborná škola. Dle SCLLD je zapotřebí posílit dopravu do menších obcí se školami. Obce Lužany, Ostroměř, Chomutice i Smidary mají také Základní a Mateřskou školu.

Vysoké Veselí je podle SCLLD bohužel jedním z míst v regionu, kde se nachází sociálně vyloučené komunity. Zhruba 25 % by mělo žít v prostorově oddělených lokalitách, nejvíce z nichž v okolí bývalého nádraží. Budovy, které jsou ve velmi nevyhovujícím technickém stavu, byly obývány romským obyvatelstvem, které neplatilo často elektřinu, tudíž od ní bylo odpojeno. V roce 2019 už bylo toto obyvatelstvo kvůli havarijnímu stavu budovy vystěhováno. Další sociálně vyloučené obyvatelstvo je závislé na příjmech ze sociálních dávek, nemá přístup ke službám, a tím pádem se pohybuje na vyloučených lokalitách. Největším problémem je neschopnost či přehlížení problémů a lenost řešení problémů, a proto MAS Podchlumí se snaží podporovat agenturou pro sociální začleňování, aby sociálně vyloučené obyvatelstvo mělo blíže k návratu do „normálního“ života.

Místní akční skupina Podchlumí si určila poslání k napomáhání k rozvoji regionu a ke zlepšování kvality života obyvatel. Posláním bude zároveň získávat a redistribuovat finance z veřejných zdrojů, tak aby veškeré místní subjekty mohly realizovat projekty, které by vedly ke zlepšení stavu v regionu. Vize MAS Podchlumí 2023 je: „Podchlumí je atraktivní region s vyváženým a udržitelným rozvojem opírajícím se o spolupráci aktivních obyvatel“. MAS Podchlumí celkem alokovalo skrz 12 výzev IROP 40 840 000 Kč, z čehož nejvíce bylo investováno do Bezpečné dopravy. Další programy se zaměřovaly na Rozšíření dostupnosti a zvýšení kvality sociálních služeb, Sociální podnikání atd. Výzvy v programu rozvoje venkova, které vyhlášovalo MAS Podchlumí byly zaměřeny především na zemědělské podniky a produkty, o což žádaly soukromé subjekty.

Principy, které mají zajistit rozvoj území, jsou následující: strategie místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, přístup zdola – nahoru, partnerství veřejného a soukromého sektoru, inovativnost, vytváření sítí, spolupráce (SCLLD, 2016).

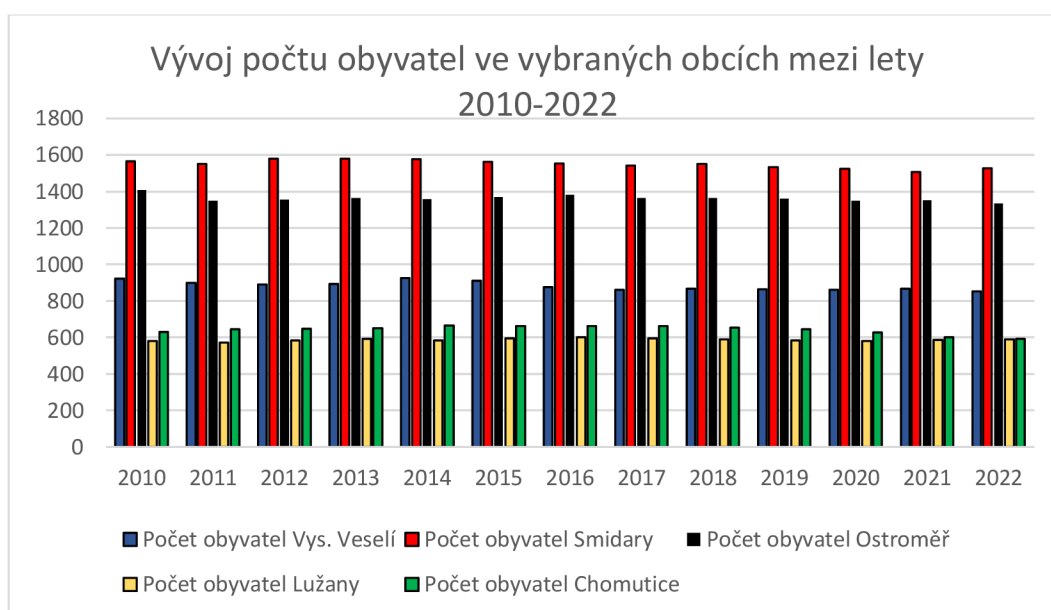
Místní akční skupina Brána do Českého ráje, kam patří obec Lužany, evidovala celkem 4 skupiny výzev v rámci SLLCD. Nejvýznamnější skupinou výzev byl IROP, kde bylo celkem 7 výzev od roku 2014 do roku 2021. Nejvýznamnější výzvou byla Bezpečná doprava I., kam bylo alokováno skrz tuto MAS celkem 22 862 536 Kč. Celkem bylo zprostředkováno 7 výzev v rámci IROP, v celkové alokaci 72 382 135 Kč. Dále MAS Brána do Českého ráje evidovala žádosti o projekty ve skupinách Program rozvoje venkova a operačního programu zaměstnanost, zde ovšem získaly finanční prostředky především soukromé subjekty. V rámci výzvy operačního programu Životního prostředí uspěly ještě obce, kterým bylo alokováno dalších 6 750 000 Kč.

Místní akční skupina Společná Cidlina, kam spadá obec Smidary vyhlásila 25 výzev od roku 2014. Největší skupina žadatelů z řad obcí opět spadala do skupiny výzev IROP spolu se skupinou výzev operačního programu Zaměstnanost. Nejúspěšnější výzvou bylo v rámci výzvy IROP – bezpečně do práce, kam bylo alokováno 13 343 000 Kč z fondu EU. Obec Smidary získala skrz 2 výzvy MAS Společná Cidlina dotační tituly na Revitalizaci sídelní zeleně a rekonstrukci oplocení u hřbitovu v Loučné Hoře přes výzvy operačního programu Životního prostředí a Program rozvoje venkova.

4.1 Demografická a socio-ekonomická charakteristika vybraných obcí

Demografická charakteristika vybraných obcí

Co se týče počtu obyvatel tak nejvíce obyvatel žije v obci Smidary, kde současně žije 1527 obyvatel. Druhou nejlidnatější z vybraných obcí je Ostroměř, kde bydlí 1335 obyvatel k roku 2022 dle ČSÚ. Ve Vysokém Veselí žije 852 obyvatel a v obcích Lužany a Chomutice je trvale přihlášeno k pobytu 590, respektive 591 obyvatel.

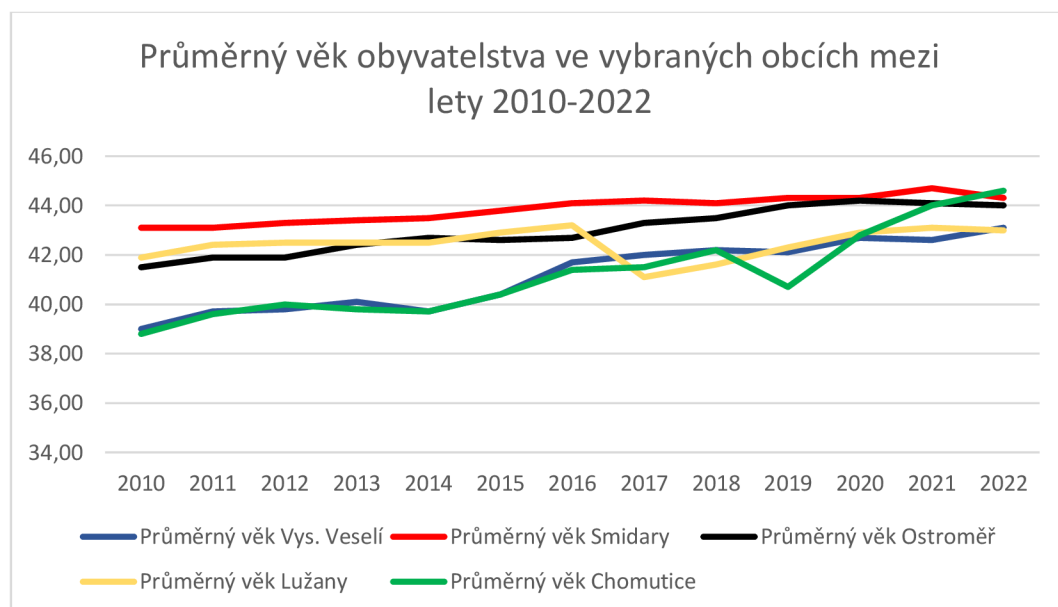

Obrázek 5 Vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích mezi lety 2010–2022
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Z obrázku 5 je možno vysledovat odliv obyvatelstva u vybraných obcí Královéhradeckého kraje mezi lety 2010–2022. Největší odliv zaznamenala obec Ostroměř, kde ubylo 72 lidí. Ve Vysokém Veselí v roce 2014 žilo 925 obyvatel, což bylo nejvíce za posledních 10 let. Od tohoto roku počet obyvatel poklesl přesně o 73 lidí, zřejmě kvůli odstěhování se několika romských rodin, které pocházely ze sociálně vyloučených lokalit. Důvodem k vystěhování těchto rodin byl špatný technický stav budov, ve kterých žily. Město se zaměřilo v poslední době na výstavbu parcel Z1, kterých bylo zřízeno celkem 13, a vznikla tak možnost pro mladé rodiny se do tohoto města přistěhovat. Na potenciálním 3. místě v odlivu lidí následuje obec Chomutice, ze které odešlo 39 lidí, ze Smidar poté lidí 37. Pouze Lužany navýšili počet

obyvatel ve sledovaném období, a to o pouhých 9 lidí. Z tohoto malého vzorku se dá říct, že je trendem stěhování se na jiná území, nejspíše do měst (ČSÚ, 2022).

Na níže uvedeném obrázku 6 se dá vypořádat trend v růstu průměrného věku obyvatel ve vybraných obcích v letech 2010-2022.

Obrázek 6 Průměrný věk obyvatelstva ve vybraných obcích mezi lety 2010-2022
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

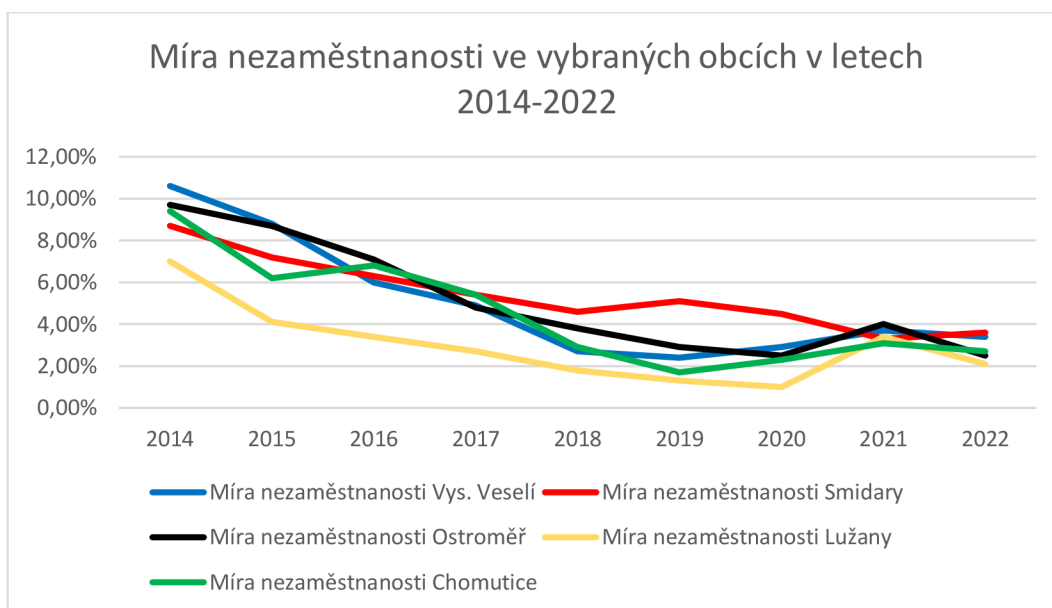
Jak je vidět na obrázku 6, tak u každé vybrané obce je vyšší průměrný věk v roce 2022 oproti roku 2010. Největší skok je zaznamenán v obci Chomutice, kde byl průměrný věk 38,80 let/obyvatel v roce 2010 a o 12 let později se tento věk posunul na hranici 44,6 let/obyvatel, což je největší průměrný věk ve vybraných obcích. Druhý největší skok zaznamenalo Vysoké Veselí, kde se průměrný věk obyvatele posunul o 4,1 let směrem nahoru. Z trendu se dá vysledovat, že průměrný věk tedy šplhá nahoru o poměrně velké skoky, rozdíl je pouze v obci Smidary, které ale měly vysoký průměrný věk už v roce 2010.

Socio-ekonomická charakteristika vybraných obcí

Obrázek 7 ukazuje míru nezaměstnanosti ve vybraných obcích v letech 2014-2022. Data jsou sesbírána každý rok v měsíci březen dle Ministerstva práce a sociálních věcí. Dle obrázku 7 lze spatřit, že trend míry nezaměstnanosti je klesající, což je dáno

zlepšující se ekonomickou situací ve vybraných letech, což se ale možná z důvodů covidu-19 a války na Ukrajině bude v následujících měsících a letech měnit.

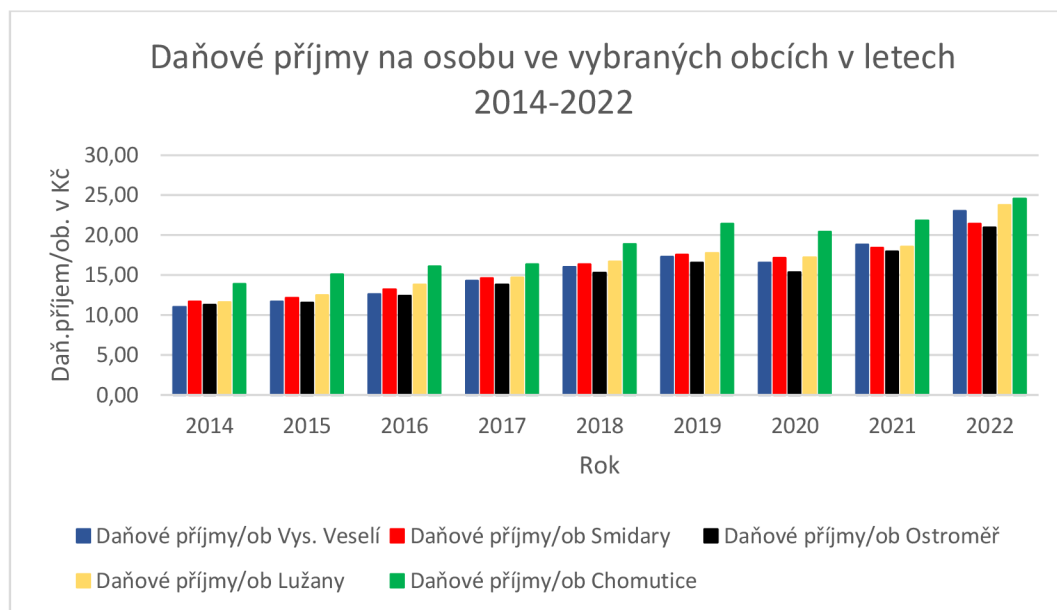

Obrázek 7 Míra nezaměstnanosti ve vybraných obcích v letech 2014-2022
Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV, 2022.

Dle výše uvedeného obrázku lze vidět, že trend ve vybraných obcích je klesající. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla ve Vysokém Veselí v březnu 2014, konkrétně šlo o hodnotu 10,4 %. Nejnižší nezaměstnanost naopak byla naměřena v obci Lužany v březnu 2020, kdy zde bylo nezaměstnáno pouze 1 % obyvatel. Průměrný roční pokles míry nezaměstnanosti ve všech vybraných obcích byl průměrně o 0,7 %.

Hospodaření vybraných obcí

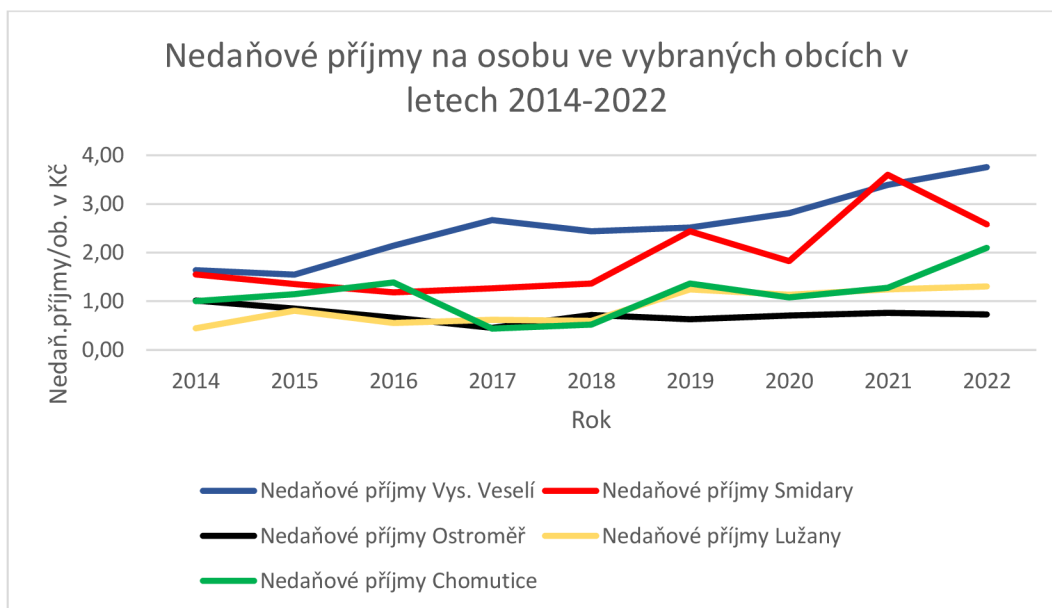
Co se týče ekonomických údajů, tak k porovnání vybraných obcí posloužila autorovi tabulka z Monitoru, což je aplikace Ministerstva financí ČR. Na následujících 3 obrázcích jsou zobrazeny daňové příjmy, nedaňové příjmy a přijaté transfery za období 2014-2022. Vždy jde o hodnoty na obyvatele v tisících Kč. Nejvyšší průměrné příjmy celkem má obec Smidary, konkrétně 41,77 milionů Kč na rok. Naopak rozpočtově nejmenší příjmy má obec Lužany, které pobírají průměrně 14,82 mil. Kč za rok. Na obrázku 8 lze spatřit daňové příjmy na obyvatele na vybraných území za období 2014-2022.

Obrázek 8 Daňové příjmy na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022

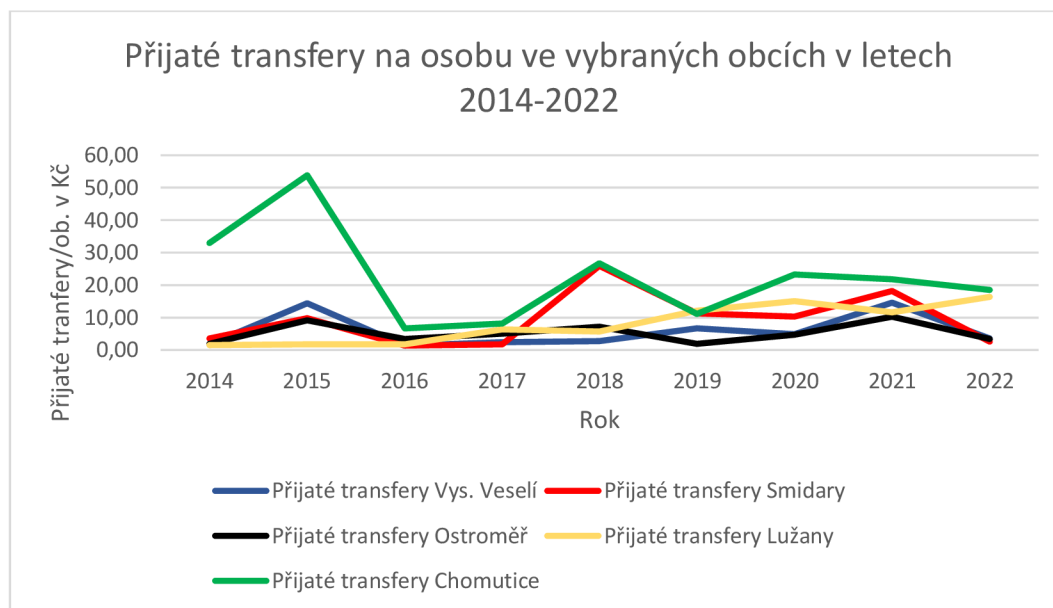
Zdroj: vlastní zpracování dle Monitoru MF, 2022

Jak lze vidět na obrázku 8, nejvyšší daňové příjmy na obyvatele má obec Chomutice, ačkoliv z 5 vybraných obcí mají vždy 2. nejnižší rozpočet. Průměrné daňové příjmy na obyvatele za celé sledované období jsou ve Vysokém Veselí 15 700 Kč, ve Smidarech 15 840 Kč, v Ostroměři 15 200 Kč, v Lužanech 16 270 Kč a v Chomuticích 18 710 Kč. Dle těchto hodnot a výše uvedeného obrázku 8 vidíme, že 2 nejmenší obce mají nejvyšší daňové příjmy na obyvatele. Na následujícím obrázku 9 jsou uvedeny nedaňové příjmy na obyvatele.

Obrázek 9 Nedaňové příjmy na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022
 Zdroj: vlastní zpracování dle Monitoru MF, 2022

Na obrázku 9 lze spatřit trend opačný oproti daňovým příjmům na obyvatele v tom, že zde naopak větší obce, konkrétně Vysoké Veselí a Smidary mají vyšší nedaňové příjmy na obyvatele oproti ostatním obcím. Vysoké Veselí má nejvyšší průměr za sledované období v rámci nedaňových příjmů na obyvatele, jde přibližně o 2 550 Kč/ob. Nejvyšší nedaňové příjmy na obyvatele měly ale Smidary, a to přibližně 5 420 Kč. Druhé nejvyšší nedaňové příjmy na obyvatele za sledované období má právě obec Smidary, naopak nejmenší příjmy do rozpočtu obce z nedaňových příjmů má obec Lužany. Na obrázku 10 je porovnání obcí v přijatých transferech na obyvatele v letech 2014-2021.

Obrázek 10 Přijaté transfery na osobu ve vybraných obcích v letech 2014-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle Monitoru MF, 2022

Na obrázku 10 lze vidět, že největší přijaté transfery na osobu má obec Chomutice. Tyto příjmy do rozpočtu jsou většinou neinvestičního charakteru, kdy jsou peníze použity na chod místního Domova pro seniory. V absolutních číslech mají vysoké příjmy do rozpočtu obce v podobě přijatých transferů Smidary a Chomutice. Obě zmiňované obce průměrně získávají cca 14,5 mil. Kč za rok. Dle obrázku 10 lze vidět, že obec Lužany v roce 2022 získaly z přijatých transferů 16 360 Kč/obyvatele – čímž téměř vyrovnaly Chomutice, které naplnily do rozpočtu 18 580 Kč/obyvatele z téže položky.

Pro další srovnání jsou uvedeny roky 2019 a 2020, konkrétně majetek a pohledávky obce a následně i náklady a výnosy společně s výsledkem hospodaření obcí. Z tabulky 6 lze vidět, že nejméně zadluženou obcí je město Vysoké Veselí se 4 miliony Kč, naopak nejvíce pohledávek má obec Smidary, a to 62 milionů Kč. Obec Chomutice má největší hodnotu majetku, v hodnotě 290 milionů Kč, naopak nejmenší hodnota majetku je v Ostroměři. Náklady a výnosy mají obce na velmi podobných úrovních čísel. Nejlepší hospodářský výsledek má obec Lužany, která v letech 2019 i 2020 měla přebytečný výsledek hospodaření, konkrétně 10 milionů Kč.

Tabulka 6 Porovnání ekonomických ukazatelů vybraných obcí v mil. Kč v letech 2019-2020

Města	V. Veselí		Smidary		Ostroměř		Lužany		Chomutice	
Roky	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Majetek	132	144	168	226	126	133	186	220	281	290
Pohledávky	2	4	41	62	8	11	5	17	25	26
Náklady	15	15	16	18	13	18	13	14	19	25
Výnosy	22	23	21	21	18	19	24	24	28	28
Rozdíl	7	8	5	3	5	1	10	10	9	2

Zdroj: Monitor MF, 2021

V následujících podkapitolách je vždy představena vybraná obec, kde je uvedena základní charakteristika obce a dále v podkapitolách jsou uvedeny rozvojové aktivity, které byly financovány v letech 2014-2020 z dotačních programů Evropské unie, ministerstev a krajských úřadů.

4.2 Vysoké Veselí

Město Vysoké Veselí je situováno v Královéhradeckém kraji, v dřívějším okresu Jičín. Nachází se nedaleko od Českého ráje, který tvoří předěl mezi středočeskou rovinou a výběžky z Krkonoš a Jizerských hor. Díky tomu je obec velmi blízko krásných památek a přírody. Nejbližší obce jsou Volanice, Sběř, Žeretice, ale také Smidary, Chotělice, Chomutice a další, kterým se věnuje další část této diplomové práce. Vysokému Veselí byl 9. října 2007 předán dekret, který obci ustanovil statut města. Stalo se tak na základě předložení kopií historického dokumentu z 5. května 1908: „Listina císařského vídeňského dvora“, který povyšuje Vysoké Veselí na město. Obec Vysoké Veselí má rozlohu 9,34 km².

Co se týče průmyslu, ve Vysokém Veselí vzhledem k jeho velikosti nenalezneme mnoho závodů. Nicméně stojí za zmínku Dřevařské závody Vysoké Veselí, s.r.o., které se zabývají podle klasifikace CZ-NACE ekonomické činnosti jako Výrobu elektřiny, zprostředkování velkoobchodu, maloobchod v nespecializovaných prodejnách, účetnické a auditorské činnosti, reklamní činnosti a ostatní profesní, vědecké a technické činnosti. Jednatel je obchodník a podnikatel Martin Bártko, který spolupracuje především se známou firmou Okay plast s. r. o., kde je i jednatel. Díky tomuto spojení je právě Dřevařský Závod ve Vysokém Veselí dodavatelem Okay oken. V blízké budoucnosti se navíc hlavní výrobní závod Okay okna má přesunout z města Sobotka právě do Vysokého Veselí, čímž by téměř jistě vzrostla zaměstnanost ve městě. V okolí Vysokého Veselí nalezneme družstva Volanická zemědělská a.s., Agro Slatiny, Agro Žlunice a další. Mezi významné členy zemědělství se řadí i svazy chovatelů a včelařů, které pořádají každým rokem alespoň 2 výstavy. Ve Vysokém Veselí a Veselské Lhotě jsou střediska pro chov skotu, zejména jalovic, býků a telat. Vykrmují se zde brojeři a další zvířata.

Nejaktivnější skupina provozující služby je Tělovýchovná jednota Sokol Vysoké Veselí, která nabízí řadu kroužků v oblasti sportu. Tento spolek se postaral o vybudování víceúčelového hřiště v obci, stejně jako o hřiště na plážový volejbal, kde se v létě pravidelně odehrávají turnaje. Ve Vysokém Veselí nalezneme také místní knihovnu. Je plynule doplňována nejnovějšími edicemi z oblasti beletrie a literatury. K dispozici je až 9000 svazů knih a velké množství časopisů. Na území města Vysokého Veselí je také zastoupení z řad restaurací a hospod. V obci nalezneme sázkovou kancelář,

kteřá sdílí prostory společně s hospodou. Dalším pohostinským zařizemím je Hostinec U Rybníka, který nabízí více služeb, jako je například ubytování a restaurant, rozvoz jídel, vlastní pivo. Co se týče školství, tak ve Vysokém Veselí se nachází Základní škola, která zabezpečuje výuku od 1. do 9. třídy. Učitelský sbor má pouze 12 členů, přesto na výuku bez problému stačí. Ve škole je i školní družina, kterou zabezpečuje vychovatelka školy. Výuka je rozdělena do 2 budov. První stupeň má třídy na bývalém zámku, druhý stupeň v nové budově, která se nachází jen pár desítek metrů pod zámkem. Žáci mají možnost stravování na zámku, kde se nachází jídelna. Většina žáků dojíždí z okolních vesnic, stejně jako pedagogický sbor. Vedle základní školy zde nalezneme i Mateřskou školu, která se nachází v ideálním prostředí pro vycházky. Děti zde mají k dispozici hernu s jídelním koutem a třídu s pracovním koutkem. Kapacita je 36 dětí (Vysoké Veselí, 2021).

4.2.1 Evropské fondy

Od roku 2014 bylo či je současně realizováno celkem 7 projektů, které byly spolufinancovány fondy Evropské unie. Celkové způsobilé výdaje přidělené na 7 operací bylo 25 517 664 Kč, z čehož příspěvek Evropské unie činil 16 573 558 Kč. Největším projektem je Zateplení budovy zámku, kam dochází na ZŠ první stupeň žáků. Tento projekt by podle odhadu měl stát 12 668 700 Kč, a paradoxně na něj má obec nejnižší procentuální příspěvek od Evropské unie. V tabulce 7 jsou uvedeny všechny projekty realizované od roku 2014. Tabulka 7 ukazuje také jaké Operační programy byly využity k financování rozvojových aktivit obce a dále míru spolufinancování Evropské unie v procentech.

Tabulka 7 Seznam projektů Vysokého Veselí spolufinancovaných Evropskou unií.

Program	Název projektu	Míra spolufinancování a využité fondy EU
OP VVV	Šablony I – Vysoké Veselí	85 % - ESF
IROP	Sociální bydlení Vysoké Veselí	85 % - EFRR
OP ZP	Pořízení decentrální vzduchotechniky do budovy zámku ZŠ Vysoké Veselí	70 % - FS
OP VVV	Šablony II – podpora ZŠ Vysoké Veselí	85 % - ESF
OP ZP	Zateplení budovy zámku ZŠ Vysoké Veselí	50 % - FS
OP VVV	Šablony III – podpora ZŠ Vysoké Veselí	85 % - ESF
IROP	Pořízení dopravního automobilu pro SDH	95 % - EFRR

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

Nejčastějším projektem jsou dle tabulky 7 tzv. „Šablony,“ které se zabývají socioekonomickou integrací marginálních komunit, jako jsou Romové. Cílem je omezit předčasné ukončování školní docházky a podpořit rovný přístup ke kvalitním programům základního vzdělávání, včetně možností formálního, neformálního a informálního učení, které umožňuje zpětné začlenění do procesu vzdělávání a podpory. Zjednodušeně řečeno jde o rozvoj ZŠ a MŠ formou zjednodušených projektů, kdy školy realizují projektové dny ve škole. Projekt podporuje i zkvalitnění výuky prostřednictvím informačních technologií, kdy školy za získané peníze mají možnost nakoupit notebooky či tablety a dlouhodobě je využívat při výuce. Tento Operační program zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Na 3 projekty „Šablony“ byly celkové způsobilé výdaje celkem 2 594 375 Kč a 85 % z této částky zafinancoval Evropský sociální fond.

Dalším úspěšným projektem, který byl zrealizován v letech 2017-2018 bylo Sociální bydlení. Evropský fond pro regionální rozvoj spolufinancoval částkou 3 432 736 Kč tento projekt, jehož cílem bylo vybudovat 3 sociální byty, které měli přispět k sociální inkluzi. Obec do té doby nedisponovala žádnou volnou kapacitou sociálního bydlení, nebyla schopna zajistit bydlení pro osoby v bytové nouzi. Cílem celého projektu je stabilizovat sociální situaci ohrožených skupin lidí. Tento projekt ve výsledku napomohl k ubytování 3 sociálně nezabezpečených rodin.

Město Vysoké Veselí získalo v roce 2021 z Fondu soudržnosti 2 dotační tituly. Oba projekty byly směřovány na budovu Zámku, kde probíhá výuka Základní a Mateřské školy. První projekt, nejdražší z celé vybrané skupiny je Zateplení budovy zámku ZŠ,

ten již byl popsán nad tabulkou 7 a předmětem podpory je zateplení, výměna zdroje tepla a vybudování nové otopné soustavy. Druhým projektem je pořízení decentrální vzduchotechniky do budovy zámku ZŠ. Celkové způsobilé výdaje dosahují částky 5 216 076 Kč a míra spoluúčasti Evropské unie je 70 %. Cílem těchto projektů je energeticky účinná renovace veřejné infrastruktury. Konkrétně u budovy zámku je předmětem podpory instalace systému nuceného větrání s rekuperací tepla. V obou těchto projektech po realizaci dojde ke snížení energetické náročnosti veřejné budovy.

Posledním projektem ve vyhlášeném období, který byl spolufinancován Evropskou unií je pořízení dopravního automobilu pro SDH Vysoké Veselí. Tento projekt byl získán pomocí výzvy Místní akční skupiny Podchlumí. Tento dopravní automobil se může využívat k odstraňování důsledků sněhových srážek a masivních námraz, zejména pro evakuaci osob a nouzové zásobování obyvatel. Výše dotace Evropského fondu pro Regionální rozvoj činila 95 % z částky 1 milion Kč. Díky pořízení defibrilátoru do tohoto vozu byly zachráněny už 2 lidské životy. (Dotace EU, 2021) (Vysoké Veselí, 2021).

4.2.2 Dotace ministerstev

Od roku 2015 obec Vysoké Veselí žádala celkem o 5 dotací z programu Podpora obnovy a rozvoje venkova z Ministerstva pro místní rozvoj. V roce 2015 neuspěla se žádostí o opravu Mariánského sloupu na náměstí, kdy žádala o dotaci 300 000 Kč z celkových nákladů 440 000 Kč. V roce 2017 bylo městu přiděleno 358 000 Kč na opravu školní zahrady v zařízení ZŠ a MŠ Vysoké Veselí, kdy město doplácelo ze svých prostředků 156 000 Kč. V rámci úspory energie došlo i k výměně povrchu podlahy a osvětlení v místní tělocvičně, která je využívána především v zimě různými spolky za úplatu. Město získalo na MMR podporu ve výši 1 138 848 Kč z celkových nákladů 1 626 927 Kč. V roce 2018 ve městě došlo také k opravě místních komunikací, na které město získalo dotační podporu ve výši 355 648 Kč. V roce 2020 navíc Vysoké Veselí za pomoci programu Podpora obnovy a rozvoje venkova vybudovala workoutové hřiště u areálu ZŠ a MŠ za 561 721 Kč, z čehož 387 000 Kč přispělo MMR.

Celkově město Vysoké Veselí tedy uspěla ve 4 z 5 žádaných dotací z podpory MMR. Na tyto 4 projekty bylo vybráno celkem 2 239 496 Kč, při čemž největší investice byla do výměny podlahy a osvětlení v místní tělocvičně. Rozdíl od celkových nákladů na tyto projekty hradilo město z veřejného rozpočtu částkou 1 172 449 Kč. Dále obec získala obec dotaci ve výši 1 275 000 Kč z Programu obnovy venkova, který spadá pod Královéhradecký kraj. Tyto peníze byly využity k vybudování komunikace mezi pozemky. Projekt Vysoké Veselí inženýrské sítě a komunikace v lokalitě Z1 je popsán dále v kapitole 4.2.3 ostatní projekty (MMR, 2021).

4.2.3 Ostatní projekty

Mezi další projekty města se řadí projekt Dům s chráněnými byty. Na tuto výstavbu získalo město dotace z Ministerstva vnitra, které poskytlo dotaci ve výši 4,8 milionu Kč. Další část peněz na výstavbu získalo město od Královéhradeckého kraje, a to ve výši 5 milionů Kč. Zbylé náklady, zhruba 10 milionů Kč, uhradilo město ze svého rozpočtu. Město si nechtělo brát úvěr kvůli této výstavbě, a proto se vedení města rozhodlo získat finance prodejem obecních bytů, čímž částečně naplnilo rozpočet. V domě s chráněnými byty je 12 malometrážních bytů a nájemci musí mít sníženou soběstačnost, aby zde mohli bydlet. Snížená soběstačnost může být ovlivněna drobným postižením či vyšším věkem, nicméně osoby nesmí být úplně nesoběstačné.

Další investicí bylo v roce 2014 pořízení zametacího vozu, který pomáhá očišťovat chodníky a místní komunikaci v zimě. Celkové uznatelné náklady byly 1,525 milionu Kč. Z této částky Vysoké Veselí financovalo pouze 10 %. Zbytek uhradil fond soudržnosti EU a Státní fond životního prostředí ČR. V dalším roce, tedy 2014, získalo město dotaci podstatně nižší, a to pouhých 16 % na výstavbu bezpečných a bezbariérových chodníků, které se budovaly na 2 etapy. Celkové uznatelné náklady činily 2 271 000 Kč.

Dalším projektem je výstavba parcel – lokalita Z1, kterou chce obec získat nové, především mladší občany kvůli zvýšení počtu obyvatelstva. V územní studii je celkem vykresleno 39 pozemků, což by při čtyřčlenné rodině znamenalo 156 nových obyvatel v této části Vysokého Veselí. V obci proběhla první část projektu, kde se vybudovaly sítě pro 12 parcel. Prodej probíhal tzv.: „obálkovou metodou,“ kdy zájemci

o parcelu v konkrétním termínu doručovali své nabídky na úřad, kde byly po konci termínu s právníky postupně otevírány a vybrány nejlepší nabídky. Aby nedošlo k možným machinacím s pozemky, město uzavřelo s kupujícími smlouvu, ve které je zahrnuto, že kupující bude muset vystavět do následujících 5 let dům. Financování bylo hrazeno z obecního rozpočtu, do něhož ale přistály finance po odkoupení pozemků občany. Do 8.9. 2021 se prodalo 11 pozemků za celkových 5 208 780 Kč o výměře 10 495 m². Město tedy prodalo metr čtverečný a zhruba 500 Kč, což je poměrně nízká cena oproti obcím, které jsou například 7 km vzdálené (Butoves). Zde se prodávají pozemky i za cenu 900 Kč/m², ale to je nejspíše dáno polohou, kdy je tato obec blíže městu Jičín a nemá špatnou pověst jako Vysoké Veselí, kde žijí sociálně vyloučené osoby. Podle starosty Luboše Holmana je ale nutné přilákat nové občany do města a podporovat mladé rodiny, a proto je město ochotno hradit vyšší náklady vybudování sítí pozemků z obecního rozpočtu.

Další plány, které by mohly být realizovány nastínil autorovi práce místostarosta Ing. Radek Mydlář. Jde o projekty, se kterými se rada obce v současnosti zabývá. Dá se tedy říci, že na stole leží soupis činností, které obec plánuje v blízké budoucnosti dělat. Mezi důležité věci se řadí:

- studie a projekt nového fotbalového hřiště se zázemím pro stávající víceúčelové hřiště,
- výstavba nového rybníku u fotbalového hřiště,
- rekonstrukce komunikace v okolí,
- výstavba a oprava chodníků.

Studie a projekt fotbalového hřiště již byly schváleny zastupitelstvem, nyní se čeká na schválení stavebního povolení v rámci projektování. Pokud bude mít projekt stavební povolení, obec bude moci začít žádat o příslušné dotace, které zatím vyhledává. Výstavba nového rybníku závisí na schválení projektu fotbalového hřiště, nicméně zastupitelstvo obce Vysoké Veselí přemýšlí o odkupu rybníku Šmejkal, aby se mohla začít o rybník a jeho prostředí, na rozdíl od současného majitele, více starat. Město Vysoké Veselí zároveň chce do svých 2 ulic a části Veselská Lhota zavést kanalizaci, dále vybudovat chodník okolo Vysokoveselského rybníku, okolo kterého občané z náměstí chodí do místního Hostince, nicméně v tomto zatím brání místní dopravní úřad. (Interní dokumenty města Vysoké Veselí, 2021)

4.3 Smidary

Obec Smidary je situována v Královéhradeckém kraji, nedaleko od Vysokého Veselí na soutoku řek Cidliny a Javoroky. Obec je sloučena spolu s dalšími 4 okolními obcemi, jimiž jsou Červeněves, Chotělice, Křičov a Loučná Hora. Rozloha obce Smidary je 27,97 km².

Občanská vybavenost obce Smidary je na mírně vyšší úrovni než u města Vysoké Veselí. Smidary mají Zdravotní středisko, které bylo vybudováno v rámci rozšíření zdravotní péče pro místní obyvatelstvo. Ve středisku poskytují svoji péči 2 praktičtí lékaři, jeden zaměřený na dospělou populaci, druhý ošetřuje dětské a dorostenecké pacienty. Ve zdravotním středisku též ordinují zubní lékařka, kožní lékařka, maséři a v neposlední řadě je zde možnost docházet do chirurgické poradny.

Obec Smidary mají též svojí Základní a Mateřskou školu, kam dojíždí děti z okolí. ZŠ se školní družinou se nachází v klidné části obce, přičemž v areálu školy je mnoho zeleně. ZŠ má k dispozici hlavní budovu, kde se nachází učebny a školní bufet. V této budově byla vytvořena učebna informatiky, která je vybavena výkonnými počítači, plátnem a dataprojektorem, což má napomoci k lepší výuce žáků. Tento projekt byl hrazen z evropských dotací, konkrétně EU Peníze Školám. V hlavní budově se nachází také tělocvična, kterou mají možnost si pronajmout soukromí nájemci. Pracovníci školy mohou využívat tělocvičnu ke sportu a relaxaci jakožto benefit. Druhou budovou jsou dílny, které jsou vybaveny ponky a keramickými potřebami. Škola má za cíl věnovat se dětem v rámci pracovní výchovy daleko více než bývá ve zvyku, největší zájem je o kroužky keramiky. Třetí budova je jídelna společně se školní družinou. Mateřská škola se nachází cca 1 km od areálu Základní školy. MŠ je rodinného typu, což znamená rozdělení dětí do jednotlivých tříd v menších počtech, aby pedagogové mohli mít individuálnější přístup k dětem. Důležité je ještě zmínit, že od roku 2008/2009 je ZŠ Smidary jedinou školou v regionu, která zajišťuje výchovu a vzdělávání i pro žáky tělesně postižené.

V Loučné Hoře, tedy jedné z částí Smidar, se nachází Dům s pečovatelskou službou. Byty v tomto domu jsou ve vlastnictví obce, která přiděluje tyto byty jednotlivým žadatelům. Obyvatelům těchto bytů je poskytována pečovatelská služba, což obsahuje i smlouva, kterou obec s daným občanem uzavře. Přednostně chce obec

Smidary nastěhovat do těchto chráněných bytů své občany, kteří mají sníženou soběstačnost z důvodu věku a kteří potřebují pomoc jiné osoby při obstarávání svých běžných potřeb. Žádost o bydlení mohou podat i občané z jiných obcí, ale jsou zde ubytováni pouze, pokud na ně zbude místo. V domě s pečovatelskou službou je celkem 14 bytových jednotek ve 3 patrech. Polovina těchto bytů je o velikosti 1+kk, což je přibližně 38 m², druhá polovina je o velikosti 2+kk, co činí cca 49 m². Každý byt má kuchyňskou linku, WC a sprchový kout. V budově je kancelář pečovatelské služby, koupelna s bezbariérovým sprchovým koutem a vanou, společenská místnost pro setkání místních obyvatel. V obci se nachází také knihovna, která byla rekonstruována od roku 2019. Knihovna má 2 oddělení – pro děti a dospělé, a nachází se zde celkem 12 000 svazků. V obci je také mnoho spolků, mezi něž se řadí Klub sportovních rybářů, Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecký spolek zelený Háj, Okrášlovací spolek, Český svaz chovatelů – ZO Smidary. Nejvýznamnější místní spolek je Sokol Smidary – Červeněves. Tento subjekt organizuje sporty na amatérské úrovni jako je fotbal a nohejbal. Právě fotbal je zde velmi populární, muži hrají v části Červeněves Okresní Přebor Hradce Králové, dorostenci a žáci poté hrají tu samou soutěž se svými vrstevníky (Smidary, 2021).

4.3.1 Evropské Fondy

Od roku 2014 bylo či je realizováno v obci Smidary 6 projektů, které byly spolufinancovány Evropskou unií. 50 % z těchto projektů obstarala příspěvková organizace zřízená obcí Smidary – ZŠ a MŠ Smidary. Níže uvedená tabulka 8 přehledně uvádí 6 projektů na které obec získala dotace.

Tabulka 8 Seznam projektů obce Smidary spolufinancovaných Evropskou unií.

Program	Název projektu	Míra spolufinancování a využité fondy EU
OP ŽP	Kanalizace a ČOV Smidary	85 % - FS
OP VVV	Podpora gramotnosti ZŠ a MŠ Smidary	85 % - ESF
OP VVV	Podpora gramotnosti ZŠ a MŠ Smidary II	85 % - ESF
OP ŽP	Kanalizace Červeněves a Chotělice	85 % - FS
OP VVV	Šablony III – podpora ZŠ a MŠ Smidary	85 % - ESF
OP ŽP	Revitalizace zeleně ve Smidarech	60 % - EFRR

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

Obec Smidary získala ze dvou operačních programů příspěvek na financování rozvojových aktivit v tabulce 8 celkem 81 166 984 Kč a náklady z jejího rozpočtu se vyšplhaly téměř do výše 15 milionů. Nejvýznamnější položkou jsou příspěvky na vybudování kanalizace v obci Smidary. Tato obec má ještě 2 další části – Červeněves a Smidary, ve kterých je také budována kanalizace a na tyto 2 části získaly Smidary dotaci 34 232 556 Kč, což je 85 % celkových nákladů na operaci. Do této nové kanalizace jsou novými splaškovými přípojkami napojeny všechny nemovitosti. Kanalizace bude napojena na nově vybudovanou centrální ČOV Smidary. Další dotační titul mělo za cíl právě vybudování Kanalizace a ČOV přímo ve Smidarech, a to ve výši 43 553 642, což je opět 85 % celkových nákladů, které byly získány z Fondu soudržnosti. Tato operace již byla dokončena v listopadu 2021.

Smidary, stejně jako město Vysoké Veselí, má nárok na čerpání dotace tzv. „Šablona“, které slouží k socioekonomické integraci marginalizovaných komunit. Oproti obci Vysoké Veselí ovšem získala obec Smidary pouze 1 dotační titul z celkových 3, které byly vypsány od roku 2014 na Šablony. Stejný cíl jako je uveden u projektu Šablony má i projekt Podpora gramotnosti I a II v Základní a Mateřské škole Smidary. Tento projekt je zaměřen na osobnostní rozvoj pedagogů společně se vzděláváním žáků. Projekt by měl usnadňovat přechod dětí z MŠ do Základní školy (Dotace EU, 2021).

4.3.2 Dotace ministerstev

Obec Smidary od roku 2014 žádala celkem o 4 dotační podpory z programů Ministerstva pro místní rozvoj – Podpora obnovy a rozvoje venkova. V roce 2017 získalo dotační podporu 400 000 Kč z celkových nákladů 892 000 Kč na doplnění mobiliáře a herních prvků v parků na Hradčanech. V následujících 2 letech získaly Smidary 2 dotace na vybudování dětského hřiště v obecní části Červeněves a na rozšíření sportovního zázemí pro děti i dospělé v části Smidary. Celkem za tyto 3 projekty zinkasovala obec 1 098 062 Kč, při čemž celkové náklady dosáhly výše 1 889 232 Kč. Rozdíl ve financování byl hrazen z veřejného rozpočtu. Na další projekt v roce 2020 ovšem obec podporu nezískala. Šlo opět o rozšíření sportovního zázemí pro děti i dospělé, ale program nebyl ministerstvem doporučen k udělení dotační podpory.

Výše dotace z OP Životního prostředí činila 975 053 Kč, a spolufinancování z veřejných zdrojů dosáhlo výše 650 035 Kč. Cílem bylo vylepšit provozní bezpečnosti vzrostlé zeleně ve veřejných plochách, její dosadba a údržba. V důsledku realizace projektu bude zvýšená druhová pestrost dřevin. Prakticky byly vykáceny některé stromy v obci Smidary a části Chotělice. Následně se upravovala zeleň a probíhaly stavební práce, a nakonec se obec postarala o výsadbu nových dřevin a zeleně (MMR, 2021).

4.3.3 Ostatní projekty

Projekt Rozkvetlé Smidary – oddechové místo pro komunitu, to je název projektu, který se zaměřil na vyřešení veřejného prostranství ve středu obce. Projekt byl podpořen částkou 160 000 Kč brněnskou nadací Partnerství, což pomohlo k revitalizaci zeleně mezi zástavbami.

Dalším projekt byl podpořen dotací 1 671 978 Kč z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Konkrétně šlo o projekt „Adaptace veřejné budovy zdravotního střediska.“ Smidary měly za cíl udržení občanské vybavenosti v podobě zdravotnických služeb. Dílčí cíl byla rekonstrukce zdravotního střediska, například v zateplení budovy, výměně oken, rekonstrukci střechy a zateplením podkroví. Cíl byl splněn s tím, že byly zkvalitněny veřejné služby, navíc lékařský personál měl větší komfort pro svoji práci.

V roce 2014 získaly Smidary dotaci z operačního programu životního prostředí na projekt „Energeticky úsporná opatření MŠ Smidary“. Výše dotace ze státního fondu ŽP byla 14 172 529 Kč. Celkové náklady vystoupaly na 21 930 691 Kč. Tento projekt měl jako dílčí cíl opravu hygienických zařízení a opravu stropů ve všech místnostech. Tyto opravy stály dalších 3 699 902 Kč.

V roce 2018 získaly Smidary dotaci ve výši 583 904 Kč na rekonstrukci oplocení hřbitovy z výzvy Program rozvoj venkova, kterou vydala Místní akční skupiny Společná Cidlina. Tato MAS schválila ještě jeden projekt pro Smidary, a to konkrétně Realizaci sídelní zeleně v roce 2019 v programu OP ŽP (MAS Společná Cidlina, 2021).

Obec Smidary má Strategický rozvojový dokument, který vymezuje hlavní směry rozvoje obce na období 2019-2023, což má dopomoci k žádostem o poskytnutí finančních prostředků na jejich realizaci. Mezi strategické cíle obce se řadí zvyšování kvality života obyvatel, zvýšení kvality životního prostředí, podpora podnikání na vesnici, zkvalitnění školní péče, rozvoj volnočasových aktivit a zvýšení bezpečnosti. Mezi problémové okruhy obec řadí dopravní infrastrukturu, ochranu životního prostředí, rozvoj obce, školství a sport.

Mezi projekty zaměřené na občanskou vybavenost si obec zařadila Revitalizaci budov ZŠ a MŠ, což mělo za důvod zjištění zásadních nedostatků budovy, především statické potíže. Dalším projektem měla být Rekonstrukce sokolovny, při níž je potřeba dokončit vnikání vlhkosti do budovy, což znamená opravu střechy a výměnu oken. Ke zvýšení občanské vybavenosti by měla napomoci i výstavba workoutového hřiště pro děti a mládež.

Obec Smidary si dále dala za cíle Realizaci ČOV ve Smidarech, Červeněvsi a Chotělicích, což se jí zdařilo a dále Rekonstrukci místního osvětlení, vzhledem k zastaralosti a omezené funkčnosti současného osvětlení. Tyto projekty jsou zaměřené na rozvoj technické infrastruktury. Mezi projekty, které se zaměřují na rozvoj dopravní infrastruktury patří Rekonstrukce místních komunikací a chodníků. V rámci projektu realizace ČOV povedlo rekonstruovat komunikace a na rekonstrukci chodníků už obec vydala své peníze z místního rozpočtu a v roce 2020 byly zrekonstruované chodníky okolo místního nákupního střediska, což v součtu znamenalo asi 4 km² nové zámkové dlažby.

Projekty zaměřené na rozvoj kultury a místní spolupráce patří Revitalizace sakrálních památek a hřbitovů v katastru obce a Užší spolupráce místních spolků a sdružení s obcí. Cíle jsou zachování a obnovení sakrálních památek, což znamená zachování kulturního a historického dědictví a užší spolupráce spolků znamená větší zapojení občanů do chodu obce, což by mělo napomoci k dalšímu rozvoji obce Smidary (Smidary, 2021).

4.4 Ostroměř

Obec Ostroměř se nachází v Královéhradeckém kraji, dřívějším okresu Jičín. Obec se dělí na 4 části, a to konkrétně Ostroměř, Domoslavice, Nové Smrkovice a Sylvarův Újezd. V obci žije 1523 obyvatel na rozloze 12,35 km².

V obci Ostroměř se nachází Ordinace praktického lékaře, která funguje každý všední den pro místní obyvatele. Tuto Ordinaci vybudoval MUDr. Zdeněk Stria, který ji postupně předal své dceři a její kolegyni. Obec zřizuje také Základní a Mateřskou školu, která je dostupná pro místní děti i děti z okolí. Momentální počet žáků se pohybuje okolo 200, přičemž kapacita pro celou školu sahá ke 320 žákům. V moderně zařízeném areálu školy se nachází multifunkční hřiště, tělocvična/sportovní hala a sportovní areál na atletiku. Škola zřizuje zájmové kroužky, které jsou rozděleny dle tříd. Děti mohou docházet například na florbal, šachy a strategické hry, literárně dramatický kroužek, keramiku, pěvecký sbor, dětskou jógu nebo basketbal.

Škola zařizuje různé projekty, například Podporu vzdělávání v ZŠ A MŠ Ostroměř III., který probíhá od září 2021 do června 2023. Dotaci na tento projekt získala škola od Evropského sociálního fondu v hodnotě 647 021 Kč a ze státního rozpočtu 114 180 Kč. Mezi výstupy projektu se řadí podpora žáků v podobě Školního asistenta MŠ, Sociální pedagog MŠ, Projektový den MŠ, Doučování žáků ZŠ ohrožených školním neúspěchem. Královéhradecký kraj poskytnul dále dotaci na Polytechnické vzdělávání, Asociace školní sportovních klubů ČR v kalendářních letech 2018 a 2019 realizoval projekt Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – Sportuj ve škole, který je určen žákům 1.-5. tříd ZŠ, přičemž žáci se věnují alespoň dvě hodiny týdně věnují pohybovým aktivitám Škola se též zapojila do projektů, co se týče zdraví svých studentů, a to Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol. Oba jmenované projekty měly za cíl přispět k trvalému zvýšení spotřeby mléčných produktů, ovoce a zeleniny, což by mělo přispět k lepším stravovacím návykům dětí, čímž se bojuje proti dětské obezitě. Tyto projekty spadaly pod Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský investiční fond, prostředky poskytla ze 73 % Evropská unie a ze 23 % ministerstvo zemědělství. Mezi další projekty, které škola zřizovala za posledních 10 let patří Nebojme se cizích řečí, Rozvoj počítačové gramotnosti, Interaktivita a e-learning, Investice do rozvoje vzdělávání v ZŠ Ostroměř a další.

Asi nejnámější místní firmou je Kámen Ostroměř, který se specializuje na těžbu a zpracování Hořického pískovce, který se využívá pro stavební, dekorativní a sochařské účely. Například dříve byl využit na dostavbu chrámu sv. Víta, opravu stavby Karlova mostu, Národního divadla, a dalších známých kulturních památek v ČR. Dnes je kámen využíván především jako obkladový materiál na budovy, staticky nenamáhaný stavební materiál, sochy apod. Další firmy, které v okolí fungují jsou Autoopravna Pavel Michálek, Elektroinstalace Jiřího Erbeny, Nábytek Němec, Kovovýroba Petr Novotný, Podlahářství Ladislav Fikke, Bistro a cukrárna u Volejníku či Hospůdka u Kameníka.

Obec má mnoho spolků, mezi něž patří podobně jako v okolních obcích, Český zahrádkářský svaz, Český rybářský svaz, SDH Ostroměř a Tělovýchovnou jednotu Sokol Ostroměř. Modernější spolky jsou Florbalový klub Ostroměř, Klub žen Ostroměř a Sportovní střelecký klub Ostroměř. Tyto spolky mají za cíl podporovat volnočasové aktivity občanů obce Ostroměř, jsou hojně navštěvovány, avšak v posledních 2 letech kvůli covidovým opatřením se bohužel nemohli lidé tolik scházet. Nejvíce aktivní je Dětské centrum Ostroměř, které se zaměřuje na atletiku a pohyb mládeže. Trénují zde děti ve věku 5-15 let, kdy jsou rozděleni dle věku a podle toho mají rozdělené i tréninky, kde se zabývají například, skoky, hody, vrhy, sprinty, vytrvalostí a jinými pohybovými aktivitami (Ostroměř, 2021).

4.4.1 Evropské fondy

Z vybraných obcí je to právě Ostroměř, která čerpala peníze z evropských fondů na nejvíce projektů. Avšak z 5 vybraných obcí měla nižší výdaje na projekty ve sledovaném období pouze obec Lužany. Tabulka 9 zobrazuje projekty obce Ostroměř, které byly spolufinancovány Evropskou unií.

Tabulka 9 Seznam projektů obce Ostroměř spolufinancovaných Evropskou unií.

Program	Název projektu	Míra spolufinancování a využité fondy EU
OP ŽP	Zlepšení tepelně-technický parametrů obvodových konstrukcí – Obecní úřad	40 % - FS
IROP	Zvýšení kapacity dostupnosti MŠ Ostroměř	85 % - EFRR
OP ŽP	Zlepšení tepelně-technický parametrů obvodových konstrukcí – Muzeum Eduarda Štorcha	40 % - FS
OP VVV	Podpora vzdělávání v ZŠ a MŠ Ostroměř	85 % - ESF
OP ŽP	Vzduchotechnika ve školní kuchyni a jídelně	70 % - FS
OP ŽP	Zpracování digitálního povodňového plánu, vybudování varovného a výstražného systému ochrany před povodněmi v obci Ostroměř	70 % - FS
OP VVV	Podpora vzdělávání v ZŠ a MŠ Ostroměř II.	85 % - ESF
OP ŽP	Pořízení kompostérů pro občany obce Ostroměř	85 % - FS
OP VVV	Podpora vzdělávání v ZŠ a MŠ Ostroměř III.	85 % - ESF

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

Celkem 3 z 9 projektů byly zaměřeny na podporu vzdělávání v ZŠ a MŠ Ostroměř. Celkem bylo přispěno Evropskou unií 2 542 511 Kč na veškeré operace spojené s podporou vzdělávání. Projekt byl zaměřen na rozvoj a vzdělávání dětí, a rozvojové aktivity spojené s informačními technologiemi. Důležitou součástí je úzká spolupráce mezi rodiči dětí a žáků a vedením školy, na což projekt také hledí. Obec pro školní jídelnu získala vzduchotechniku, která zabezpečí energetickou úsporu. Dotace z fondů EU byla 3,5 milionů Kč.

Operační program Životní prostředí zastupuje celkem 5 dalších projektů v Ostroměři. V prvním případě byl podpořen projekt Zlepšení tepelně-technických parametrů obvodových konstrukcí na obecním úřadě, a to částkou 1 151 443 Kč z Fondu soudržnosti. V tomto projektu byly zatepleny obvodové pláště, podlahy půdy a instaloval se zde plynový kotel, který měl přispět ke zlepšení energetické úspory. Podobně se zateplovalo i muzeum Eduarda Štorcha, kde pomoc od Evropské unie byla o zhruba 200 000 Kč nižší než u obecního úřadu, což vyplývá z nižších celkových výdajů na realizaci projektu. Tento projekt opět kladl důraz na zlepšení energetického managementu.

Zvýšení kapacity a dostupnosti MŠ Ostroměř byl dalším projektem, které spolufinancovala Evropská unie skrz Evropský fond pro regionální rozvoj. Míra spolufinancování byla 85 %, konkrétně ve výši 3 592 328 Kč a cílem bylo zvýšit kvalitu

a dostupnost infrastruktury tohoto předškolního zařízení. Díky rozšíření kapacity Mateřské školy je umožněn vstup rodičů dětí na trh práce a je pokryta zároveň poptávka těchto rodičů po předškolním vzdělávání.

Obec si nechala vybudovat varovný a výstražný systém před povodněmi. Po realizaci tento plán je jeden z aspektů, který snižuje hrozivé následky při možných povodních. Obec na tento projekt čerpala 2 072 499 Kč z evropských fondů a z vlastního rozpočtu projekt financovala částkou 888 214 Kč. Ostroměř získala pro své občany dotaci ve výši 2 404 735 na pořízení kompostérů, štěpkovače, kontejnery na textil a knihobudky včetně stojanu. Tímto krokem obec má snahu o vylepšení nakládání s odpady v domácnostech.

4.4.2 Dotace z ministerstev

Další projekt, na kterou obec získalo dotaci bylo realizování 5. etapy vodovodu Domoslavice v roce 2016. Ostroměř dostala dotaci z Ministerstva zemědělství ve výši 1 805 000 Kč, Královéhradecký kraj poskytl dotaci 700 000 Kč a obec doplácela 1 105 483 Kč (Ostroměř, 2021).

Od roku 2014 si Ostroměř žádala celkem o 3 dotační podpory z programů Ministerstva pro místní rozvoj – Podpora obnovy a rozvoje venkova. V roce 2019 žádala obec o dotaci ve výši 3 875 939 Kč z celkových nákladů 5 537 056 Kč na modernizaci víceúčelového sportovního areálu I. Etapy, ale tuto podporu ministerstvo nepodpořilo. V roce 2020 ale naopak obec získala dotaci na toto víceúčelové hřiště. Podpora obnovy sportovní infrastruktury byla financovaná 50 % z 9 841 691 Kč. V roce 2021 nebylo vyhověno žádost o výstavbu workoutového hřiště na obci Ostroměře v podprogramu Podpora budování a obnovy míst aktivního a pasivního odpočinku. Obec chtěla získat 75 % dotační podporu z celkových nákladů 509 410 Kč. Celkově tedy obec Ostroměř na 2 budované projekty inkasovala od Ministerstva pro místní rozvoj v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova 5 407 528 Kč z celkových nákladů 10 351 101. Zbylé náklady v hodnotě 4 943 573 Kč financovala obec z veřejného rozpočtu. Obec tedy dosáhla větší podpory za méně projektů z Podpory obnovy a rozvoje venkova než obce Smidary a Vysoké Veselí (MMR, 2021).

4.4.3 Ostatní projekty

Obec Ostroměř získala dopravní automobil Ford pro SDH, kdy Generální ředitelství HZS přispělo částkou 450 000 Kč, Královéhradecký kraj částkou 300 000 a samotná obec doplácela 181 958 Kč. Dále zde byla realizovaná stavba RD – kanalizace, kdy Královéhradecký kraj poskytl obci dotaci 1 500 000 Kč a příspěvek obce byl 643 283 pro splaškovou kanalizaci a 1 787 063 pro dešťovou kanalizaci.

Královéhradecký kraj poskytl dále dotaci ZŠ a MŠ Ostroměř na Polytechnické vzdělávání, které je využíváno k tvorbě kreativních technických stavebnic. Toto mělo za cíl podpořit vzdělávání dětí a žáků se zaměřením na technické prostředí, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a podporu touhy tvořit. Celková výše dotace byla 66 000 Kč (Ostroměř).

4.5 Lužany

Obec o rozloze 12,49 km² se nachází uprostřed pomyslného trojúhelníku jehož vrcholy jsou město Jičín, Nová Paka a Lázně Bělohrad. Z vybraných obcí mají Lužany nejméně obyvatel, a to 587. Nejvíce obyvatel spadá do skupiny 40-49 let, naopak nejmenší počet obyvatel je ve věku 0-4 a 15-24 let.

V obci se nachází 8 spolků – Krasoumný klub, Autoklub Bohemia Jičín v AČR, TJ Sokol Lužany, SDH Lužany, Český svaz včelařů, Svaz postižených civilizačními chorobami, Stáje na zámečku a Český bezudidlový spolek. Do veřejného života v obci ale zasahují pouze TJ Sokol Lužany a SDH Lužany. Sbor dobrovolných hasičů měl v roce 2021 85 členů, z toho bylo 30 členů mladších 18 let. Organizace pořádá každoročně hasičskou dětskou soutěž, družstva se účastní různých akcí v požárních sportech a dospělí členové pomáhají při organizaci kulturních a společenských akcí. TJ Sokol Lužany je organizace se 107 členy, z nich je 29 mladší 18 let. V oddílu převažují fotbalový hráči, ale spolek se věnuje i šachu, cyklistice a kuželkám. Fotbalová družstva hráli Okresní přebor na Jičínsku, šachové a kuželková družstva hráli též okresní a krajské turnaje. Spolková činnost je obcí podporována v rámci provozních i investičních výdajů. Provozní dotace TJ Sokol Lužany je průměrně za poslední roky ve výši 85 tisíc Kč za rok. Na požární ochranu obec vydává finance přesahující 200 tisíc Kč, v roce 2019 dokonce 7 569 Kč. V tomto roce byla poskytnuta hasičům cisternová stříkačka a zrekonstruovaná garáž pro automobily.

V obci se nachází Mateřská škola a neúplná Základní škola, kam mohou docházet děti do 5. třídy. Mateřská škola má kapacitu 36 dětí, základní škola 45 žáků. Ve školním roce 2021/2022 do MŠ docházelo 27 dětí a ZŠ navštěvovalo 41 žáků. Ve škole je zřízena školní jídelna a školní družina. V objektu pro mateřskou školu jsou děti rozděleni do třech učeben podle věku. Ačkoli je školní areál poměrně zastaralý, v posledních letech zde bylo vybudováno dětské hřiště, pergola pro venkovní výuku, domeček na zahradní nářadí, víceúčelové hřiště s umělým povrchem a další. Nicméně některé části školní budovy neodpovídají standardům. Jde například o sociální zařízení v ZŠ, hygienické zázemí v mateřské škole (WC dětí není přístupné přímo z učebny) nebo chybějící kabinet pro pedagogy. Obec poskytuje škole příspěvek na úhrady neinvestičních nákladů, průměrně jde o 450 tisíc Kč za rok. Základní škola nabízí zájmové útvary jako je anglický jazyk, hra na flétnu a ukulele, klavírní kroužek,

80

šikovné ručičky, čtenářský klub a sportovní kroužek – Sportuj ve škole. Škola se zapojila do projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, obdobně jako ZŠ a MŠ Ostroměř.

Zdravotní a sociální péče není na území Lužan žádná, avšak obec je zahrnuta do Plánu rozvoje sociálních služeb pro správní území města Jičín. Občané obce mohou využívat sociální služby v jiných nedalekých obcích, s odbornou asistencí, pečovatelskou službou atp. Hlavními kulturními přispěvateli do chodu obce jsou škola, hasiči, sportovci, a to vše ve spolupráci s obcí. Obec zřizuje místní knihovnu, která disponuje stovkami vlastních svazků, ale nejvíce knih je zapůjčených z meziknihovního výpůjčního fondu. V letních měsících obec zřizuje jednou týdně promítání v kině, obec tento projekt dotuje 50 tisíci Kč za rok. Na území obce se nachází autokemp Koliba, který vlastní obec a dává ho každoročně do pronájmu, z čehož získává příjmy do obecního rozpočtu. Ročně za restauraci Koliba získává obec 150 tisíc Kč a za pronájem autokempu (pozemky, chaty a sociální zařízení) 360 tisíc Kč (Lužany, 2021).

4.5.1 Evropské fondy

Poslední obcí jsou Lužany, které získaly nejmenší peníze na projekty od roku 2014 od Evropské unie. Celkem bylo EU podpořeno 5 projektů, a to částkou 3 830 468 Kč. Tabulka 10 uvádí konkrétně vybrané projekty.

Tabulka 10 Seznam projektů obce Lužany spolufinancovaných Evropskou unií.

Program	Název projektu	Míra spolufinancování a využití fondy EU
OP VVV	Cesta ke kvalitnější výuce	85 % - ESF
OP VVV	Šablony II – ZŠ a MŠ Lužany	85 % - ESF
OP VVV	Šablony III – ZŠ a MŠ Lužany	85 % - ESF
IROP	Pořízení dopravního automobilu pro SDH	95 % - EFRR
IROP	Lužany – Chodník podél silnice III/28431 – II. etapa	95 % - EFRR

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

Z tabulky 10 lze vyčíst, že 3 projekty byly opět realizovány příspěvkovou organizací ZŠ a MŠ Lužany. Na takzvané Šablony, které jsou zaměřeny na rozvojové aktivity dětí a mládeže, na aktivity rozvíjející ICT za spolupráce vedení školy s rodiči žáků, bylo

alokováno 782 133 Kč ve 2. etapě a 249 478 Kč ve 3. etapě. Na projekt Cesta ke kvalitnější výuce bylo alokováno Evropským sociálním fondem 438 251 Kč z celkových 515 589 Kč. Tento projekt byl zaměřen na usnadnění přechodu dětí z MŠ do ZŠ a profesní rozvoj pedagogů. Další z cílů bylo společné vzdělávání žáků a podpora rozvojových aktivit.

Integrovaný regionální operační program pomohl zajistit 2 projekty s 95 % mírou spolufinancování ze strany Evropské unie. Konkrétně šlo o nákup dopravního automobilu pro SDH Lužany. Tento dopravní prostředek může být využit k evakuaci osob a nouzovému zásobování obyvatel v důsledku vysokých sněhových srážek a masivních námraz. Projekt přispívá k zajištění připravenosti SDH k řešení nahodilých událostí. Cílem bylo zvýšit kvalitu záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádné události. Posledním projektem ze sledovaného období je výstavba chodníku podél silnice III/28437 – II. Etapa. 1 425 000 Kč získala obec Lužany na výstavbu tohoto chodníku, který měří cca 663 metrů. Cílem projektu bylo zvýšit bezpečnost pěší dopravy obyvatel v obci Lužanech, především dětí a mládeže při docházce do ZŠ a MŠ, což se podařilo i s vybudováním 2 míst k přecházení.

4.5.2 Dotace z ministerstev

Lužany se řadí mezi nejaktivnější, co se týče žádostí o dotační tituly v programu Ministerstva pro místní rozvoj Podpora obnovy a rozvoje venkova. V roce 2015 získala v podprogramu Podpora obnovy drobných sakrálních staveb dotaci 100 000 Kč na obnovu sochy sv. Vojtěcha. Následující rok nebylo vyhověno žádost na opravu místní komunikace o celkových nákladech 666 000 Kč. V roce 2017 z důvodu nesouladu s dotačním titulem podpora zapojení generací do komunitního života v obci nezískala obec dotaci na úpravy společenské místnosti hasičské zbrojnice, ale naopak získaly 2 dotační tituly v podprogramech Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci a Podpora obnovy sportovní infrastruktury. Ministerstvo pro místní rozvoj prvním spolufinancovalo částkou 72 000 Kč obnovu kamenného krucifixu v obci Lužany a dále částkou 2 475 000 Kč pomohla k vybudování multifunkčního hřiště na ZŠ Lužany. V roce 2019 obec opravovala místní komunikaci, na což získala dotační titul ve výši 707 000 Kč, což bylo 75 % z celkových nákladů. V roce 2020 Lužany získaly dotaci na obnovu dětského hřiště u Základní školy. Celkové náklady na obnovu hřiště

byly 922 205 a obec vyinkasovala od MMR 645 000 Kč. V roce 2021 Lužany opět dosáhly na dotační podporu v programu Podpora obnovy a rozvoje venkova, konkrétně na obnovu místních komunikací a budování a obnovy míst aktivního a pasivního odpočinku. Na úpravu komunikace získala obec podporu ve výši 1 402 364 Kč z celkových nákladů 1 757 780 Kč. Na obnovu dětského hřiště u rybníku Marešák získala obec dotaci 759 240 Kč z celkových nákladů 949 051 Kč. Obec tedy celkově žádala z programu Podpora obnovy a rozvoje venkova od roku 2014 o 9 dotačních titulů, z čehož na 7 dosáhla a MMR spolufinancovalo tyto projekty celkovou částkou 6 143 664 Kč. Zbylé náklady doplácelo město, což byl rozdíl z celkových nákladů 8 156 791 Kč a výše uvedenou hodnotou, což činí doplatek z veřejného rozpočtu 2 013 127 Kč (MMR, 2021) (Lužany, 2021).

4.5.3 Ostatní projekty

Obec Lužany v roce 2016 z Královéhradeckého kraje získala dotaci s názvem Program obnovy venkova na opravu komunikaci k ČOV ve výši 416 447 Kč. Královéhradecký kraj podpořil finančně Lužany v projektu pořízení územního plánu ve výši 110 00 Kč.

V roce 2019 Lužany opravovaly budovu obecního úřadu a Sboru dobrovolných hasičů nakoupily cisternovou automobilovou stříkačku vybavenou požárním čerpadlem, což opět dopomohl financovat Královéhradecký kraj, a to celkem 1 343 800 Kč. A ve vybraném období podpořil částkou ve výši 1 471 000 Kč opravu místních chodníků v rámci Programu obnovy venkova (Lužany, 2021).

4.6 Chomutice

Obec Chomutice tvořena částmi Chomutice a Obora má celkovou rozlohu 10,46 km². V obci se nachází Základní a Mateřská škola Chomutice, zemědělská společnost Agro Chomutice, a mezi významné subjekty se řadí i Domov pro seniory Obora. Další místní spolky jsou chovatelé, Sbor dobrovolných hasičů, zahrádkáři, TJ Sokol Chomutice a rybáři. V Chomuticích je i ordinace, kam 2x týdně na odpolední hodiny dojíždí lékařka, která má svoji ordinaci ve výše zmiňované obci Ostroměř.

ZŠ a MŠ Chomutice je místní organizovaná škola s devíti třídami, která sdružuje mateřskou školu, školní družinu a školní jídelnu. Základní školu navštěvuje 170 žáků a školní družinu 30 žáků. Škola je rozdělena do tří budov. V hlavní budově se nachází 7 tříd Základní školy s tělocvičnou, šatnami, školní jídelnou a družinou. V areálu okolo hlavní budovy jsou školní pozemky, sady, víceúčelové hřiště a park s altánkem. V areálu je umístěna i Mateřská škola, která se otevřela v roce 2018 pro 2 třídy. Žáci mohou navštěvovat různé besedy, exkurze, výuku plavání, divadelní představení a výlety. Pro volný a mimoškolní čas škola organizuje kroužky, které jsou zaměřeny od výtvarného tvoření, sboru, přes sportovní a zdravotnické kroužky až po jazykové rozvíjení schopností žáků. Škola úzce spolupracuje s obecním úřadem Chomutice, které pomohly zrealizovat některé úpravy v hlavní budově školy. Od roku 2013 je škola zateplena a opatřena novými okny a fasádou. V roce 2014 byla upravena školní družina, kdy se podařilo zbourat zdi, tzv. „příčky,“ aby zde byl větší prostor pro hraní a zábavu. V létě roku 2015 došlo ke zřízení počítačové učebny.

Příspěvková organizace obcí Chomutice je Domov pro seniory Obora. Tento objekt je umístěn v bývalém vesnickém klášteře, kde dříve bývala opatrovna dětí předškolního věku. Po rekonstrukci a modernizaci budovy zde byl zaveden domov důchodců, nyní s kapacitou 37 míst. Ubytování je poskytnuto ve dvoulůžkových i třílůžkových pokojích, nicméně sociální zařízení je společné. Lidé zde mohou užívat také kuchyňku, společenskou místnost, jídelnu a atrium, což je zahrada s altánkem. Cíl Domova pro seniory je podpora klientů při řešení jejich nepříznivé situace a zlepšení, udržení či dosažení důstojného a bezpečného života s co největší mírou sociálního začlenění a zároveň samostatnosti. Mezi zásady poskytování služeb patří individuální přístup zaměřený na klienta, zachování důstojnosti klientů, kvalita a odbornost personálu vůči seniorům, otevřenost a transparentnost a bezpečnost klientů. Cílovou skupinou jsou

senioři starší 60 let, kteří potřebují celodenní péči jiné fyzické osoby z důvodu snížené schopnosti sebeobsluhy a pohyblivosti. Největší náklady organizace jsou mzdové náklady, které za rok 2020 byly ve výši 9 320 000 Kč, druhé nejvyšší náklady spadaly na zdravotní a sociální pojištění – celkem 3 195 000 Kč. Nákladové položky přesahující milion korun byly ještě spotřeba materiálu a energie. Výnosy místní organizace jsou rozděleny mezi tržby od klientů, zdravotních pojišťoven a dále neinvestičních dotací a příspěvků. Klienti za rok 2020 uhradili domovu pro seniory v Oboře celkem 9,5 milionů Kč, což bylo o 100 000 Kč více než v roce 2019. Domov pro seniory Obora získal neinvestiční dotaci od Ministerstva práce a sociálních věcí celkem 7 130 00 Kč. Rozpočet je tvořen jako vyrovnaný.

Jak je zmíněno výše, v obci se nachází různé spolky, z nichž neaktivnější je TJ Sokol Chomutice. Zde se hraje fotbalový Okresní přebor a také Okresní soutěž v ping pongu. Fotbalový oddíl Sokolu Chomutice čítá přes 120 členů, mezi něž patří i 42 dětí mladších 18 let. Jsou zde týmy od přípravek, přes žáky, dorost až po A-mužstvo dospělých. Dá se říci, že fotbal je zde neaktivnější, a srocuje se zde nejvíce lidí z obce.

Společnost Agro Chomutice je zemědělskou společností vytvořenou v roce 1996. Jde o společnost, která nabízí nejvíce pracovních pozic na území Chomutic. Firma si vybudovala jedno z nejlepších jmen v rámci zemědělských podniků v Královéhradeckém a Libereckém kraji díky kvalitnímu a modernímu strojovému parku a kvalitní práci více než stovky zaměstnanců. Agro Chomutice zajišťuje výrobu živočišnou i rostlinnou. V rámci živočišné výroby jde na výkrm prasat více než 10 000 ks za rok a na výkrm býků více než 300 ks. Navíc s celkovým počtem 1500 krav společnost dokáže vyrobit a zobchodovat téměř 15 milionů litrů mléka. Agro Chomutice pomáhá a zajišťuje odborné praxe pro učně Střední školy technické a řemeslné v Novém Bydžově – opravář zemědělských strojů a pro Střední odbornou školu veterinární v Hradci Králové (Chomutice, 2021).

4.6.1 Evropské fondy

V obci Chomutice byly realizovány celkem 4 projekty s pomocí Evropské unie. 2 z těchto projektů byly přijímány příspěvkovou organizací ZŠ a MŠ Chomutice, které

byly využity na podporu vzdělávání. Další 2 projekty byly také využity na projekty do ZŠ a MŠ, ale skrze obec Chomutice. Tabulka 11 ukazuje přehledně projekty, které byly nebo jsou realizovány od roku 2014. Celkem bylo na projekty alokováno od Evropské unie 30 896 190 Kč.

Tabulka 11 Seznam projektů obce Chomutice spolufinancovaných Evropskou unií.

Program	Název projektu	Míra spolufinancování a využití fondy EU
OP VVV	Podpora vzdělávání I.	85 % - ESF
IROP	Výstavba nové MŠ Chomutice	85 % - EFRR
IROP	Vybudování odborných učeben v ZŠ Chomutice	40 % - FS
OP VVV	Podpora vzdělávání II.	85 % - ESF

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

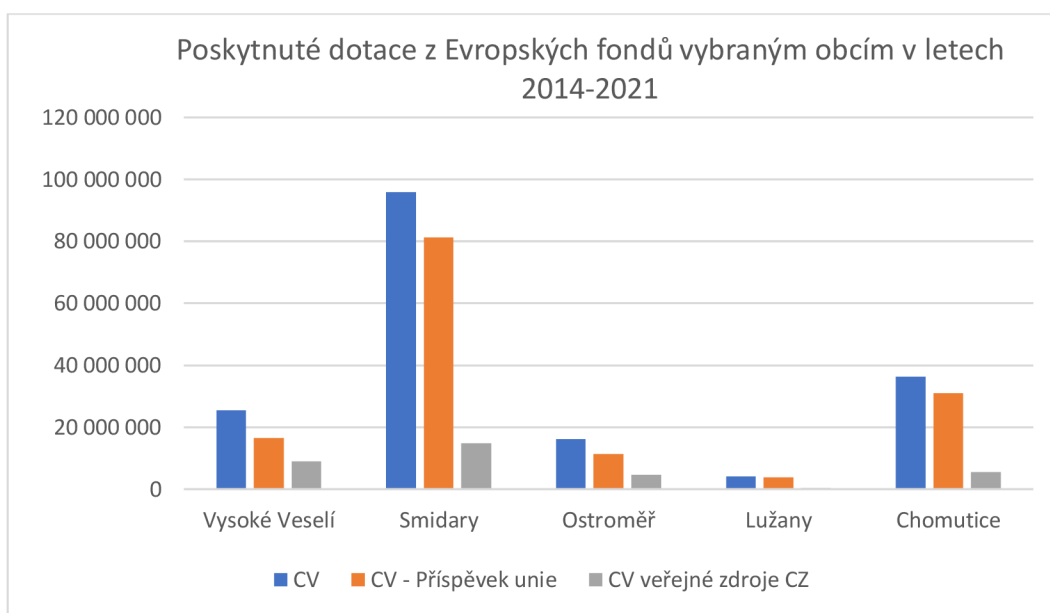
Podpora vzdělávání opět jako u předchozích obcích je zaměřena na zlepšení vzdělávání mládeže. Podporuje se rozvoj pedagogů, rozvojové aktivity dětí, aktivity rozvíjející schopnost pracovat s informačními technologiemi, a to vše za spolupráce rodičů a veřejnosti s vedením školy. Podpora od EU na oba projekty vzdělávání dohromady činila 979 352 Kč. Daleko větším projektem byla výstavba nové budovy Mateřské školy v obci Chomutice. Cílem projektu bylo navýšení kapacity mateřské školy a zvýšení kvality zázemí pro předškolní vzdělávání. Novou mateřskou školu může navštěvovat dalších 17 dětí, čímž došlo k navýšení kapacity na celkových 42 dětí. Dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj dosáhly výše 10 161 902 Kč.

Největším projektem, který spolufinancuje Evropská unie je vybudování 4 odborných učeben v ZŠ Chomutice, konkrétně o učebnu zeměpisu, přírodopisu, fyziky a chemie a jazykovou učebnu. Míra spolufinancování ze strany Unie je 85 %, což je 19 754 945 Kč. Cílem tohoto projektu je zvýšení kvality vzdělávání v klíčových kompetencích IROP – „komunikace v cizích jazycích“ a „přírodní vědy,“ což jde ruku v ruce s budoucím uplatněním na trhu práce. (Dotace EU, 2021)

Na ostatní projekty obec Chomutice téměř nežádá a nepřijímá žádné dotace. Dle rozpočtu uvedeného na jejich webových stránkách má v položce „přijaté dotace“ obec Chomutice pouze 200 000 Kč průměrně na rok, vyjma roků 2019, 2021, 2022, kde přijaté dotace odpovídají částkám, které přijaly z fondů EU. Ačkoliv Chomutice mají v rozpočtech velké příjmy z přijatých transferů, tak tyto peníze jsou využívány na Domov pro seniory v této obci.

4.7 Komparativní zhodnocení financování rozvojových aktivit vybraných obcí z externích zdrojů

Na obrázku 12 jsou zobrazené všechny dotace z evropských fondů, které obce získaly od roku 2014. Obec Smidary získaly nejvíce příspěvků, kde největší část jsou výdaje na vybudování kanalizace v částech Červeněves a Chotělice, a stavba kanalizace a ČOV Smidary. Na tyto dvě operace získaly Smidary něco málo přes 91 milionů Kč. Z celkových 95 milionů Kč bylo Smidarům poskytnuto přes 81 milionů Kč z fondů EU. Ač počtem obyvatel druhou nejmenší obcí, tak Chomutice získaly po Smidarech nejvíce prostředků z EU. Konkrétně na vybudování nových učeben v ZŠ a k vybudování nové MŠ, za což dostaly příspěvek z evropských fondů téměř 30 milionů. Celkové výdaje samotné obce na 4 projekty podporované Evropskou unií bylo pouze ve výši 5,5 milionů Kč.

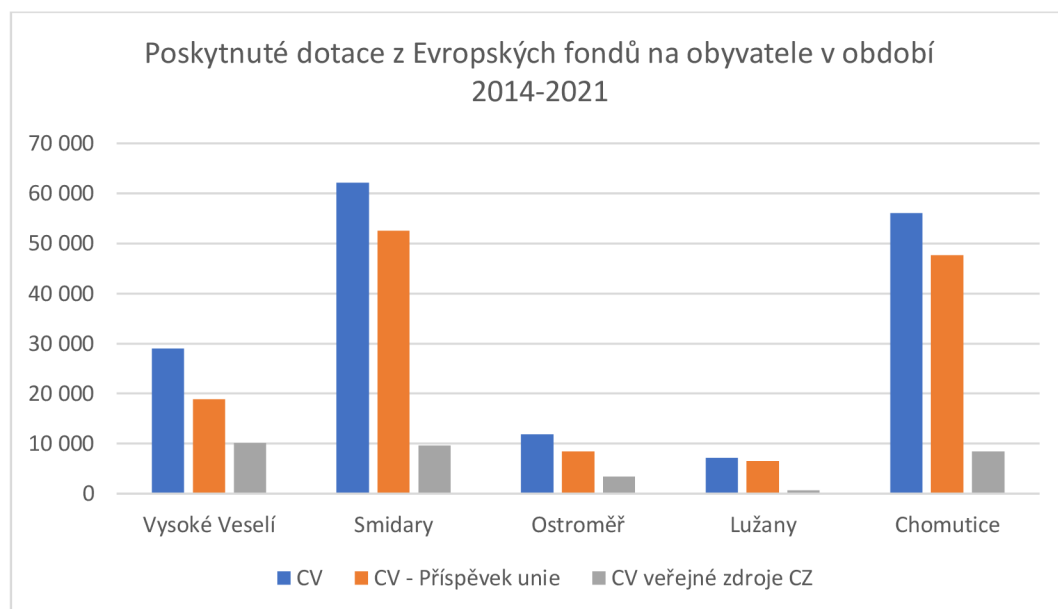

Obrázek 11 Poskytnuté dotace z Evropských fondů vybraným obcím v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Dotace EU, 2021

Z obrázku 12 lze dále vyčíst, že Vysoké Veselí získalo od roku 2014 celkem 16,5 milionů Kč z evropských fondů a samo vydalo téměř 9 milionů na 7 svých projektů, z nichž nejvýznamnějším projektem je zateplení budovy zámku ZŠ. Obec Ostroměř vydala ze svých zdrojů 4,6 milionů Kč na 9 projektů, které byly spolufinancovány EU. Mezi největší projekty obce Ostroměř podporované evropskými fondy se řadí zvýšení

kapacity a dostupnosti do MŠ a Vzduchotechnika ve školní kuchyni na ZŠ. Pokud by se tyto údaje přepočítaly na obyvatele, tak by na tom byly na tom opět nejlépe obce Smidary a Chomutice, dostihovány městem Vysoké Veselí a malou část by tvořily obce Lužany a Ostroměř. Více lze vidět na obrázku 13, kde jsou zobrazeny Poskytnuté dotace z Evropských fondů na průměrný počet obyvatel v letech 2014-2021.

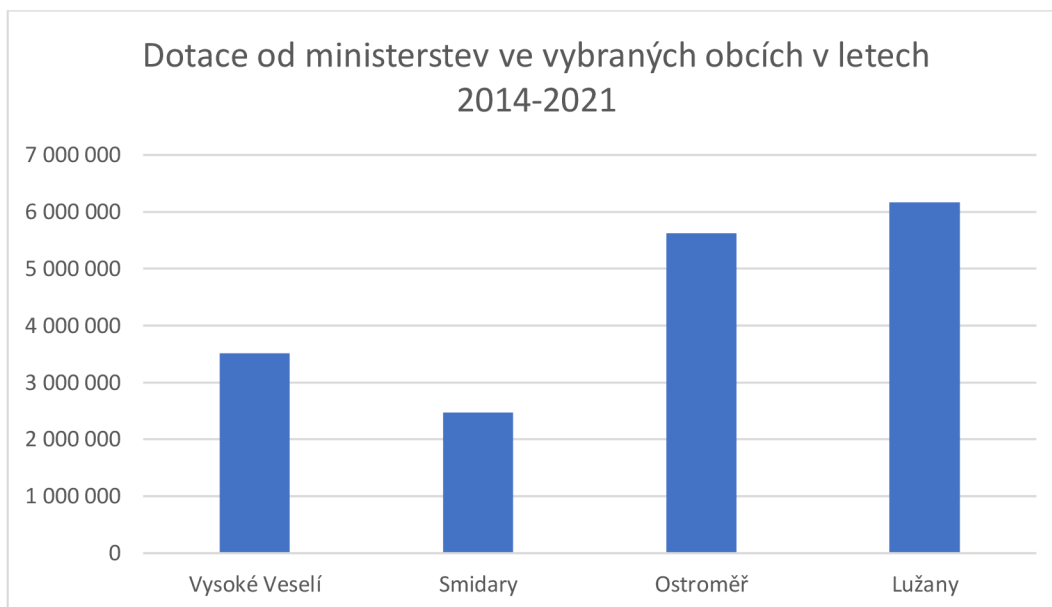

Obrázek 12 Poskytnuté dotace z Evropských fondů na obyvatele v období 2014-2021
Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí a dle ČSÚ, 2022.

Celkový příspěvek od unie na 1 obyvatele ve Smidarech byl 52 569 Kč, na obyvatele v Ostroměři šlo pouze 8 382 Kč/ob., což je markantní rozdíl na to, že jde o podobně velké obce, co se týče počtu obyvatel. Nesmí se ovšem opomínat fakt, že tyto údaje zkreslují vysoké dotace na výstavbu kanalizace v obci Smidary. Dále obec Chomutice získala na dotacích 47 679 Kč/obyvatele, Vysokému Veselí bylo poskytnuto 28 997 Kč/obyvatele v období mezi lety 2014-2021. Většina projektů, které jsou spolufinancovány Evropskou Unií, je zaměřena na infrastrukturu obcí a podporu kvality, kapacity a dostupnosti vzdělávání na Základních a Mateřských školách. Jde o rozvojové aktivity měst a obcí do 3 000 obyvatel, které tuto podporu ke zkvalitnění života v obcích potřebují, aby lidé nebyli nuceni se stěhovat do větších měst a život na vesnicích tak dále neupadal.

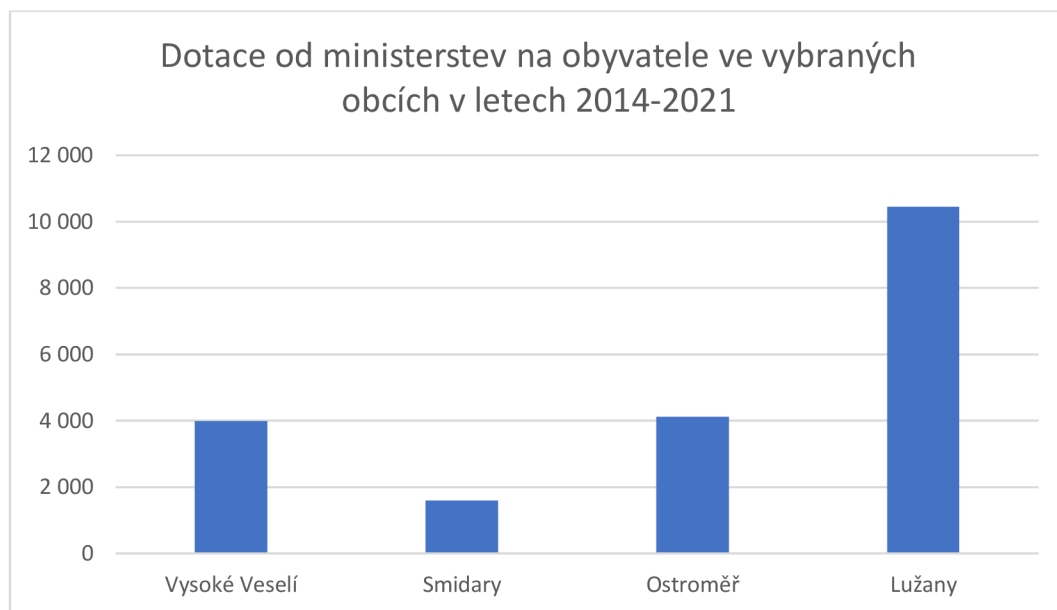
Na následujícím obrázku 13 jsou zobrazeny přijaté dotace z programů ministerstev pro 4 obce. Není zde zahrnuta obec Chomutice, které takřka nezískává dotace od

krajů a ministerstev, a tudíž její hodnoty jsou zanedbatelné oproti ostatním obcím. Chomutice získávají do rozpočtu přijaté transfery, většinou neinvestiční, které využívají na chod Domova pro seniory v obecní části Obora.

Obrázek 13 Dotace získané od ministerstev ve vybraných obcích v letech 2014-2021
Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí

Obec Lužany dosáhla na nejvíce peněz z pomyslné kapsy ministerstev, a to celkem za 7 projektů. Tato obec využívá výzev ministerstev nejaktivněji ze všech vybraných obcí, a je jí nutno za to pochválit. Obec Ostroměř získala pouze 2 dotace od roku 2014, ovšem jedna z těchto dotací byla na vybudování víceúčelového sportovního hřiště ve výši 4 920 846 Kč, což jak je vidět v grafu je více než kolik získaly obce Vysoké Veselí a Smidary za všechny projekty, které spolufinancovala ministerstva. Na obrázku 14 je vidět přepočtení dotací od ministerstev na průměrný počet obyvatel v uvedených letech.

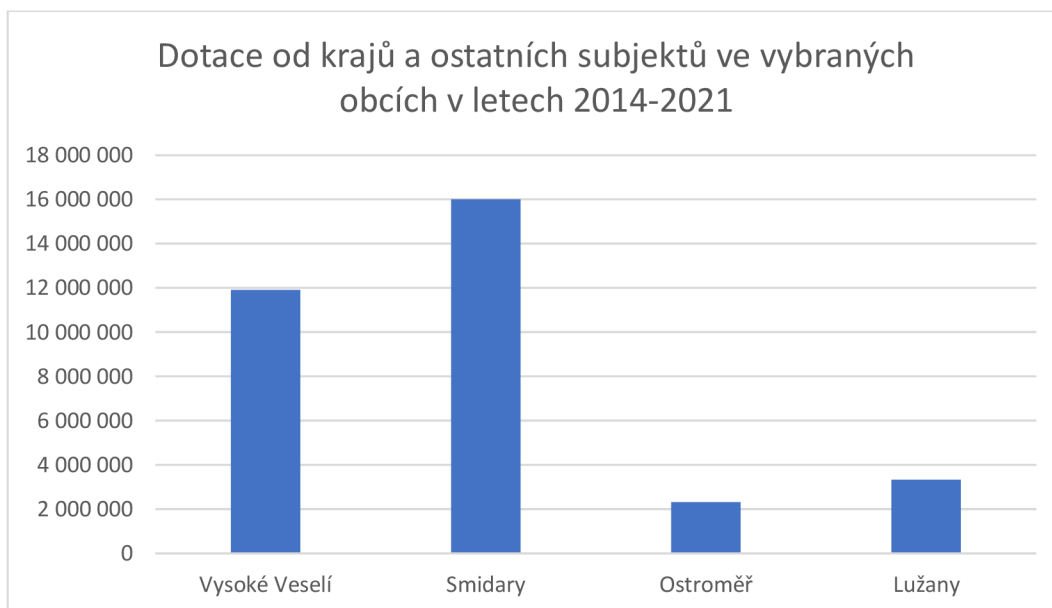

Obrázek 14 Dotace od ministerstev na obyvatele ve vybraných obcích v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí a dle ČSÚ, 2022.

Pokud se porovná obrázek 13 a 14, tak lze vidět, že graf má podobný trend křivek. Lužany v přepočtu na obyvatele získaly největší obnos financí v dotacích od ministerstev za uvedené období, konkrétně šlo o částku 10 442 Kč/obyvatele. Naopak Smidary, které získaly největší částku na obyvatele v dotacích od EU, tak v dotacích od ministerstev tolik peněz nezískávají. Vysoké Veselí a Ostroměř získaly od obcí podobné částky na obyvatele, zhruba se částky pohybovaly okolo 4 000 Kč/ob. Nejčastěji podporovanými projekty v těchto obcích je podpora obnovy komunikací, dětských hřišť, sportovišť, zeleně a také zlepšení infrastruktury ve veřejných prostorech, především na základních školách. Následující obrázek 15 zobrazuje příjmy od krajů a dalších subjektů na různé projekty vybraných obcí.

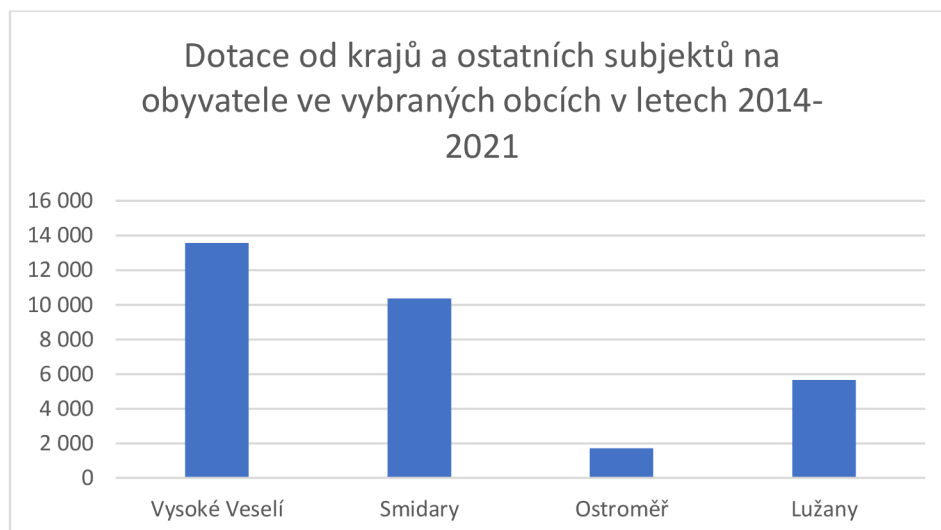

Obrázek 15 Dotace od krajů a ostatních subjektů ve vybraných obcích v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí

Z obrázku 15 lze vyčíst, že nejvíce peněz získaly Smidary, které v celkovém součtu získaly nejvíce peněz ze státního fondu Životního prostředí na Energeticky úsporné opatření MŠ Smidary. Druhou nejvyšší částku získala obec Vysoké Veselí, a to téměř 12 milionů Kč. Ostroměř získaly z dotačních titulů krajů a ostatních subjektů 2,3 miliony Kč a Lužany cca 3,35 milionů Kč. Na následujícím obrázku 16 jsou zobrazeny přijaté dotace od krajů a ostatních subjektů ve vybraných obcích v letech 2014-2021.

Obrázek 16 Dotace od krajů a ostatních subjektů na obyvatele ve vybraných obcích v letech 2014-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí, ministerstev.

Obrázek 16 je rozdílný oproti obrázku 15 v tom, že nejvíce peněz na obyvatele od krajů a ostatních subjektů získala obec Vysoké Veselí. Tato obec tedy získala více peněz na obyvatele než Smidary, ačkoliv celkově Smidary získaly více finančních prostředků na rozvojové aktivity. Lužany oproti předchozímu obrázku 16 trochu uskočili Ostroměři, což je dáno tím, že v Lužanech žije méně obyvatel a získaly celkově více peněz od krajů a ostatních subjektů.

Další dotace byly získány především od krajů, případně od soukromých subjektů jako například od generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru. Všechny tyto finance jsou následně investovány do infrastruktury obcí, které přispívají ke zlepšení kvality života na vybraných územích.

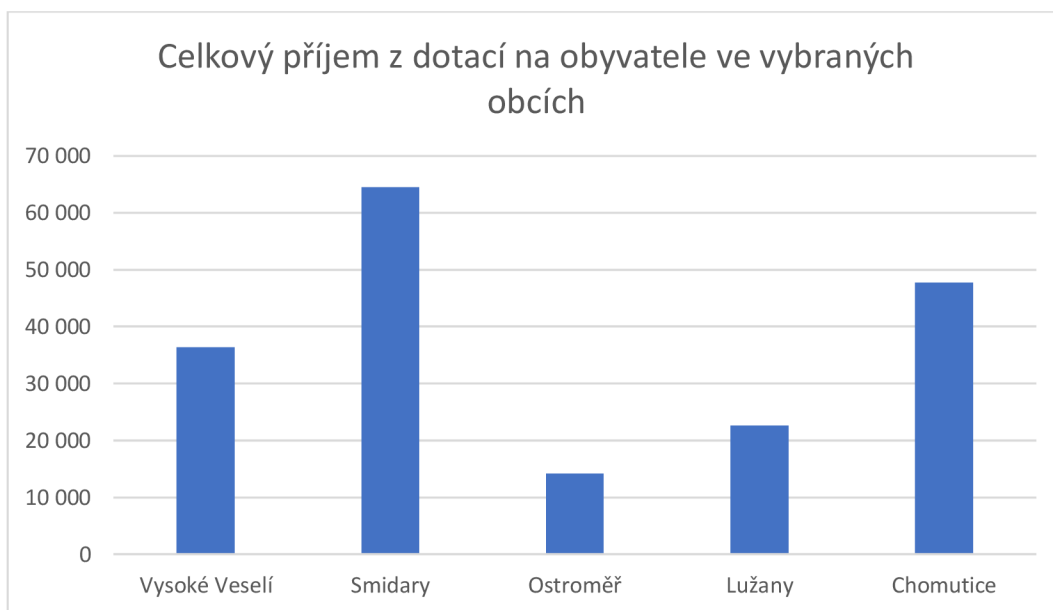
V následující tabulce 12 je uveden součet všech dotací pro vybrané obce od nejlepší po nejhorší. Nejvíce financí získala obec Smidary, a to, jak již bylo řečeno především kvůli zisku dotací na výstavbu kanalizace a ČOV. Nejvíce projektů, které byly podpořeny orgány veřejné správy nebo soukromými organizacemi měly Lužany společně s obcí Vysoké Veselí.

Tabulka 12 Součet všech dotací ve vybraných obcích za období 2014-2021

Název obce	Součet všech dotací pro vybranou obec	Počet podpořených projektů celkem
Smidary	100 228 510 Kč	13
Vysoké Veselí	32 010 914 Kč	16
Chomutice	30 896 190 Kč	4
Ostroměř	19 362 080 Kč	14
Lužany	13 332 319 Kč	16

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí, ministerstev a Dotací EU, 2021.

Pokud bychom chtěli přepočíst celkový příjem z dotací na obyvatele, tak zde by opět vévodili Smidary, které na obyvatele získali 64 537 Kč. Druhý největší příjem na obyvatele by měla obec Chomutice, která by přeskočila z předchozí tabulky Vysoké Veselí. Toto je dáno nižším počtem obyvatel a malým rozdílem z celkových přijatých dotací. Konkrétně Vysoké Veselí získalo 36 376 Kč/ob., Chomutice 47 679 Kč/ob. Na spodek pomyslné tabulky by klesla obec Ostroměř, která do počtu podpořených projektů byla sice úspěšná, ale v celkovém příjmu z dotací na obyvatele získala za sledované období pouze 14 205 Kč/ob.

Obrázek 17 Celkový příjem z dotací na obyvatele ve vybraných obcích

Zdroj: vlastní zpracování dle rozpočtů krajů a obcí, ministerstev a Dotací EU, 2021.

Malé obce se nachází v poslední době v problémech v mnoha hlediscích. Populace stárne a z venkova se stěhují lidé do měst, ubývá malých a středních konkurenčních podniků, jsou špatné stavy silnic III. třídy, zhoršuje se technická infrastruktura a chátrají vyprázdněné objekty obce, které jsou často zanedbávané. Vzhledem k nízké daňové vytiženosti jsou tak nuceny obce vyhledávat finanční zdroje pro rozvojové aktivity v dotačních titulech.

Nejvýznamnějšími externími zdroji jsou dotační tituly ministerstev, krajské dotační tituly, dotace z Evropské unie vyplácené ze strukturálních fondů a kohezního fondu prostřednictvím Národního fondu a v neposlední řadě dotace vypisované MAS. Pro menší obce jsou nejjednodušší dotační tituly z ministerstva a kraje, především z hlediska nízké administrativní náročnosti, což znamená nižší výdaje obce při realizaci projektu. Všechny dotace jsou alokovány obcím zpětně, někdy může dojít i ke krácení dotacím, což se občas děje u administrativně náročných projektů. Proto je vhodné pro menší obce dělat administrativně méně náročné projekty.

Nejvíce aktivní v žádostech o dotační tituly je jednoznačně obec Lužany. Bylo by vhodné, aby se obce více věnovaly výzvám z krajů a ministerstev, a to pomocí Místních akčních skupin nebo mikroregionům, kde by mohly snadněji dosáhnout na dotace. Obce by se měly vzájemně podporovat a tyto skupiny tuto spolupráci nabízejí. Je vhodné připomenout, že Lužany a Smidary získaly po 2 dotacích přes výzvy Místních akčních skupin, ve kterých působí. Na jednu výzvu zareagovalo město Vysoké Veselí, a vzhledem k tomu, že byla jediným zájemcem z MAS Podchlumí o dotační titul IROP – Technika HZS, tak tuto dotaci získalo. Místní akční skupiny napomáhají k realizaci projektů a získávání dotačních titulů. Obce se správně zaměřují na infrastrukturu obce. Jako doporučení bych jim dal zajištění více aktivit pro děti a mladistvé, například budováním víceúčelových či workoutových hřišť. Tyto rozvojové aktivity přispějí ke sportovnímu vytižení dětí a na tyto projekty se v současné době vypisují zajímavé výzvy na získání dotačních titulů. Dále by se měly obce zaměřit na zkvalitnění komunikací III. třídy a zkusit se více starat o zchátralé objekty, ve kterých se může „nacházet skryté zlato.“ Zchátralé objekty mohou obce zrekonstruovat a pronajímat jako byty nebo naopak prodat a získané finanční prostředky investovat do rozvojových aktivit.

Jako důležitý bod pro zpracování dotačních titulů se řadí určitě i tzv. Strategický plán. Tyto plány napomáhají ke snadnějšímu získání dotačních titulů. Z vybraných obcí disponují podrobným plánem pro současné roky pouze Lužany, ač jsou nejmenší, co se týče počtu obyvatel. Strategický plán pro územní rozvoj mají také Smidary, ale v předchozích letech ho měly podrobně zpracovaný, na současné roky jsou navrženy pouze projekty, které chce vedení obce dosáhnout, což je ale také dobrý krok k získání dotace. Autor práce, jakožto zastupitel města Vysoké Veselí by doporučil pro ostatní vybrané obce také zpracovat alespoň základní strategický dokument, který by mohl přispět k regionálnímu rozvoji obce. Pro obec, která má radu o 5 členech a 15 zastupitelích by neměl být problém připravit základní dokument, který by obsahoval základní informace o obci, co se v obci za poslední roky vytvořilo. Obce by díky strategickému plánu měli sladit představy o směru rozvoje obce, identifikovat problémy obce, které by mohly napomoci k řešení. Dále by se mohl vytvořit harmonogram realizací rozvojových aktivit, který by šel ruku v ruce s tím, jaké finance budou na projekty využity. Tento harmonogram by sloužil jako nástroj koordinace rozvoje a byl by podkladem pro podání žádostí o dotační podporu, což by mělo zvyšovat šanci na vnější finanční prostředky. Pro obce by bylo vhodné, aby se zaměřili i na strukturu vlastních orgánů, kterou by měli mít co možno nejkvalitnější. Bylo by určitě dobré zapojit do dění města ambiciózní občany, kteří mají znalost o veřejné správě a problematice financování rozvojových aktivit.

Závěr

Diplomová práce se zabývala financováním rozvojových aktivit měst a obcí v České republice. Hlavní cíl práce bylo zhodnotit úspěšnost vybraných obcí Královéhradeckého kraje v získávání dotačních prostředků z krajských, národních a evropských zdrojů na své rozvoje aktivity a návrh doporučení na zlepšení financování rozvojových aktivit v následujícím období. Hlavní cíl práce byl plněn pomocí třech dílčích cílů. Po vyhodnocení byla autorem práce stanovena doporučení, které by obce mohly aplikovat v budoucích letech.

První dílčí cíl byl zaměřen na problematiku veřejných rozpočtů měst a obcí o velikosti 500-3 000 obyvatel. Teoretická část se nejdříve věnovala základním pojmům ve veřejné správě. Bylo vysvětleno rozdělení obce dle počtu obyvatel, do jednotlivých stupňů a dle působnosti obce. Následně se tato dílčí část věnovala orgánům a rozpočtům obce. Základní informace je, že rozpočet je určen na jeden kalendářní rok a může být schodkový, přebytkový nebo vyrovnaný. Podrobněji byly představeny nástroje rozpočtu, zásady, které vycházejí ze zákona o rozpočtech a sestavování rozpočtu. Dále byla popsána v teoretické části struktura rozpočtu dle příjmové a výdajové části. Každý rozpočet má své Běžné příjmy a výdaje, kapitálové příjmy a výdaje, Přijaté transfery a financování ostatních subjektů.

Druhým dílčím cílem byla rešerše možnosti financování rozvojových aktivit obcí 1. stupně. Výstupy jsou řešením výzkumné otázky č. 1 definované v úvodu diplomové práce. Zde bylo zjištěno, že obce nejvíce využívají podpory Evropské unie, konkrétně fondů ESI. Dále obce získávají prostředky na své rozvojové aktivity z jednotlivých ministerstev, státních mimorozpočtových fondů a krajů. Obec může využít i vlastních zdrojů, kdy může využít příjmů z vlastního majetku, hospodaření minulých let nebo zápůjček. Ale jak již bylo uvedeno, často jsou zdroj operační programy Evropské unie, které jsou v kapitole 2 představeny. Nejznámějším programem je IROP, který se zaměřuje na financování rozvojových aktivit u krajů, obcí a organizací zřizovány těmito 2 složkami. Dalším operačním programem využívaný obcemi je OP Zaměstnanost, OP Životního prostředí, OPP Výzkum, vývoj a vzdělávání, které jsou podrobně popsány v kapitole 2.2. Dotace ze státního rozpočtu, kde nejvýznamnějším poskytovatelem dotačních prostředků pro autorem vybrané obce je každoročně Podpora obnovy a rozvoje venkova pod hlavičkou Ministerstva pro místní rozvoj.

Dotace pro Královéhradecký kraj zde byly představeny ve 12 oblastech v letech 2017-2020. Dále bylo představeno 9 oblastí na které vypisuje Královéhradecký kraj výzvy na dotační tituly v letech 2021-2022. Krátce byly popsány i Místní akční skupiny, jejich fungování a rozdělení vybraných obcí do konkrétních MAS. Zde bylo vyhodnoceno, že nejméně aktivní místní akční skupina je MAS Podchlumí, ve které jsou 3 vybrané obce, avšak dohromady získaly pouze 1 dotační titul, konkrétně Vysoké Veselí.

Třetím dílčím cílem bylo představení Královéhradeckého kraje a 5 vybraných obcí, konkrétně Vysokého Veselí, Smidar, Ostroměře, Lužan a Chomutic. Výstupy jsou řešením výzkumné otázky č. 2 definované v úvodu diplomové práce. Obce byly vybrány na základě podobné infrastruktury, počtu obyvatel, věkového průměru občanů a podobných ekonomických ukazatelů. Každá z vybraných obcí měla za roky 2019 a 2020 větší Výnosy než náklady dle monitoru financí, přičemž výnosy všech vybraných obcí se pohybovaly mezi 18-28 miliony Kč. Ačkoliv nejvyšší daňové příjmy má obec Smidary, tak pokud se bude brát v úvahu poměr daňových příjmů na občana, tak zde vychází každoročně nejlépe obec Chomutice, naopak nejmenší daňové příjmy na osobu má druhá nejlidnatější obec Ostroměř. Co se týče nedaňových příjmů na osobu, tak zde získává nejvíce financí do rozpočtu město Vysoké Veselí, průměrně 2 700 Kč/ob., nejhůře z nedaňových příjmů na osobu vychází opět Ostroměř.

Ke komparativnímu zhodnocení financování rozvojových aktivit vybraných obcí autor porovnával dotace ze 3 různých zdrojů: Evropské fondy, dotace z ministerstev a dotace z krajů a ostatních subjektů. V přijatých dotacích z Evropských fondů si vedly nejlépe Smidary a Chomutice, které získaly průměrně na obyvatele 52 569 Kč a 47 679 Kč. Nejméně finančních prostředků z dotací Evropských fondů získala obec Lužany, v průměru na obyvatele to bylo 8 382 Kč. Co se týče dotací od ministerstev, tak zde byly nejvíce úspěšné právě Lužany, které jsou v tomto směru velmi aktivní. V průměru přijatých dotací na obyvatele z ministerstev Lužany získaly téměř trojnásobek financí než druhé Vysoké Veselí. V dotacích z krajů a ostatních subjektů byly nejuspěšnější v celkové sumě Smidary, pokud by se ale tyto příjmy přepočítaly na obyvatele, tak by bylo mírně úspěšnější Vysoké Veselí. Z vybraných obcí mělo Vysoké Veselí a Lužany nejvíce podpořených projektů. Nejméně podpořených projektů měly Chomutice, které ale získaly zajímavé dotační tituly od ministerstev. Sečtou-li se všechny dotační příjmy v poměru na osobu, tak jsou z vybraných obcí nejuspěšnější Smidary, které získaly 64 537 Kč/ob. Následovaly by Chomutice

v poměru 47 679 Kč/ob. a Vysoké Veselí získalo 36 376 Kč/ob. Na spodek pomyslné tabulky by klesla obec Ostroměř, která do počtu podpořených projektů byla sice úspěšná, ale v celkovém příjmu z dotací na obyvatele získala za sledované období pouze 14 205 Kč/ob.

Z vybraných obcí lze hodnotit jako nejméně úspěšnější Smidary, co se týče výše získaných dotačních prostředků na své aktivity, ale většina těchto dotací je obsažena v projektech na výstavbu ČOV a kanalizace. Bez toho by obec Smidary získávala především projekty, které jsou méně spolufinancovány. I díky výstavbě ČOV a kanalizace, kterou musely dotovat Smidary i ze svého, má obec největší pohledávky z vybraných obcí, konkrétně k roku 2020 ve výši 62 milionů Kč. Nejvíce projektů s dotačními tituly, co se týče celkového počtu získaly obce Lužany a Vysoké Veselí. Největším žadatelem byla obec Lužany, která má jako jediná strategický rozvojový plán, který je velmi podrobný a napomáhá k získávání dotací. Především je to i pomůcka pro vedení města, které má dané cíle a může dle toho hodnotit, jak se obec rozvíjí.

Vyřešením dílčích cílů je možné vyhodnotit hlavní cíl práce. Zhodnocení financování rozvojových aktivit lze vyhodnotit tak, že 4 z 5 obcí jsou celkem častými žadateli a dá se tvrdit, že průměrně jednou za rok získají dotační titul. To neplatí pro obec Chomutice, která je nejméně aktivní a téměř žádné dotace nezískává. I přes nízký počet získaných dotačních titulů získala tato obec přes 30 milionů Kč z dotací. Do rozpočtu získávají také nejvíce přijatých transferů, které se využívají na chod Domova pro Seniorů v obecní části Obora. Ostatní obce jsou poměrně aktivní, co se týče žádostí o dotace, avšak mohly by na tom ještě více zapracovat. Obce do 3 000 obyvatel se zabývají především infrastrukturou ve své obci, což je důležitý aspekt pro kvalitu života a udržitelnosti rozvoje obce. Obce, které nemají strategický plán by se měly zaměřit na jeho sestavení a stanovit si tak své rozvojové priority, na které by mohly žádat o dotační podporu. S ohledem na nízkou žádost projektů by autor práce doporučil obcím zkusit více žádat o podporu v Místních akčních skupinách, které k těmto záležitostem jsou v podstatě utvořeny. V případě, že obce budou mít jasně dané strategické cíle a budou žádat o více dotačních titulů, tak budou mít větší schopnost se regionálně rozvíjet.

Seznam použité literatury

- ČSÚ, 2022. *Počet obyvatel v obcích* [online]. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich>
- DATAKHK, 2021. *Souhrnné statistiky o dotacích* [online]. Hradec Králové: Královéhradecký kraj. [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: <https://www.datakhk.cz/pages/dotace>
- DDOBORA, 2021. *O nás* [online]. Chomutice: Sociální služby obce Chomutice, Domov pro seniory. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://www.ddobora.cz/>
- DOTACE EU, 2021. *Programové období 2014-2020* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020>
- ESF ČR, 2021. *OZP plus* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/opz-plus>
- EVROPSKÝ PARLAMENT, 2022. *Regionální politika a politika soudržnosti* [online]. Praha: Evropský parlament v Praze. [cit. 2022-09-01]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/section/195/regionalni-politika-a-politika-soudrznosti>
- EUROPEAN COMMISSION, 2018. *Benefits of the EU budget* [online]. Brusel: European Commission [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2014-2020/benefits-eu-budget_en
- CHOMUTICE, 2021. *Obecní zpravodaj* [online]. Chomutice: obec Chomutice. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.obec-chomutice.cz/obecni-zpravodaj>
- JÁČ, Ivan, Petra RYDVALDOVÁ, Miroslav ŽIŽKA, Iva NEDOMLELOVÁ, Jiří Šmída, Helena JÁČOVÁ, Martina ORTOVÁ, Jaroslava SYROVÁTKOVÁ, Jaromír ŠVIHOVSKÝ, Lenka SOJKOVÁ, Iveta LUKÁŠOVÁ, Pavla ŘEHOŘOVÁ, Magdalena ZBRÁNKOVÁ a Kateřina MARŠÍKOVÁ, 2011. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing. ISBN: 978-80-7434-038-6.

- LUŽANY, 2021. *Program rozvoje obce Lužany na období 2017-2021* [online]. Lužany: obec Lužany. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.luzany.cz/formulare-dokumenty>
- LUŽANY, 2021. *Program rozvoje obce Lužany na období 2022-2026* [online]. Lužany: obec Lužany. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.luzany.cz/formulare-dokumenty>
- LYSEK, Jakub a Dan RYŠAVÝ, 2020. *Empowering through regional funds? The impact of Europe on subnational governance in the Czech Republic* [online]. Abingdon: Taylor & Francis [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13597566.2018.1500906>
- MAATYOVÁ, Alena, František OCHRANA, Jan PAVEL, Jana TEPPEROVÁ, Leoš VÍTEK a Lucie SEDMIHRADSKÁ, 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN: 978-80-247-5561-8.
- MASPODCHLUMI, 2019. *Strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD)* [online]. Hořice: Místní akční skupina Podchlumí, z.s. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://maspodchlumi.cz/strategie-clld/strategie-2014-2020/sclld-2014-2020>
- MASBCR, 2021. *Výzvy* [online]. Nová Paka: Místní akční skupina Brána do Českého ráje, z.s. [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://masbcr.cz/>
- MENDEZ, Carlos a John BACHTLER. 2022. *The quality of government and administrative performance: explaining Cohesion Policy compliance, absorption and achievements across EU regions* [online]. Abingdon: Taylor & Francis. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2083593>
- MMR, 2021. *Národní dotace* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu>
- MMR, 2021. *Podpora a rozvoj regionu* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/>
- MONITOR, 2022. *Státní pokladna* [online]. Praha: Ministerstvo financí. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

- MPSV, 2022. *Nezaměstnanost v obcích od března 2014* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 2022-08-26]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/nezamestnanost-v-obcich-od-brezna-2014>
- NOSEK, Štěpán, 2017. *Territorial cohesion storylines in 2014-2020 Cohesion Policy* [online]. Abingdon: Taylor & Francis. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1349079>
- NS MAS ČR, 2021. *Místní akční skupiny* [online]. Hradec nad Moravicí: Národní síť místních akčních skupin České republiky, z.s. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nsmascr.cz/o-spolku/co-jsou-mas/>
- OP VVV, 2018. *Podporované oblasti* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-20-080-sablony-iii-mimo-hlavni-mesto-praha.htm>
- OP ŽP, 2021. *Podporované oblasti* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/o-programu/podporovane-oblasti/>
- OSTROMĚŘ, 2021. *Dotace* [online]. Ostroměř: obec Ostroměř. [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.ostromer.cz/obec/dotace>
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2008. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI. ISBN: 978-80-7357-351-5.
- PEKOVÁ, Jitka. 2011. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN: 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2012. *Veřejný sektor-řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-807-3579-364-4.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a krajů – teorie a praxe*. 3.vyd. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN: 978-80-247-5608-0.
- SEDMIHRADSKÁ, Lucie, 2015. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN: 978-80-7478-968-7.
- SMIDARY, 2019. *Dokončené projekty* [online]. Smidary: obec Smidary. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.smidary.cz/obec-smidary/dokoncene-projekty/>

- SMIDARY, 2021. *Strategický plán rozvoje obce* [online]. Smidary: obec Smidary [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://www.smidary.cz/obec-smidary/strategicky-plan-rozvoje-obce>
- SMOCR, 2016. *Národní dotační zdroje. Příležitosti a možnosti pro města a obce z národních zdrojů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN: 978-80-906042-8-5.
- SPOLEČNÁCIDLINA, 2021. *Činnost 14-20. Výzvy* [online]. Nepolisy: MAS společná Cidlina [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://www.spolecnacidlina.cz/cinnost-14-20/vyzvy>
- VLÁDA, 2014. *Ekonomické přínosy členství ČR v Evropské unii* [online]. Praha: Vláda České republiky. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/ekonomicke-prinosy-clenstvi-cr-v-evropske-unii-118295/
- VYSOKÉVESELÍ, 2019. *Úřední deska* [online]. Vysoké Veselí: město Vysoké Veselí. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: https://www.vysokeveseli.cz/ured_deska.html
- ZAKONYPROLIDI, 2019. *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o. [cit. 2019-11-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- ZASTUPITELVKURZU, 2019. *Rozpočtové hospodaření a majetek obcí* [online]. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: <https://www.zastupitelvkurzu.cz/publikace/>
- ZASTUPITELVKURZU, 2019. *Dotační a investiční management* [online]. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha. [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: <https://www.zastupitelvkurzu.cz/publikace>